

FACULTEIT
RECHTSGELEERDHEID

De toepassing van de verruimde minnelijke schikking bij fiscale
fraude: een verkennend onderzoek.

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de criminologische wetenschappen
door (01206868) Verbeeck Maxim

Academiejaar 2015-2016

Promotor :
Janssens Jelle

Commissaris :
Boels Dominique

*For want of a nail a shoe was lost,
For want of a shoe a horse was lost,
For want of a horse the carriage was lost,
For want of a carriage the rider got lost,
All for want of a nail.*

Benjamin Walter; *The Way of Wealth* (1758).

Woord Vooraf

Deze masterproef kwam tot stand met het oog op het behalen van het diploma master in de Criminologische Wetenschappen. Alvorens de masterproef uiteen te zetten, wil ik echter een aantal mensen bedanken

Vooreerst wil ik mijn promotor Jelle Janssens bedanken. Hij was altijd beschikbaar en heeft me begeleid vol enthousiasme.

Daarnaast wil ik mijn respondenten bedanken die bereid waren mee te werken aan de interviews. Zonder hen had dit resultaat nooit bereikt kunnen worden.

Bovendien draag ik nog een warm hart toe naar mijn vrienden Marnix Ongenae, Ingrid Jacobs, Elke en Nick Claessens voor hun steun.

Tot slot zou ik nog graag Yinthe Feys willen bedanken voor het nalezen van deze masterproef. Haar aanbevelingen waren van onschatbare waarde.

Maxim Verbeeck
16 augustus 2016

Inhoudsopgave:

Lijst van gebruikte afkortingen	V
Inleiding	1
Hoofdstuk 1: Fiscale fraude	5
1. Materieel bestanddeel.....	5
2. Moreel bestanddeel.....	5
3. Ontbreekt materieel of moreel bestanddeel	6
4. Strafrechtelijke betekenis fiscale fraude.....	7
4.1.Gewone fiscale fraude.....	7
4.2.Ernstige fiscale fraude.....	8
Hoofdstuk 2: De verruimde minnelijke schikking	9
1. Materieel toepassingsgebied.....	10
1.1.Het subjectief criterium <i>in concreto</i>	10
1.2.Geen zware aantasting van de lichamelijke integriteit.....	11
1.3.Het vergoeden van de schade of de ontdoken belastingen.....	12
2. Procedureel toepassingsgebied.....	12
3. Potpourri II	13
3.1.Eindvonnis of eindarrest	13
3.2.Opname strafregister	14
Hoofdstuk 3: Voorstel minnelijke schikking.....	16
1. Wie kan een minnelijke schikking voorstellen?	16
2. Aan wie kan een minnelijke schikking voorgesteld worden?	16
3. Elementen voorstel verruimde minnelijke schikking	17
3.1.Geldboete	17
3.2.Verbeurdverklaring	19
3.3.Het vertrouwelijk overleg	20
3.3.1.Discretieplicht fiscus.....	21
3.3.2.Ten laste van derden	22
3.3.3.Formeel en informeel overleg.....	22
3.4.Afhandeling verruimde minnelijke schikking.....	22

Hoofdstuk 4: Gevolgen verruimde minnelijke schikking.....	25
1. Gevolgen volkomen verruimde minnelijke schikking.....	25
1.1.Verval strafvordering	25
1.2.Centraal strafregister	25
1.3.Onweerlegbaar vermoeden van fout	25
2. Gevolgen onvolkomen verruimde minnelijke schikking.....	26
2.1.Inzage strafdossier.....	26
2.2.Ter zitting.....	27
Hoofdstuk 5: Doelstellingen verruimde minnelijke schikking	29
1. Proceseconomisch	29
2. Transparantie	29
3. Herstelgerichte justitie.....	30
4. Schadeloosstelling.....	30
Hoofdstuk 6: Actoren bij de verruimde minnelijke schikking voor fiscale fraude	31
1. Fiscale administratie	31
1.1. <i>De iure</i> vetorecht fiscus	31
2. Strafrechtelijk niveau	32
2.1.De substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden	33
2.2.Referentiemagistraat	33
2.3.Procureur-generaal	34
2.4.Onderzoeksrechter.....	35
2.5.Bodemrechter	35
Hoofdstuk 7: Methodologie empirisch onderzoek	37
1. Kwalitatief onderzoek	37
2. Methodologie.....	37
2.1.Grounded theory.....	37
3. Steekproefmethode.....	38
3.1.Doelgerichte steekproef	38
4. Dataverzameling.....	38
4.1.Diepte-interviews	38
4.1.1.Semigestructureerde interviews	39
4.2.Taperecorder	39

5.	Dataverwerking	40
5.1.	Open coderen	40
5.2.	Axiaal coderen	40
6.	Kwaliteit data	41
6.1.	Validiteit.....	41
6.1.1.	Interne Validiteit	41
6.1.2.	Externe Validiteit	42
6.2.	Betrouwbaarheid	42
6.2.1.	Interne betrouwbaarheid	42
6.2.2.	Externe betrouwbaarheid	43
7.	Ethische reflecties.....	43
8.	Methodologische reflecties.....	44
	Hoofdstuk 8: Resultaten	46
1.	Initiatief VVSBG.....	46
2.	Controle en advies VVSBG.....	47
2.1.	Controle fiscus	47
2.2.	Controle procureur-generaal	48
2.3.	Controle referentiemagistraat.....	49
2.4.	Controle rechter.....	50
2.5.	Facultatief advies onderzoeksrechter	51
3.	Subjectief criterium <i>in concreto</i>	52
3.1.	Verzachtende omstandigheden.....	52
3.1.1.	Gerechtelijke antecedenten	53
3.1.2.	Medewerking verdedigende partij	54
3.2.	Redelijke termijn.....	54
3.3.	Ernst fiscale fraude.....	55
4.	Vertrouwelijk overleg.....	56
4.1.	Vertrouwelijkheid informatie.....	56
4.2.	Discretie fiscus.....	57
5.	Proportionaliteit sanctie.....	57
5.1.	Marge beboeting.....	58
	Discussie.....	59
	Conclusie.....	65
	Bibliografie.....	73
	Bijlage I: art. 216bis Sv.....	I

Bijlage II: Vragenlijst.....	V
Bijlage III: Informed consentformulier	VII
Bijlage IV: Codelijst.....	X

Lijst van gebruikte afkortingen

Adv. RvS: advies Raad van State

BBI: Bijzondere Belastinginspectie

ECOFINFISC: ecologische, financiële en fiscale criminaliteit.

EHRM: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

FOD: Federale overheidsdienst

GwH: Grondwettelijk Hof

MvT: Memorie van Toelichting

Sv.: Wetboek van strafvordering

Sw.: Strafwetboek

VVSBG: verruimd verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom

WBTW: Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

WIB: Wetboek van de Inkomstenbelastingen.

Inleiding

Fiscale fraude is een fenomeen dat de publieke opinie niet onberoerd laat. Er verschijnen steeds vaker verscheidene verhalen in de pers over firma's, multinationals en particulieren die er ogenschijnlijk in geslaagd zijn de fiscale wetgeving te omzeilen.¹ Ook op het politieke niveau staat fiscale fraude hoog op de agenda. Onder meer het invoeren van de zogenaamde kaaimantaks², de fiscale regularisatie³ en het werk van de staatssecretarissen fiscale fraude zijn hier toonaangevend⁴.

De interesse voor dit onderwerp werd aangewakkerd door de vermelding van de minnelijke schikking in de media. Er waren een aantal artikelen verschenen in *De Tijd* over Karel Anthonissen⁵, die gewezen directeur is van de Bijzondere Belastinginspectie (BBI) onder de FOD financiën. Deze artikels poneerden dat fiscale onderzoeken vanuit politieke hoek last ondervonden. Deze stelling kwam nogmaals voor in een interview gepubliceerd door *Knack*⁶. Er zou dus sprake zijn van een ons-kent-ons verhaal in België tussen fiscale fraudeurs en politici. In het verlengde daarvan leek het dan ook interessant om na te gaan of de wetgevende macht een fiscaal gunstregime⁷ heeft gecreëerd met het verruimde verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom (VVSBG). Dat niet enkel journalisten maar ook politici vele vraagtekens zetten bij de VVSBG, geven de parlementaire vragen duidelijk aan⁸. Deze rechtsfiguur heeft immers verscheidene implicaties voor de strafrechtsketen, zowel op vlak van vervolging als op vlak van straftoemeting.

¹ J. MOERAERT, "Miljoenenfraudezaak KBC na 20 jaar verjaard", *De Tijd* 2015, 6 november 2015, www.detijd.be (geraadpleegd op 30.11.2015); C. VANSCHOUBROEK, "Regularisatie wordt doodgeboren kind", *De Standaard*, 23 oktober 2015, www.standaard.be (geraadpleegd op 30.11.2015).

² X., "Federale regering keurt doorkijkbelasting ("Kaaimantaks") goed", www.kpmg.com (geraadpleegd op 30.11.2015); G. GOYVAERTS, "Kaaimantaks treft oprichters en begunstigden van buitenlandse constructies", *Fisc. Act.* 2015, 7-14; F. DECEUNYNCK, "Zelfs de Kaaimaneilanden zijn geen veilige haven meer", *De Standaard* 2015, 31 oktober 2015, www.standaard.be (geraadpleegd op 20.11.2015).

³ L. BATSELIER en J. PIRRON, "Zwarte vermogens, fiscale regularisatie en vermogensplanning", in M. MAUS en M. ROZIE (eds.), *Actuele Problemen van het Fiscaal Strafrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 683-691.

⁴ J. CROMBEZ, Actieplan van het College voor de Strijd tegen de Fiscale en Sociale Fraude, 2012-13.

⁵ L. BOVÉ, "BBI-directeur Anthonissen nog eens aangeklaagd", *De Tijd* 2015, 28 juli 2015, www.detijd.be (geraadpleegd op 08.11.2015); L. BOVÉ, "Vete over tweet breekt topman fiscus zuur op", *De Tijd* 2015, 23 september 2015, www.detijd.be (geraadpleegd op 07.11.2015).

⁶ S.G. (20.05.2015), "Met het BBI-tarief brengt de kaaimantaks 20 miljard op", *Asse, De Persgroep, Het Laatste Nieuws.be*: www.hln.be (geraadpleegd op 08.11.2015).

⁷ Fiscale wetgeving die een welbepaalde doelgroep bevoordeelt ten aanzien van anderen.

⁸ *Vr. en Antw. Kamer*, 15 mei 2013, nr. 17480; *Vr. en Antw. Kamer*, 12 januari 2012, nr. P0694; *Vr. en Antw. Kamer*, 25 februari 2015, nr. 2462; *Vr. en Antw. Kamer*, 11 maart 2013, nr.310; *Vr. en Antw. Kamer*, 4 juni 2013, nr. 17795.

In dit onderzoek zal fiscale fraude in de strafrechtelijke zin behandeld worden. Daarbij zal dieper ingegaan worden op de toepassing van de rechtsfiguur van de verruimde minnelijke schikking die door de wetten van 14 april 2011⁹ en 1 augustus 2011¹⁰ in het leven werd geroepen.

Het descriptieve luik van dit proefschrift geeft de verruimde minnelijke schikking in zijn huidige vorm weer. Zodoende wordt het mogelijk om alle factoren die een impact hebben bij het voorstel tot een verruimde minnelijke schikking te identificeren. Deze factoren vormen bijgevolg het uitgangspunt van de kwalitatieve interviews met de substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden.

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen wie er betrokken is bij de VVSBG voor fiscale fraude, hoe de procedure verloopt en welke zaken doorslaggevend zijn in het oordeel van de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden om een verruimde minnelijke schikking voor te stellen.

De theoretische bijdrage van dit onderzoek is het inzicht dat verschaft wordt in de aanpak van wittenboordencriminaliteit in België. Van oudsher is wittenboordencriminaliteit één van de grootste enigma's geweest bij criminologisch onderzoek. Door de economische crisis van 2008 gaat er steeds meer aandacht uit naar dit fenomeen. De bevindingen van dit onderzoek kunnen een bijdrage leveren aan discussies en debatten inzake de effectiviteit van de aanpak van fraude door de overheid want: "what we know about white-collar crime also comes from interviews with enforcers as well as observation of their work."¹¹

De praktische relevantie van dit onderzoek is in de meerwaarde die het kan betekenen voor de wetgever en het College van procureurs-generaal. Nog niet zo lang geleden heeft de wetgever immense veranderingen doorgevoerd bij art. 216*bis* Sv. Door middel van de Potpourri- II wet¹². De resultaten van dit onderzoek kunnen deze wijzigingen in een ander perspectief

⁹ Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen, *BS* 6 mei 2011.

¹⁰ Wet van 11 juli 2011 tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, *BS* 1 augustus 2011.

¹¹ D. NELKEN, "White-collar crime and corporate crime", in M. MAGUIRE, R. MORGAN and R. REINER, *Oxford handbook of criminology*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 624.

¹² Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19 februari 2016.

plaatsen. Het College van procureurs-generaal heeft tevens met de omzendbrief van 30 mei 2012¹³ een uniforme behandeling van de VVSBG nagestreefd. De resultaten kunnen bijgevolg een aanzet vormen om eventuele wijzigingen door te voeren bij het beleid inzake de VVSBG.

In deze dissertatie wordt de verruimde minnelijke schikking bij fiscale strafzaken behandeld. Eerst wordt er een korte definitie van fiscale fraude gegeven. Daarbij worden het materiële en morele bestanddeel besproken dat noodzakelijk is voor belastingfraude. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de strafrechtelijke betekenis van fiscale fraude, in het bijzonder het onderscheid tussen gewone en ernstige fiscale fraude.

Na deze korte toelichting over fiscale fraude wordt art.216*bis* Sv. Onder de loep genomen. Vooreerst wordt uitleg verschaft over de materiële en procedurele toepassingsvoorwaarden van deze rechtsfiguur.

Het daaropvolgende hoofdstuk behandelt het voorstel van de minnelijke schikking en wat dit voorstel inhoudt. Kernvragen zoals welke actoren de minnelijke schikking kunnen voorstellen en voor wie een minnelijke schikking mogelijk is komen daarbij aan bod. Daarna worden de concrete elementen van dit voorstel uiteengezet. Hierbij worden niet alleen de sanctionerende elementen zoals de geldboete of de verbeurdverklaring uiteengezet, maar eveneens het vertrouwelijke overleg en de afhandeling van de minnelijke schikking.

Hoofdstuk vier gaat verder in op de gevolgen eigen aan de verruimde minnelijke schikking die herhaaldelijk ter sprake kwamen in de rechtsleer. Daarbij zal kort iets verteld worden over de gevolgen eigen aan een volkomen en onvolkomen verruimde minnelijke schikking.

Hoofdstuk vijf verhaalt over de doelstellingen van de verruimde minnelijke schikking, namelijk wat de wetgever voor ogen had toen hij deze rechtsfiguur in het leven riep. Het is immers relevant om de finaliteit van de VVSBG te toetsen met de bevindingen van het empirisch onderzoek en dit ter discussie te stellen.

Vooraleer het empirisch onderzoek zelf uit de doeken doen, wordt er nog een verduidelijking gegeven van welke actor wat doet bij de verruimde minnelijke schikking inzake fiscale fraude. Dit scheidt het beeld dat de lezer voor ogen moet houden wanneer hij de resultaten ter handen neemt. De betrokken actoren voor de verruimde minnelijke schikking bij fiscale fraude zijn namelijk de belastinginspecteur, de procureur-generaal, de referentiemagistraat, de bodemrechter en de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden. De

¹³ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012.

onderzoeksrechter heeft ook een rol te vervullen bij de VVSBG indien de strafvordering werd ingesteld door een gerechtelijk onderzoek. De substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden vormt de spilfiguur van het empirisch onderzoek.

Hoofdstuk 1: Fiscale fraude

Inbreuken op fiscale wetsbepalingen gebeuren op het ogenblik van de fiscale aangifte of voorafgaand aan de aangifte. Eerstgenoemde wordt ook weleens eenvoudige belastingontduiking genoemd oftewel dissimilatie¹⁴, terwijl een inbreuk voorafgaand aan de aangifte een verzwaarde vorm van belastingontduiking inhoudt, beter gekend als veinzing of simulatie¹⁵.

Er zijn allerlei vormen van fiscale fraude, gaande van sociale fraude tot ernstige georganiseerde fraude. Een echt wettelijke definitie voor fiscale fraude bestaat niet. Niettemin moeten er twee voorwaarden vervuld zijn vooraleer er sprake van is. Deze voorwaarden zijn het materiële en het morele element¹⁶.

1. Materieel bestanddeel

Het materiële element verwijst naar het feit dat de belastinggrond geheel of partieel niet wordt vermeld door de belastingplichtige. De rechtspersoon of natuurlijke persoon probeert hierbij de lasten te drukken of zijn winsten te verhogen door de belastinggrondslag te verminderen. Het is de miskennis van een verplichting om iets al dan niet te doen volgens één van de belastingwetboeken of de ter uitvoering ervan genomen besluiten¹⁷.

2. Moreel bestanddeel

Het morele element alludeert naar de opzet; de intentie bij fraude. De materiële daad is

¹⁴ Er is sprake van dissimilatie wanneer de belastingplichtige de belastbare materie mét opzet verbergt, hoewel hij tot de aangifte ervan wettelijk verplicht is. Een voorbeeld is het niet aangeven van een buitenlandse rekening of het verbergen van bepaalde beroepsinkomsten.

¹⁵ Er is sprake van simulatie wanneer de belastingplichtige de fiscus een irreële toestand voorspiegelt. Terwijl dissimilatie de klemtoon legt op nalatigheid van de belastingplichtige bij de fiscale aangifte, ongeacht of deze nalatigheid betrekking heeft op een verplichting om iets te doen dan wel om iets niet te doen, betreft simulatie het verdraaien van de belastbare grondslag. Een voorbeeld is het opnemen van fictieve arbeidsprestaties in de boekhouding om de belastingen te drukken.

¹⁶ M. MAUS, *Handboek fiscale sanctionering*, Brugge, Die Keure, 2015, 104-106.

¹⁷ B. PEETERS, "De dunne lijn tussen belastingontwijking en belastingontduiking" in M. MAUS en M. ROZIE (eds.), *Actuele Problemen van het fiscaal strafrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 67-78; F. DESTERBECK, *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht En Fiscaal Strafprocesrecht: Met Inbegrip van vaak Samenhangende Misdriven*, 27-28, nr.57 (hierna F. DESTERBECK, *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht En Fiscaal Strafprocesrecht*).

immers niet genoeg, er dient ook sprake te zijn van een opzettelijke, weloverwogen daad. De dader in kwestie moet de intentie hebben gehad om de belastinggrond te verminderen. Inbreuken op fiscale wetsbepalingen vereisen een *bijzonder opzet* (dolus specialis). Het loutere wetens en willens handelen volstaat niet: vereist is dat de dader handelde met *bedrieglijk opzet of een oogmerk om te schaden*¹⁸. In eenzelfde zin kan gesproken worden van ‘kwaad opzet’ (dolus malus). Een algemeen opzet volstaat niet, de dader moet een kwade bedoeling hebben gehad¹⁹. Eén van deze twee morele bestanddelen is voldoende om te kunnen spreken van fiscale fraude.

Bedrieglijk opzet wijst op het feit dat de desbetreffende persoon of een derde ongeoorloofde winst probeert te verschaffen. Het oogmerk om te schaden is de wil om anderen schade te berokkenen. Dit kan ten aanzien van een particulier zijn of het openbaar belang²⁰.

3. Ontbreekt materieel of moreel bestanddeel

Indien één van de premisses ontbreekt dan is er geen sprake van fraude maar wordt gesproken over belastingontwijking of een vergissing ter goeder trouw.

3.1. Belastingontwijking

Zou de materiële daad ontbreken en slechts de wil om minder belastingen te betalen aanwezig zijn, dan is de juiste term belastingontwijking²¹.

Er wordt gesproken van belastingontwijking bij onthouding, substitutie of uitwijking²². Onthouding is wanneer de belastingplichtige nalaat iets te doen waardoor er geen belastingschuld ontstaat. Zo kan een arbeider beslissen om minder overuren te draaien omdat ze te zwaar belast worden. Substitutie is wanneer een belastbare grondslag wordt vervangen

¹⁸ L. HUYBRECHTS, *Fiscaal Strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2002, 10, nr.12.

¹⁹ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 1999, xlii + 987p.

²⁰ M. DE JONCKHEERE (ed.), *De fiscale procedure*, Brugge, Die Keure, 2010, 290-291.

²¹ Iedere belastingplichtige heeft volgens de Brepolsdoctrine, uitgesproken door het Hof van Cassatie op 6 juni 1961, het recht om de minst belastbare weg te kiezen. Sinds kort moet het principe van belastingontwijking enigszins genuanceerd worden. Niet alleen mag de belastingplichtige de minst belastbare weg volgen, maar hij mag tevens het *doel* van de desbetreffende wet niet miskennen. Zie ook: P. SALENS, "Waardering vruchtgebruik", *Fisc. Act.* 2016, 6.

²² FORUM, "Belastingontwijking en belastingfraude Fiscale Hogeschool 26 november 2009", *TFR.* 2010, 111-132.

door een andere met een verminderde belastingdruk. Een voorbeeld van substitutie is het drinken van Belgisch bier om de accijnzen op geïmporteerd bier te vermijden. Er kan ook sprake zijn van fysieke uitwijking waar de belastingplichtige zich onttrekt van de territoriale werking van de fiscale wet. Deze ontwijking dient overeen te stemmen met de realiteit. Een zeer bekende casus is het oprichten van een dochtervennootschap in het buitenland en stellen dat de bedrijfszetel zich aldaar bevindt om de belasting te drukken²³.

3.2. Vergissing ter goeder trouw

Ontbreekt bij fiscale fraude daarentegen het morele element dan wordt gesproken van een vergissing ter goeder trouw. Een belastingplichtige die omwille van vergetelheid, onwetendheid of per vergissing belastingen ontduikt, begaat dus geen misdrijf.

4. Strafrechtelijke betekenis fiscale fraude

Het fiscaal strafrecht is het geheel van wetsbepalingen die ertoe strekken de strafrechtelijke handhaving van het fiscaal recht te verzekeren²⁴. Alle fiscale misdrijven zijn wanbedrijven, wat betekent dat ze strafbaar zijn met een gevangenisstraf, geldboete of verbeurdverklaring²⁵. In de praktijk worden in het fiscaal strafrecht vooral twee misdrijven vervolgd: het ‘met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden’ overtreden van een fiscaal voorschrift en fiscale valsheid in geschriften²⁶.

4.1. Gewone fiscale fraude

Het basismisdrijf fiscale fraude wordt bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en met een geldboete van 250,00 euro tot 500.000,00 EUR of met één van die straffen alleen²⁷.

²³ P. FAES, *Het rechtsmisbruik in fiscale zaken. Artikel 344 § 1 WIB – 15 jaar later*, Gent, Larcier, 2008, 20, nr. 19-21.

²⁴ L. HUYBRECHTS, *Fiscaal strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2002, 1, nr.1.

²⁵ F. DESTERBECK, *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht en Fiscaal Strafprocesrecht*, 8, nr.3.

²⁶ F. DESTERBECK, “Fiscale toepassing minnelijke schikking vaak niet evident”, *Fisc. Act.* 2012, 1-4.

²⁷ M. MAUS, *Handboek fiscale sanctionering*, Brugge, Die Keure, 2015, 102.

4.2. Ernstige fiscale fraude

De wettelijke bepaling spreekt van ‘ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd’. Dit omvat meer dan de bepaling ‘ernstige en georganiseerde fiscale fraude’ die vroeger werd gebruikt²⁸.

Wat maakt dat fiscale fraude ernstig is? Ten eerste kan er sprake zijn van gebruik van valse documenten. Ten tweede kan de omvang van de fraude aangehaald worden en als derde kenmerk kunnen we de omvang van deze fraude bekijken vanuit de activiteiten van de belastingplichtige²⁹. Het staat het parket vrij deze elementen cumulatief of afzonderlijk toe te passen bij de beoordeling van de feiten.

Afgezien van het feit dat ernstige fiscale fraude zwaarder wordt gesanctioneerd³⁰, is het grootste onderscheid tussen gewone en ernstige fiscale fraude dat bij laatstgenoemde een bijzonder onderzoek naar vermogensvoordelen mogelijk is³¹.

²⁸ F. DESTERBECK, *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht en Fiscaal Strafprocesrecht*, 14, nr.18.

²⁹ *Parl. St. Kamer* 2012-13, nr.2763/007, 8; G. VERACHTERT en G. DE GOYVAERTS, “Grondwettelijk Hof verwerpt vernietigingsberoep tegen ‘ernstige fiscale fraude’”, *Fisc. Act.* 2015, 4-9.

³⁰ X., “Fiscale fraude zwaarder bestraft”, *Fisc. Act.* 2013, 4-6.

³¹ F. DESTERBECK, *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht en Fiscaal Strafprocesrecht*, 12-13, nr.14.

Hoofdstuk 2: De verruimde minnelijke schikking

De minnelijke schikking, ook wel bekend als verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom (VSBG.), werd voor het eerst geïntroduceerd in de Belgische wetgeving in 1935³². Het werd dan uiteindelijk samengevoegd in één artikel in 1984³³. Het artikel werd later nog gewijzigd door artikel 1 van de wet van 10 februari 1994³⁴ en door artikel 85 van de wet van 10 april 2003³⁵.

Er vormden zich echter nog een aantal moeilijkheden na de wetwijziging van 2003. Enerzijds voor het materieel toepassingsgebied doordat straffen die in *abstracto*³⁶ strafbaar waren met meer dan vijf jaar gevangenisstraf niet in aanmerking kwamen. Anderzijds mocht het openbaar ministerie geen minnelijke schikking meer voorstellen van zodra de strafvordering was ingesteld³⁷.

Inzake fiscale fraude was dit ten zeerste problematisch. Fiscale fraude gaat namelijk meestal gepaard met valsheid in geschriften³⁸, waar in *abstracto* meer dan 5 jaar gevangenisstraf op staat. Fiscale fraudeonderzoeken eisen vaak ook dwangmiddelen wat een onderzoeksrechter vereist. De wetgever heeft deze problemen opgelost met de wetten van 14 april 2011³⁹ en de reparatiewet van 11 juli 2011⁴⁰.

De wet van 14 april 2011 breidde het materieel en procedureel toepassingsgebied van de minnelijke schikking uit. Deze wet hield echter geen rekening met art. 80 Sw. Dit artikel poneert dat de correctionalisering van misdaden waar minstens 5 tot 10 jaar opsluiting

³² KB nr.59 van 10 januari 1935, BS 13 januari 1935.

³³ Wet van 28 juni 1984 tot uitbreiding van het toepassingsveld van het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven tegen betaling van een geldsom, BS 22 augustus 1984.

³⁴ Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken, BS 27 april 1994.

³⁵ Wet van 10 april 2003 tot regeling van de afschaffing van de militaire rechtscolleges in vreedstijd alsmede van het behoud ervan in vreedstijd, BS 7 mei 2003.

³⁶ De strafmaat zoals deze letterlijk staat in de wet.

³⁷ B. REYNAERTS, "Verruimde minnelijke schikking in strafzaken zet klassieke rechtspleging op de helling", *Juristenkrant* 2012, afl. 251, 16 (samenvatting).

³⁸ Er is fiscale valsheid in geschrifte en het gemeenrechtelijk misdrijf valsheid in geschrifte.

³⁹ Art. 84 van de wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen, BS 6 mei 2011.

⁴⁰ BS 1 augustus 2011.

tegenover staat een gevangenisstraf van één maand vereist⁴¹. Hierdoor kon een minnelijke schikking in velerlei strafzaken alsnog niet toegepast worden. Naar aanleiding van deze lacune in de wetgeving werd er een reparatiewet door het parlement goedgekeurd op 1 augustus 2011⁴². Deze twee wetten zorgden voor de zogenaamde ‘verruiming’, waardoor een minnelijke schikking mogelijk was nadat de strafvordering was ingesteld.

1. Materieel toepassingsgebied

1.1. Het subjectief criterium *in concreto*

De objectieve voorwaarde voor een VVSBG is dat een overtreding, een wanbedrijf of een misdaad vatbaar dient te zijn voor correctionalisering krachtens artikelen 1 en 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden⁴³. Objectief omdat bij sommige misdrijven bij aannahme van verzachtende omstandigheden de minimumstraf nooit minder dan drie jaar gevangenisstraf kan zijn⁴⁴. Naast deze objectieve maatstaf is er ook nog een subjectieve voorwaarde verbonden aan een minnelijke schikking; het criterium *in concreto*.

Het criterium dat het parket hanteert om een minnelijke schikking te vorderen is niet langer de straf in *abstracto*, maar de straf in *concreto*⁴⁵. Dit wil zeggen dat het parket zich een idee dient te vormen wat voor straf de bodemrechter zou vorderen indien de zaak ter zitting voorkomt. Zo kan het parket onder meer acht slaan op de aanwezigheid van verzachtende omstandigheden of een schatting maken van de redelijke termijn in strafzaken⁴⁶. Strafvermindingsgronden die enkel een rechter normaliter in beschouwing neemt.

⁴¹ T. DECAIGNY, P. DE HERT en L. VAN GARSSE, “De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming”, *RW* 2011, (550) 552, nr.4.

⁴² B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 18, nr. 48.

⁴³ Wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, *BS* 5 oktober.

⁴⁴ Deze objectieve voorwaarde dient enigszins genuanceerd te worden want bij aannahme van de redelijke termijn kan men onder het wettelijk minimum gaan. Zie: R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 2012, (422) 426, nr.10; B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 22, nr. 61.

⁴⁵ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012.

⁴⁶ “Of de redelijke termijn is overschreden, moet niet in abstracto worden uitgemaakt maar wel in het licht van de concrete omstandigheden van elke zaak.” in: F. VERBURGGEN en R. VERSTRAETEN, *Strafrecht en strafprocesrecht voor bachelors*, Antwerpen, Maklu, 2014, Deel II, 302, nr.1280.

Uiteindelijk moet de parketmagistraat de mening zijn toegedaan dat er *niet meer dan twee jaar correctionele hoofdgevangenisstraf* dient te worden gevorderd.

Dat een minnelijke schikking ook een subjectieve appreciatie van de procureur vereist, legt de nadruk op het individueel karakter ervan⁴⁷. Het is zodoende perfect mogelijk voor het openbaar ministerie om aan bepaalde medeplichtigen, mededaders of verdachten een minnelijke schikking voor te stellen en aan anderen niet.

1.2. Geen zware aantasting van de lichamelijke integriteit

Indien het feit van die aard is dat het een zware aantasting van de lichamelijke integriteit teweegbracht bij een natuurlijke persoon, dan kan er geen minnelijke schikking gevorderd worden. Of een feit voldoet aan deze premisse wordt overgelaten aan de subjectieve appreciatie van de magistraat belast met het dossier⁴⁸. Verstraeten en Bailleux stellen echter dat “aan te nemen is dat de wetgever een *effectieve* aantasting beoogde en geen eventuele”⁴⁹.

De Raad van State vond dat “zware aantasting” een te vage notie behelsde⁵⁰. Opheldering betreffende dit begrip werd bewerkstelligd door een bijlage toe te voegen aan de omzendbrief van 30 mei 2012⁵¹ met een indicatieve lijst van misdrijven die hierdoor uitgesloten zijn van een minnelijke schikking. Ondertussen heeft het Grondwettelijk Hof al in 2013 beslist dat de “zware aantasting van de lichamelijke integriteit” voldoende nauwkeurig en duidelijk is⁵².

Hoewel er amendementen indertijd werden ingediend betreffende psychische en morele integriteit, werden deze zaken niet in de wet opgenomen⁵³. De minister van Justitie was de mening toegedaan dat dergelijke begrippen moeilijk te definiëren zijn⁵⁴. Delicten zoals smaad en eerroof kunnen dus afgehandeld worden door art.216bis Sv.

⁴⁷ H. VAN BAVEL, “De minnelijke schikking in strafzaken drie jaar na de “verruiming””, *T. Strafr.* 2014, 279-291.

⁴⁸ *Parl. St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1344/007, 3-4.

⁴⁹ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 2012, (422) 427, nr.13.

⁵⁰ Adv. RvS nr.49.792/2 van 7 juni 2011.

⁵¹ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, bijlage.

⁵² GwH 28 februari 2013, arrest nr. 20/2013.

⁵³ T. DECAIGNY, P. DE HERT en L. VAN GARSSE, “De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming”, *RW* 2011, (550) 552, nr.4.

⁵⁴ Verslag Commissie Justitie, *Parl. St.* Kamer 2010-2011, nr.1344/003, 15.

Door een zware aantasting van de fysieke integriteit aan de wettekst toe te voegen is het duidelijk dat de wetgever hiermee geweldsmisdrijven wou uitsluiten van een afhandeling via minnelijke schikking en de nadruk legt op vermogensmisdrijven⁵⁵. Deze voorwaarde is immers niet zo relevant voor fiscale misdrijven vermits ze nooit een zware aantasting van de lichamelijke integriteit inhouden en dus steeds in aanmerking komen voor een minnelijke schikking⁵⁶. De parlementaire besprekingen tonen evenzeer aan dat de verruimde minnelijke schikking in eerste instantie bedoeld was voor financiële dossiers⁵⁷.

1.3. Het vergoeden van de schade of de ontdoken belastingen

Om een VVSBG te verkrijgen dient de verdachte⁵⁸ de niet-betwiste schade die het misdrijf heeft berokkend aan het slachtoffer volledig terug te betalen. De schikking kan ook worden voorgesteld wanneer de dader in een geschrift zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkende feit heeft erkend en een bewijs voorlegt van de vergoeding van het niet-betwiste gedeelte van de schade⁵⁹.

Inzake fiscale en sociale fraude moeten de fiscus en de sociale administratie worden vergoed. De dader dient dan de ontdoken belasting of sociale bijdragen te betalen. Deze bepaling geldt specifiek voor inbreuken op de fiscale en sociale wetgeving⁶⁰.

2. Procedureel toepassingsgebied

De verruiming van de wet van 14 april 2011⁶¹ had tot gevolg dat de minnelijke schikking door de procureur des Konings kon voorgesteld worden wanneer de strafvordering reeds was ingesteld en wanneer de zaak al aanhangig was bij de rechtbank of het hof⁶². Zolang er nog

⁵⁵ A. BAILLEUX, "Minnelijke schikking in strafzaken" (noot onder GwH 28 februari 2013), *NjW* 2013, 445-447; J. MEESE en P. TERSAGO, "Verruimde minnelijke schikking in strafzaken. Buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken doorbreekt haar ketens", *NjW* 2012, 314-321.

⁵⁶ K. LAMMENS, "De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk", *RW* 2013, (1242) 1245, nr.10.

⁵⁷ *Parl. St.* Senaat 2010-2011, nr. 5-869/4, 9 en 10; Amendement nr. 18 van de heer Verherstraeten c.s. bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1208/007, 28-29.

⁵⁸ Bij een VVSBG kan de dader een verdachte, in verdenkinggestelde of beklaagde zijn.

⁵⁹ C. VANDERKERKEN, "De minnelijke schikking in fiscale strafzaken: de strafrechter als klerk voor het fiscaal akkoord (?)", *AFT* 2012, 4-11.

⁶⁰ *Ibid.*

⁶¹ *BS* 6 mei 2011.

⁶² B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 35, nr.34.

geen vonnis met kracht van gewijsde was, was de minnelijke schikking zelfs mogelijk bij een cassatieprocedure. De Potpourri II-wetgeving⁶³ heeft hier een aantal wijzigingen in aangebracht.

3. Potpourri II

Potpourri II heeft twee wijzigingen aangebracht aan artikel 216*bis* Sv. Deze worden achtereenvolgens opgesomd.

3.1. Eindvonnis of eindarrest

Vroeger was een VVSBG “thans ook mogelijk zolang geen definitieve beslissing is tussengekomen, met inbegrip van de procedure voor de cassatierechter”⁶⁴. De Potpourri II-wet heeft hier een einde aan gemaakt. Art. 216*bis* §2, 1ste lid vermeldt nu:

“voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is geweest in strafzaken”.

Dat er nog geen eindvonnis is geweest betekent dat de minnelijke schikking niet meer mogelijk zal zijn na een *eerste* beslissing ten gronde⁶⁵. Het is dus geen optie meer bij een zaak in tweede aanleg of bij een cassatieprocedure⁶⁶. Het begrip eindarrest verwijst naar de hypothese waar dat de eerste beslissing ten gronde een eindarrest is. Dit is het geval wanneer er sprake is van evocatie of voorrecht van rechtsmacht.

Eén van de voornaamste redenen dat de minnelijke schikking werd verruimd naar de vonnisfase was om daadwerkelijk boetes, vermogensvoordelen of verbeurd verklaarde goederen te kunnen innen⁶⁷. Lammens verwoordt het als volgt:

“In geval van een klassieke toepassing van het strafrecht zou een vervolging misschien wel leiden tot een veroordeling, inclusief verbeurdverklaring. In de praktijk

⁶³ Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19 februari 2016.

⁶⁴ Gemeenschappelijke omzendbrief College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 3.

⁶⁵ K. BEIRNAERT, “De Minnelijke Schikking” in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT en P. TERSAGO, *Potpourri II – Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 38.

⁶⁶ T. BAUWENS, “Verruimde Minnelijke Schikking”, *T.Strafr.* 2016, 33-34.

⁶⁷ Amendement nr. 18 van de heer Verherstraeten c.s. bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1208/007, 26.

zal het slachtoffer vaak in de kou blijven staan doordat het vonnis en de verbeurdverklaring vaak niet effectief ten uitvoer kunnen worden gelegd. De toepassing van een VVSBG garandeert een effectieve vergoeding van het slachtoffer.”⁶⁸

Tegenstanders zouden kunnen poneren dat het behoud van de VVSBG na een uitspraak ten gronde te opportunistisch is voor de verdedigende partij of het rechtsgevoel aantast. Indien het vonnis als minimum wordt gehanteerd bij de onderhandelingen vormt dit echter geen probleem. Het onafhankelijke oordeel van de rechter wordt zodoende niet aangetast. Deze optiek werd ook gehanteerd in de omzendbrief van 30 mei 2012 inzake de verruimde minnelijke schikking⁶⁹.

Een VVSBG is dus niet langer mogelijk na een eerste beslissing ten gronde of een eindarrest bij evocatie of voorrecht van rechtsmacht⁷⁰. Een zorgbarende ontwikkeling omdat de effectieve inning van geldboeten en verbeurdverklaringen in gevaar komt. Verjaringen, inefficiëntie bij rechtszaken en meer werklast voor de zetelende magistratuur vallen ook niet uit te sluiten⁷¹. Hoewel het kan lijken of de verdachte te opportunistisch optrad door een VVSBG af te sluiten bij een procedure in tweede aanleg of bij een cassatieprocedure, blijft de onafhankelijkheid van de rechter onaangetaast als diens vonnis als ondergrens voor de verruimde minnelijke schikking gehanteerd wordt. Een handelswijze die ook zwart op wit in de omzendbrief van 30 mei 2012 stond⁷².

3.2. Opname strafregister

Voor deze maatregel werden artikelen 590 en 594 van het wetboek van strafvordering aangepast⁷³.

⁶⁸ K. LAMMENS, “De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk”, *RW* 2013, (1242) 1252, nr.33.

⁶⁹ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 13.

⁷⁰ K. BEIRNAERT, “De Minnelijke Schikking” in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT en P. TERSAGO, *Potpourri II – Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, (37) 38.

⁷¹ R. VERSTRAETEN, “Afdeling 8 - De visie van een strafrechtsspecialist” in *De hervorming van de strijd tegen de fiscale fraude*, Gent, Uitgeverij Larcier, 2010, 139-143.

⁷² Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 13.

⁷³ T. BAUWENS, “Verruimde Minnelijke Schikking”, *T.Strafr.* 2016, 33-34.

Artikel 590, eerste lid Sv. wordt aangevuld met een bepaling onder 19°, luidende:

“19° beslissingen tot vaststelling van het verval van de strafvordering met toepassing van artikel 216bis, §2.”

Verruimde minnelijke schikkingen die afgesloten worden nadat de strafvordering is ingesteld zullen voortaan ook opgenomen worden in het centraal strafregister. Minnelijke schikkingen waar de strafvordering *niet* was ingesteld worden niet vermeld in het strafregister. Men verwijst immers uitdrukkelijk naar artikel 216bis §2 Sv.

De VVSBG verliest hierdoor enige allure⁷⁴. Met deze bijkomende maatregel gaat het mijden van ongewenste publiciteit niet langer een rol spelen bij de dader om een minnelijke schikking te aanvaarden. Gelukkig brengt de wijziging in art. 594 Sv. enigszins soelaas.

Artikel 594 Sv., wordt aangevuld met een bepaling onder 3°, luidende:

“of tot vaststelling van het verval van de strafvordering met toepassing van artikel 216bis, §2”.

Hierdoor zijn de gegevens van het strafregister in beperkte mate toegankelijk voor administratieve overheden. Ze zijn enkel en alleen zichtbaar voor de magistraten van het openbaar ministerie of indien de wettelijke doelstellingen van administratieve overheden het eisen. Omwille van het feit dat administratieve overheden een beperkte toegang hebben tot deze informatie zal er ook geen melding van zijn op het uittreksel van het strafregister dat de natuurlijke persoon zelf kan aanvragen⁷⁵. Op deze manier wordt stigmatisering door de samenleving vermeden.

⁷⁴ “de mediativering die er vaak mee gepaard gaat, kunnen voor de beklaagde een voldoende reden zijn om een VVSBG na te streven.” in: H. VAN BAVEL, “De minnelijke schikking in strafzaken drie jaar na de “verruiming””, *T. Strafr.* 2014, (279) 291.

⁷⁵ K. BEIRNAERT, “De Minnelijke Schikking” in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT en P. TERSAGO, *Potpourri II – Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 37-42.

Hoofdstuk 3: Voorstel minnelijke schikking

In dit hoofdstuk wordt verduidelijkt voor wie een minnelijke schikking mogelijk is en door wie het kan voorgesteld worden. Daarna wordt uiteengezet hoe de geldboete en verbeurdverklaring eigen aan de verruimde minnelijke schikking bij fiscale fraude bepaald wordt. Zaken die het onderwerp vormen van het vertrouwelijke overleg tussen alle betrokken partijen. Ten slotte wordt er dan besproken hoe de afhandeling van de verruimde minnelijke schikking verloopt.

1. Wie kan een minnelijke schikking voorstellen?

De procureur des Konings kan een minnelijke schikking voorstellen aan de verdachte⁷⁶. Dit voorstel is evenzeer een mogelijkheid voor de federale procureur en de arbeidsauditeur aangaande hun materiële bevoegdheden⁷⁷. De procureur-generaal kan een minnelijke schikking slechts voorstellen bij personen die voorrecht van rechtsmacht genieten of na evocatie van het strafdossier⁷⁸.

Het voorstel tot minnelijke schikking is een gunst van het parket en geen recht van de verdachte⁷⁹: “het openbaar ministerie bepaalt de finaliteit van het strafonderzoek en moet dus ook in alle onafhankelijkheid een beslissing over de mogelijkheid van een voorstel tot minnelijke schikking kunnen nemen.”⁸⁰.

2. Aan wie kan een minnelijke schikking voorgesteld worden?

De minnelijke schikking kan zowel voorgesteld worden aan een natuurlijke persoon als aan een rechtspersoon. Ten aanzien van rechtspersonen kan een minnelijke schikking slechts voorgesteld worden voor feiten die begaan zijn na de inwerkingtreding (op 2 juli 1999) van de

⁷⁶ Art. 216bis, §1, 1ste lid Sv.

⁷⁷ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 35, nr.39; College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 18.

⁷⁸ Zie *supra* Hoofdstuk 2, nr. 3.1.

⁷⁹ K. HEYRMAN “De verruimde minnelijke schikking: hoge verwachtingen worden in de praktijk getemperd”, *TFR* 2011, 583-584.

⁸⁰ Amendement nr.18 van de heer Verherstraeten c.s. bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl. St. Kamer* 2010-11, nr. 53-1208/007,31.

wet van 4 mei 1999⁸¹ betreffende de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen. Men zal ook acht moeten slaan op art. 7*bis* en art. 41*bis* Sw. Die specifieke straffen voorzien voor rechtspersonen⁸².

Wanneer er sprake is van mededaders of medeplichtigen dan is het mogelijk de minnelijke schikking voor elkeen afzonderlijk af te sluiten. Het staat het parket vrij om de vervolging in te stellen of te seponeren indien de minnelijke schikking niet afgesloten wordt⁸³.

3. Elementen voorstel verruimde minnelijke schikking

Een voorstel tot verruimde minnelijke schikking kan geïnitieerd worden door de procureur des Konings of de verdachte kan erom verzoeken. In de praktijk zal het veelal de verdachte zijn die het initiatief neemt⁸⁴.

Een voorstel tot verruimde minnelijke schikking wordt aan de verdachte overgemaakt per gewone brief. De procureur des Konings bepaalt het bedrag van de geldsom, de kosten en de goederen of vermogensvoordelen waarvan afstand of afgifte dient gedaan te worden. Vervolgens vinden er een aantal vertrouwelijke gesprekken plaats. Tijdens het eerste formeel overleg licht de magistraat van het openbaar ministerie zijn voorstel toe en omschrijft hij de feiten in tijd en ruimte waarvoor het voorstel geldt⁸⁵.

Bij een geslaagde VVSBG stelt de parketmagistraat het akkoord vast in een proces-verbaal en stuurt hij een officieel bericht naar de bevoegde rechtbank die de formele toepassingsvoorwaarden van de minnelijke schikking toetst en het verval van de strafvordering vaststelt⁸⁶.

3.1. Geldboete

⁸¹ Wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon, *BS* 22 juni 2009.

⁸² Gemeenschappelijke omzendbrief College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 8.

⁸³ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 35, nr.42.

⁸⁴ K. LAMMENS, "De verruimde minnelijke schikking van artikel 216*bis* Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk", *RW* 2013, (1242) 1246, nr.14.

⁸⁵ Gemeenschappelijke omzendbrief College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 12.

⁸⁶ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", *NC* 2012, (422) 433-434, nr.30.

Indien er sprake is van een slachtoffer, dan moet eerst de onbetwiste schade vergoed worden alvorens een VVSBG mogelijk is. Bij fiscale fraude moet de dader eerst de ontdoken belastingen inclusief de intresten betalen⁸⁷. De betaling van de verschuldigde belasting is geen straf, maar een burgerlijk gevolg van een misdrijf en komt derhalve niet in aanvaring met het *non bis in idem*-beginsel⁸⁸.

Bij fiscale wanbedrijven is de boete minimaal 10 % van de ontdoken belasting voor natuurlijke personen en 15 % voor rechtspersonen⁸⁹. Deze som moet betaald worden binnen een termijn van minstens 15 dagen en maximaal 3 maanden aan de FOD Financiën⁹⁰. De minimumtermijn kan verkort worden indien de verdachte hierom verzoekt. De termijn van drie maanden kan overschreden worden indien bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen. Een verlenging van de termijn van drie maanden stuit de verjaring⁹¹.

Waar deze percentages vroeger werden toegepast nadat de fiscale administratie zijn administratiefrechtelijke sancties had opgelegd, is dit dankzij de *una via*-wet veranderd⁹². Om deze toestand te remediëren vraagt het parket doorgaans 60 % à 65 % van de dader.

De voorgestelde geldboete mag niet meer zijn dan het maximum van de in de wet bepaalde geldboete. Hierop dienen tevens de wettelijke opdecimen toegepast te worden⁹³. Door de wet van 20 september 2012⁹⁴ tot instelling van het *una via*-principe zijn fiscale penale boetes sterk toegenomen. Art.457 WIB en art.73*quinquies* WBTW werden aangepast⁹⁵, waardoor wettelijke opdecimen nu ook van toepassing zijn op de strafrechtelijke geldboetes voor fiscale fraude.

⁸⁷ In de praktijk geven de termen interesten, verschuldigde belastingen en omzeilde belastingen in de wetsbepaling aanleiding tot oeverloze discussies. De minister van Financiën en Fiscale Fraudebestrijding en de minister van Justitie hebben zich er dan ook toe geëngageerd deze termen wettelijk te preciseren. Zie: J. VAN OVERTVELDT, Plan ter bestrijding van de fiscale fraude, 2015-16.

⁸⁸ GwH 16 juli 2009, nr.117/2009; GwH 20 oktober 2009, nr.159/2009.

⁸⁹ College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 13.

⁹⁰ Art. 216*bis* §1, 1ste lid Sv.

⁹¹ R. VERSTRAETEN, "De verruiming van de minnelijke schikking" in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht, de advocaat en de rechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, (59) 73, nr.27.

⁹² K. LAMMENS, "De verruimde minnelijke schikking van artikel 216*bis* Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk", *RW* 2013, (1242) 1250-1251, nr.29.

⁹³ Art.216*bis* §1, 4de lid Sv.

⁹⁴ Wet van 20 september 2012 tot instelling van het "una via"-principe in de vervolging van overtredingen van de fiscale wetgeving en tot verhoging van de fiscale penale boete, *BS* 22 oktober 2012.

⁹⁵ In 2002 bedroeg de bestraffing van deze twee artikelen maximaal 12.500 euro en vanaf 2007 125.000 euro. Sinds 12 november 2012 is de boete opgetrokken tot 500.000 euro. Vermenigvuldigt met wettelijke opdecimen kan de boete oplopen tot 3 miljoen euro.

Hoewel het lijkt alsof met deze regeling een straf afgekocht kan worden, moet in gedachte gehouden worden dat art.65 Sw. Hier niet van toepassing is⁹⁶. Enkel de feitenrechter is gebonden aan art.65 Sw. Namelijk dat ter zitting slechts één straf opgelegd kan worden mits er sprake is van opeenvolgende misdrijven met eenheid van opzet. De opslorplingsregel is dus niet van toepassing. De procureur des Konings beschikt dus over de mogelijkheid om een afzonderlijke boete op te leggen per tenlastelegging⁹⁷, wat ervoor zorgt dat de geldboete serieus kan oplopen⁹⁸. Bovendien kan de boete ook kosten van analyse of deskundigenonderzoek met zich meebrengen⁹⁹.

3.2. Verbeurdverklaring

De belanghebbende dient vrijwillig afstand te doen van de al dan niet in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen. Een verbeurdverklaring kan zowel een afstand van goederen alsook vermogensvoordelen zijn. Een boete tezamen met een verbeurdverklaring dient een weloverwogen beslissing te zijn, omdat dit *de facto* neerkomt op een dubbele beboeting van de verdachte. De procureur des Konings of de onderzoeksrechter mogen goederen en waarden in beslag nemen die het voorwerp van een misdrijf uitmaken (*objectum sceleris*), die voortkomen uit een misdrijf (*productum sceleris*), zaken die gediend of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf (*instrumentum sceleris*) of vermogensvoordelen uit een misdrijf vormen (*lucra sceleris*)¹⁰⁰. Indien er goederen en waarden zijn die in de plaats zijn

⁹⁶ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 13.

⁹⁷ T. BAUWENS, "Verruimde Minnelijke Schikking", *T.Strafr.* 2016, 33-34.

⁹⁸ DE MEULENAER en MAUS stellen dat dit botst met het *Zolothukin*-arrest aangaande de *non bis in idem*-regeling. Ze poneren dat substantieel dezelfde feiten die aanleiding geven tot een opeenstapeling van boetes bij de VVSBG een miskennis is van dit arrest. Zie ook: S. DE MEULENAER en M. MAUS, "Omsendbrief minnelijke schikking? Oh my God, amazing!", www.fraudebestrijding.be (geraadpleegd op 11.07.2016).

⁹⁹ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, nr. 80.

¹⁰⁰ Het werd betwijfeld in de rechtsleer dat fiscale fraude een vermogensvoordeel tot stand kon brengen, omdat het de belastingplichtige slechts verrijkt doordat de fiscale schuld vermeden wordt. Het Hof van Cassatie stelde dat een vermogensvoordeel niet verdwijnt na inkohiering van de belastingen. Vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen kunnen zowel goederen en waarden als elk economisch voordeel uit een misdrijf zijn, ook als ze niet in het vermogen geïdentificeerd kunnen worden. Zie: Cassatie 22 oktober 2003, arrest P.03.0084.F.; F. DESTERBECK, "Fiscaliteit en ontneming", *Orde van de dag* 2010, 29-34.

gesteld van vermogensvoordelen, dan kunnen deze evengoed in beslag genomen worden. De Kaalplukwet van 2002 laat immers ook “inbeslagname bij equivalent” toe¹⁰¹.

Inzake de verplichte verbeurdverklaring zoals bij misdrijven als witwassen is het niet geheel duidelijk of de procureur des Konings verplicht is deze verbeurdverklaring op te nemen in zijn voorstel tot VVSBG. Rozie en Waeterinckx lijken te vertrekken vanuit het standpunt dat het openbaar ministerie hier vrij in is¹⁰². Ook Coopman en Hens stellen dat het parket hiertoe niet verplicht is¹⁰³.

Wanneer de belastingdienst of de procureur de aanwezigheid van verjaarde belastingen bespeuren in het vermogen van de verdachte, dan rust hier een herstelplicht op. Indien de verdachte verzaakt aan deze herstelplicht, dan kan de procureur de verjaarde belastingen alsnog vorderen via verbeuring¹⁰⁴. De modaliteiten van afgifte van goederen en/of vermogensvoordelen gebeurt in onderling overleg. Er geldt inzake verbeurdverklaring dus geen minimum- of maximumtermijn.

3.3. Het vertrouwelijk overleg

Vooraleer het vertrouwelijk overleg van start gaat verwerven alle partijen inzage in het strafdossier. De verdachte en zijn raadsman worden opgeroepen via een schriftelijke uitnodiging met vermelding van datum, uur en plaats. Van zodra het vertrouwelijk overleg begint wordt er een ‘parketfardede minnelijke schikking’ aangemaakt. Deze fardede bevat alle vertrouwelijke stukken die meegedeeld worden tijdens het overleg en wordt bijgehouden door de referentiemagistraat. De vertrouwelijke stukken zijn alle nota’s, verslagen of processen-verbaal die worden opgesteld tijdens de besprekingen. Ook mondelinge mededelingen vallen

¹⁰¹ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 31, nr. 89.

¹⁰² J. ROZIE en P. WAETERINCKX, “Actualia verbeurdverklaring (2010-2015): alles stroomt niets is blijvend”, *NC* 2015, 391-443.

¹⁰³ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 217, nr.552.

¹⁰⁴ K. ANTHONISSEN en G. VERVECKEN, “Hoe en wanneer schikken in fiscale strafzaken”, *AFT* 2012, 11-15; K. LAMMENS, “De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk”, *RW* 2013, (1242) 1250, nr.27.

hieronder¹⁰⁵. Indien het advies van de onderzoeksrechter werd gevraagd, wordt dit er ook aan toegevoegd¹⁰⁶.

De aanwezigen bij een vertrouwelijk overleg voor fiscale fraude zijn de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden, de referentiemagistraat, de fiscus en de verdachte. De parketmagistraat legt de feiten in tijd en ruimte voor en beslist in samenspraak met de procureur-generaal, de referentiemagistraat en de fiscus om over te gaan tot een VVSBG.

3.3.1. Discretieplicht fiscus

De vertrouwelijkheid vervat in art.216bis, §2 bestaat in principe enkel tussen het openbaar ministerie en de verdachte. De medewerking van de verdachte in het kader van een fiscaal onderzoek teneinde een minnelijke schikking te bewerkstelligen valt niet onder het vertrouwelijk overleg¹⁰⁷.

Een minnelijke schikking met de parketmagistraat is slechts mogelijk wanneer de fiscale administratie een fiscaal akkoord treft met de belastingplichtige. Er geldt echter geen discretieplicht voor de belastinginspecteur als er een akkoord wordt getroffen. De situatie kan zich dus voordoen waar een minnelijke schikking niet doorgaat, doch er al wel een fiscaal akkoord is. Dat akkoord kan bijgevolg in een strafrechtelijke of fiscaal administratieve procedure gebruikt worden¹⁰⁸.

Kennisname hiervan kan de verdachte motiveren om zich te beroepen op zijn cautieplicht tijdens het driepartijenoverleg¹⁰⁹, met alle gevolgen van dien voor de medewerking van de verdachte bij het onderzoek. Het valt daarom aan te raden een fiscaal akkoord te verbinden

¹⁰⁵ R. VERSTRAETEN, "De verruiming van de minnelijke schikking" in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht, de advocaat en de rechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, (59) 77.

¹⁰⁶ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 11-12.

¹⁰⁷ K. HENS en B. COOPMAN, "De onbestaande discretie van fiscale gesprekken in het kader van de minnelijke schikking", *RABG*, 2014, 1318-1323.

¹⁰⁸ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 109, nr.311.

¹⁰⁹ Dit zwijgrecht is niet absoluut. De belastingplichtige is nog steeds wettelijk verplicht documenten voor te leggen met het oog op een correcte belastingheffing, zelfs als hiermee een misdrijf kenbaar wordt gemaakt. Zie ook: K. HENS en B. COOPMAN, "De onbestaande discretie van fiscale gesprekken in het kader van de minnelijke schikking", *RABG*, 2014, 1318-1323.

aan de voorwaarde “geen minnelijke schikking, geen akkoord” of een soort discretiepact af te sluiten met de fiscus¹¹⁰.

Wanneer er tijdens het overleg tevens nieuwe indicieën van fiscale fraude aan het licht komen staat het de fiscale ambtenaar vrij, voor zover deze feiten nog niet geregulariseerd zijn, te taxeren of te melden aan andere fiscale diensten¹¹¹.

3.3.2. Ten laste van derden

Art.216bis Sv. Zegt verder dat enige informatie verworven bij het vertrouwelijk overleg niet mag gebruikt worden bij een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure *ten laste van de dader*. Een *a contrario* lezing van de wet sluit dus niet uit dat de verdachte informatie kan gebruiken die zijn verdediging ten goede komt¹¹².

3.3.3. Formeel en informeel overleg

Ten derde spreekt de wettekst over een sfeer van vertrouwelijkheid van zodra het *formeel* overleg begint. Informele gesprekken die eerder hebben plaatsgevonden vallen hier niet onder¹¹³. Het is dus van essentieel belang dat de verdediging weet wanneer conversaties en bekentenissen gebeuren in het kader van een vertrouwelijk overleg.

3.4. Afhandeling verruimde minnelijke schikking

De parketmagistraat akteert het akkoord tussen alle betrokken partijen in een proces-verbaal. Wanneer de boete is betaald en er eventueel afgifte is gedaan van goederen of vermogensvoordelen, wordt er een officieel bericht gestuurd naar het bevoegde vonnisgerecht.

¹¹⁰ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 109, nr.311.

¹¹¹ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 113, nr.320.

¹¹² R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 2012, (422) 442, nr.53.

¹¹³ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 20120 (422), 442, nr.52.

De bodemrechter krijgt dan het strafdossier in handen. Na een toetsing van de formele voorwaarden van de minnelijke schikking stelt de bodemrechter het verval van de strafvordering vast. Deze toetsing is enkel noodzakelijk indien er een strafvordering werd ingesteld, dus niet bij minnelijke schikkingen getroffen tijdens de opsporingsfase¹¹⁴.

De rechter controleert hierbij of de dader de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd en dat het slachtoffer is vergoed. Indien het een sociaal of fiscaal misdrijf betreft controleert de aangevatte rechter of de sociale of fiscale administratie is vergoed¹¹⁵. Het strafdossier zal dan een geschreven akkoord van de desbetreffende administratie bevatten. De rechter kijkt ook na of de feiten in aanmerking komen voor een correctionele gevangenisstraf van twee jaar en de feiten geen zware aantasting inhouden van lichamelijke integriteit. Hij spreekt zich niet uit over de opportuniteit noch over de proportionaliteit van de minnelijke schikking¹¹⁶.

Het nieuwe arrest van het Grondwettelijk Hof heeft hier echter verandering in gebracht¹¹⁷. Waar vroeger de bodemrechter slechts de formele toepassingsvoorwaarden mocht toetsen, zal deze binnenkort ook de proportionaliteit en opportuniteit van de minnelijke schikking mogen beoordelen¹¹⁸.

De wijze waarop het voorstel tot stand kwam en het bewijs van betaling worden opgenomen in een farde 'voldane minnelijke schikking'¹¹⁹. Indien er advies werd gevraagd aan de onderzoeksrechter, dan wordt dit aan het dossier toegevoegd. Deze stukken komen niet meer in aanmerking voor verdere opsporingshandelingen of strafvorderingen. Dit dossier wordt toegevoegd aan het strafdossier¹²⁰. Inzake ECOFINFISC-zaken wordt er een kopie van de

¹¹⁴ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", *NC* 2012, (422) 433-434, nr.30.

¹¹⁵ C. VANDERKERKEN, "De minnelijke schikking in fiscale strafzaken: de strafrechter als klerk voor het fiscaal akkoord (?)", *AFT* 2012, 4-11.

¹¹⁶ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", *NC* 2012, (422) 448-449, nr.72.

¹¹⁷ X., *Juristenkrant* 2016, nr. 331, 1-2 (samenvatting).

¹¹⁸ C. BUYASSE, "Minnelijke schikking: rechterlijke controle moet worden uitgebreid", *Fiscoloog* 2016, 6.

¹¹⁹ Niet te verwarren met de 'parketfarde minnelijke schikking' die door de referentiemagistraat wordt bijgehouden en alle vertrouwelijke stukken bevat van het overleg. Dit is een vertrouwelijk parketdossier en mag niet in het strafdossier opgenomen worden.

¹²⁰ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 17.

rechterlijke beslissing die het verval van de strafvordering vaststelt overgemaakt aan de procureur-generaal¹²¹.

¹²¹ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 20.

Hoofdstuk 4: Gevolgen verruimde minnelijke schikking

De volgende paragrafen bespreken beknopt wat de gevolgen zijn van zowel een volledige als een onvolledige verruimde minnelijke schikking.

1. Gevolgen volkomen verruimde minnelijke schikking

1.1. Verval strafvordering

Indien de strafvordering werd ingesteld wordt er een officieel bericht gestuurd naar de vonnisrechtbank door de procureur des Konings of procureur-generaal. Het verval van strafvordering wordt vervolgens vastgesteld door de bodemrechter. De bodemrechter spreekt zich niet uit over de schuld van de dader. Vermits het een rechterlijke uitspraak betreft is hoger beroep mogelijk¹²². De minnelijke schikking is individueel en doet geen afbreuk aan overige vervolgingen ten aanzien van mededader(s) of medeplichtig(en)¹²³. Het verval van strafvordering geldt enkel en alleen voor de feiten in tijd en ruimte omschreven opgenomen in de farde ‘voldane minnelijke schikking’ ongeacht de strafrechtelijke kwalificatie ervan¹²⁴.

1.2. Centraal strafregister

Met de nieuwe Potpourri II-wet¹²⁵ zal de verdachte ook in het centraal strafregister opgenomen worden. Dit werd hierboven al uitvoerig besproken¹²⁶.

1.3. Onweerlegbaar vermoeden van fout

Het aanvaarden van een VVSBG houdt de erkenning in van een *onweerlegbaar vermoeden van fout* door de verdachte¹²⁷. De verdachte erkent hiermee zijn burgerlijke aansprakelijkheid.

¹²² R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 2012, (422) 449, nr.73.

¹²³ Art. 216bis §2 8ste lid Sv.

¹²⁴ T. DECAIGNY, P. DE HERT en L. VAN GARSSE, “De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming”, *RW* 2011, (550) 554, nr.9.

¹²⁵ *BS* 19 februari 2016.

¹²⁶ Zie hoofdstuk 2 nr. 3.2.

¹²⁷ C. VANDERKERKEN, “De minnelijke schikking in fiscale strafzaken: de strafrechter als klerk voor het fiscaal akkoord (?)”, *AFT* 2012, 4-11.

Het laat het slachtoffer toe de betwiste schadevergoeding te vorderen. De burgerlijke rechtbank is hierbij niet gebonden aan de beoordeling van de schade door het parket. Dit houdt evenwel geen schuldtekentenis in en de strafrechter mag er ook geen vermoeden van schuld uit afleiden¹²⁸.

2. Gevolgen onvolkomen verruimde minnelijke schikking

Het voorstel tot een minnelijke schikking aanvaarden, doch er verder niet op ingaan, heeft zijn voor- en nadelen. Indien er geen akkoord wordt bereikt hervat de strafrechtelijke procedure¹²⁹. Het voordeel dat een voorstel tot minnelijke schikking biedt voor de verdachte is de inzage in het strafdossier. Een minpunt is dat het parket meer dan twee jaar gevangenisstraf kan vorderen voor de strafrechtbank.

2.1. Inzage strafdossier

Art. 125 KB Algemeen tarief in Strafzaken stelt dat de procureur *een verzoek* kan inwilligen om inzage te verlenen in het strafdossier. Een letterlijke lezing van art. 216bis Sv. Stelt daarentegen dat inzage in het strafdossier *een recht* is van zodra de strafvordering is ingesteld¹³⁰. De verdediging kan op die manier achterhalen hoe sterk het parket in zijn schoenen staat. Moest de verdedigende partij dit inzagerecht misbruiken dan kan evenwel nog altijd art. 460ter aangewend worden¹³¹. Niettemin stelt sommige rechtsleer dat dit recht op inzage eveneens van toepassing is lopende een opsporingsonderzoek om de transparantie die de wetgever voor ogen had te verzekeren¹³².

¹²⁸ B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 38-39, nr.113.

¹²⁹ T. DECAIGNY, P. DE HERT en L. VAN GARSSE, "De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming", (550) 555, nr.12.

¹³⁰ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", *NC* 2012, (422) 432, nr.22.

¹³¹ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", *NC* 2012, (422) 435, nr.36.

¹³² J. MEESE en P. TERSAGO, "Verruimde minnelijke schikking in strafzaken. Buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken doorbreekt haar ketens", *NjW* 2012, 314-321; A. HARREWYN, [verruimde minnelijke schikking]: *Parket Bij het Hof van Beroep te Gent: Opening Gerechtelijk Jaar 2012-2013, 3 September 2012*. Gent: Openbaar Ministerie, 2013; H. VAN BAVEL, "De minnelijke schikking in strafzaken drie jaar na de "verruiming"", *T. Strafr.* 2014, (279) 282, nr.18.

2.2. Ter zitting

Het criterium van de straf *in concreto* stelt dat de parketmagistraat meent dat er niet meer dan *twee jaar correctionele gevangenisstraf* dient gevorderd te worden. Als de vertrouwelijke gesprekken nergens toe leiden en er geen schadeloosstelling van het slachtoffer plaatsvindt, dan kan het parket meer vorderen dan twee jaar correctionele gevangenisstraf¹³³. Het voornemen van een voorstel tot verruimde minnelijke schikking mag immers niet verward worden met het voorstel zelf¹³⁴.

Dan stelt zich natuurlijk de vraag wat er gebeurt als de schadeloosstelling al heeft plaatsgevonden (het betalen van de ontdoken belastingen aan de FOD Financiën) doch de schikking niet aan het openbaar ministerie wordt betaald? Voor fiscale misdrijven is de verruimde minnelijke schikking immers pas mogelijk van zodra de ontdoken belastingen, inclusief de interesten, zijn betaald en de fiscale administratie hier mee heeft ingestemd. Pas nadat dit alles geregeld is, kan de VVSBG daadwerkelijk voorgesteld worden. Indien dit het geval is, kan het parket niet meer dan twee jaar voor de rechtbank vorderen¹³⁵.

Een ander neveneffect is de schijn van schulderkenning die ontstaat wanneer de onderhandelingen afgeblazen worden en de verdachte voor de rechter dient te verschijnen¹³⁶. Dit argument kan natuurlijk ook omgedraaid worden. De rechter ten gronde kan het namelijk evenzeer interpreteren als de bereidwilligheid van de dader om mee te werken. Des te meer wanneer de raadsman van de verdediging kan aantonen dat de minnelijke schikking onbillijk was. Een tweede argument ten dienste van de verdediging is dat de verdachte een voorstel tot minnelijke schikking initieerde omwille van de rechtszekerheid die ermee gepaard gaat¹³⁷.

¹³³ Uit de parlementaire voorbereidingen blijkt dat de minister van Justitie de sanctie wou beperken tot maximaal twee jaar gevangenisstraf na een mislukte minnelijke schikking (Verslag Commissie Justitie, *Parl. St. Senaat* 2010-2011, 5-893/3, 9) maar uit de wettekst valt af te leiden dat het Openbaar Ministerie alle vrijheid heeft om een zwaardere straf te vorderen. Zie ook: B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 35, nr.105; S. RAVYSE, "De minnelijke regeling van fraude in strafonderzoeken: heden en toekomst" in B. DE BIE (ED.), *De transactie als instrument voor fraudebestrijding. Afstemming van de sociale, fiscale en strafrechtelijke aspecten*, Antwerpen, Intersentia, 2006, (33) 47.

¹³⁴ A. HARREWYN, [verruimde minnelijke schikking]: *Parket Bij het Hof van Beroep te Gent: Opening Gerechtelijk Jaar 2012-2013, 3 September 2012*. Gent: Openbaar Ministerie, 2013.

¹³⁵ K. LAMMENS, "De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk", *RW* 2013, 1242-1253.

¹³⁶ J. VAN CAUTER en K. DE MEESTER, *Justice for sale. Onderhandelen over schuld en boete*, Brussel, Larcier, 2015, 14.

¹³⁷ "Een tweede reden om voor een onderhandelde oplossing van een conflict te kiezen, is dat de verdachte in dat geval de risico's en de (emotionele) onzekerheid verbonden aan een openbare rechterlijke uitspraak gaat

Het opwekken van de schijn van schulderkenning ter zitting dient dus enigszins genuanceerd te worden.

Hoofdstuk 5: Doelstellingen verruimde minnelijke schikking

In dit hoofdstuk zullen de beoogde doelstellingen van de verruimde minnelijke schikking uiteengezet worden. Aan de hand van de parlementaire voorbereidingen en de literatuurstudie zullen we de finaliteit van art. 216*bis* Sv. Kaderen. Deze doelstellingen doen dienst als klankbord bij de uiteenzetting van de resultaten.

1. Proceseconomisch

De verruimde minnelijke schikking had onder meer de intentie de werklast van rechtbanken te verminderen, een oplossing te bieden voor de lange duurtijd van strafprocedures en patrimoniale straffen beter te innen¹³⁸. Het moest de rechterlijke macht toelaten zijn middelen beter in te zetten door de gerechtskosten te drukken en processen minder lang te laten aanslepen¹³⁹.

Zodoende kon de zittende magistratuur zijn tijd spenderen aan de meer complexere ECOFINFISC-zaken, terwijl eenvoudigere zaken konden afgehandeld worden met de minnelijke schikking¹⁴⁰.

2. Transparantie

De wetgever wou de minnelijke schikking in een sfeer van transparantie laten plaatsvinden¹⁴¹. De verdachte moet bereid zijn het openbaar ministerie de nodige informatie te verschaffen en dit terwijl de rechten van de verdediging gerespecteerd worden. Daarom dat alle stukken uit het vertrouwelijk overleg niet kunnen gebruikt worden in strafrechtelijke, arbitrale, of tuchtrechtelijke procedures, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis. Vertrouwen vormt dus het basisprincipe van het overleg in ruil voor de nodige transparantie van de verdachte.

¹³⁸ J. MEESE en P. TERSAGO, "Verruimde minnelijke schikking in strafzaken. Buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken doorbreekt haar ketens", *NjW* 2012, 314-321; C. NYS "Ontwerp memorie van toelichting bij wetsontwerp houdende wijziging van artikel 216*bis* Sv. houdende het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom" in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht – de advocaat en de strafrechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, 85-107.

¹³⁹ *Parl. St. Kamer* 2010-11, nr.53-1208/007, 23-26.

¹⁴⁰ T. DECAIGNY, P. DE HERT en L. VAN GARSSE, "De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming", *RW* 2011, (550) 558, nr.16.

¹⁴¹ Amendement nr. 18 van de heer Verherstraeten c.s. bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl.St. Kamer* 2010-2011, nr. 53-1208/007, 34.

Inzage in het strafdossier is hierbij noodzakelijk om de rechten van de verdediging van de verdachte en de belangen van de slachtoffers te vrijwaren¹⁴².

3. Herstelgerichte justitie

De minnelijke schikking beoogt een centrale plek toe te kennen aan het slachtoffer in strafzaken. Het slachtoffer komt naar voren als een volwaardige partij in de procedure voor de minnelijke schikking. Hoewel het niet over een vetorecht beschikt zoals de fiscale en sociale administratie, kan deze alsnog zijn rechten doen gelden ten aanzien van de burgerlijke rechtbank. De dader dient immers zijn burgerlijke aansprakelijkheid te erkennen eer een minnelijke schikking mogelijk is.

Verder baseert de minnelijke schikking zich eveneens op de vrijwilligheid van de verdachte. Hoewel het voorstellen van een minnelijke schikking geen recht is van de verdachte, staat het hem vrij deze te weigeren¹⁴³.

4. Schadeloosstelling

De aan een ander veroorzaakte schade dient geheel vergoed te zijn vooraleer een minnelijke schikking mogelijk is. De dader kan evenwel ook zijn burgerlijke aansprakelijkheid en het bewijs van betaling van de niet-betwiste schade vastleggen op schrift. Inzake fiscale of sociale materies dienen eerst de fiscale en sociale administraties vergoed te worden¹⁴⁴.

De erkenning van de burgerlijke aansprakelijkheid door de verdachte en de betaling van de niet-betwiste schade vindt haar *ratio legis* voornamelijk in de bescherming van de rechten van het slachtoffer¹⁴⁵. Zodoende wordt komaf gemaakt met de oninbaarheid van rechterlijk toegekende schadevergoedingen¹⁴⁶.

¹⁴² A. HARREWYN, [verruimde minnelijke schikking]: *Parket Bij het Hof van Beroep te Gent: Opening Gerechtelijk Jaar 2012-2013, 3 September 2012*. Gent: Openbaar Ministerie, 2013.

¹⁴³ Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aanvaardt met het arrest *Deweert* dat de verdachte kan afzien van de waarborgen vervat in art. 6 EVRM. Zie: EHRM 27 Februari 1980, arrest nr. 6903/75.

¹⁴⁴ C. VANDERKERKEN, "De minnelijke schikking in fiscale strafzaken: de strafrechter als klerk voor het fiscaal akkoord (?)", *AFT* 2012, 4-11.

¹⁴⁵ C. NYS "Ontwerp memorie van toelichting bij wetsontwerp houdende wijziging van artikel 216bis Sv. houdende het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom" in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht – de advocaat en de strafrechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, (85) 86.

¹⁴⁶ *Ibid*, (85) 90-91.

Hoofdstuk 6: Actoren bij de verruimde minnelijke schikking voor fiscale fraude

In dit hoofdstuk worden de verscheidene actoren besproken die bij een verruimde minnelijke schikking inzake fiscale fraude betrokken zijn. Deze actoren zijn: de fiscus, de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden, de procureur-generaal en de bodemrechter. Indien de strafvordering werd ingesteld door een gerechtelijk onderzoek, heeft de onderzoeksrechter ook een rol te vervullen bij een VVSBG. Er wordt uiteengezet wat elkeen van de actoren hun functie is bij de toepassing van de VVSBG.

1. Fiscale administratie

De administratieve afhandeling van fiscale fraude wordt gekarakteriseerd door een aantal kenmerken. De sanctionering is in eerste instantie gericht op het inkohieren van ontdoken belastingen. Bovendien werkt de fiscale administratie uitsluitend met een boeteregeling. Ten slotte betreft het een fiscale procedure waarbij de belastingplichtige gedwongen is mee te werken; een zogenaamde spreekplicht¹⁴⁷.

Van zodra de fiscale fraudeur in de strafrechtsketen terechtkomt en een minnelijke schikking gaat afsluiten is er geen spreekplicht meer maar een incriminatieverbod. De belastinginspecteur zal tevens zijn instemming moeten verlenen vooraleer een VVSBG mogelijk is en beschikt dus *de iure* over een vetorecht¹⁴⁸.

1.1. *De iure* vetorecht fiscus

De fiscus heeft *de iure* een vetorecht ten aanzien van het afsluiten van de VVSBG¹⁴⁹. Bij een minnelijke schikking voor een gemeenrechtelijk misdrijf heeft het slachtoffer geen vetorecht.

¹⁴⁷ FORUM, "Fraudebestrijding en charter van de belastingplichtige: noodzakelijk een paradox?", *TFR* 2010, 327-369.

¹⁴⁸ T. DECAIGNY, P. DE HERT en L. VAN GARSSE, "De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming", *RW* 2011, (550) 553, nr. 6; K. SPAGNOLI, "Hoe vrij is het vetorecht van de fiscus bij een minnelijke schikking in strafzaken?", *TFR* 2015, 143-145.

¹⁴⁹ Over deze verplichte instemming van de fiscus werden reeds enkele prejudiciële vragen gesteld aan het Grondwettelijk Hof, doch tot nog toe is er niets veranderd. Sommige auteurs stellen dat dit in strijd is met art. 151 §1 Gw. Inzake de onafhankelijkheid van het Openbaar Ministerie bij het uittekenen van een opsporings- en vervolgingsbeleid. Zie ook: C. VANDERKERKEN, "De minnelijke schikking in fiscale strafzaken: de strafrechter als klerk voor het fiscaal akkoord (?)", *AFT* 2012, 4-11; S. DEMEULENAER en M. MAUS, "Omzendbrief over minnelijke schikking ontgoochelt", *Fisc. Act.* 2012, (1) 2.

Het feit dat de sociale en fiscale administratie dit vetorecht wel hebben maakt volgens het Grondwettelijk Hof geen discriminatie uit¹⁵⁰.

De beginselen van behoorlijk bestuur¹⁵¹ eigen aan deze administratieve dienst fungeren als waarborg dat dit vetorecht niet willekeurig wordt gebruikt¹⁵². De fiscus heeft geen zeggenschap over de hoogte van de schikking, hoewel hij partij is bij het vertrouwelijk overleg. Toch zal hij zijn instemming pas verlenen als de ontdoken belastingen adequaat zijn vastgesteld bij het overleg en de verschuldigde belastingen zijn betaald door de dader.

In de praktijk kan er namelijk enigszins discussie ontstaan over de belastbare grondslag, wat zijn impact heeft op de verschuldigde belastingen en *mutatis mutandis* op de VVSBG. Als de minimumdrempel voor een schikking 10 % à 15 % is van de ontdoken belasting¹⁵³, is het in de dader zijn voordeel de belastbare grondslag zo veel mogelijk te drukken.

2. Strafrechtelijk niveau

Voor 1980 lag het strafrechtelijk initiatiefrecht bij de fiscale administratie. Met de wet van 8 augustus 1980¹⁵⁴ werd beslist om de uitoefening van de strafvordering inzake fiscale misdrijven over te laten aan de magistraten van het openbaar ministerie. Een uitzondering hierop vormt het douanestrafrecht dat zelf sancties mag opleggen¹⁵⁵.

Omdat de parketmagistraat de feiten in tijd en ruimte dient te omschrijven, wordt de verruimde minnelijke schikking meestal pas toegepast nadat het opsporings- of gerechtelijk onderzoek is afgerond¹⁵⁶.

¹⁵⁰ GwH 14 februari 2013, nr.6/2013.

¹⁵¹ Onder beginselen van behoorlijk bestuur vallen het rechtszekerheidsbeginsel, de materiële motivering, de materiële zorgvuldigheidsplicht en het redelijkheidsbeginsel. Voor verdere uitleg bij deze termen zie: M. DE JONCKHEERE (ed.), *Een reis doorheen de fiscale basisbeginselen*, Brugge, Die Keure, 2011, 308-309; M. DE JONCKHEERE (ed.), *De fiscale procedure*, Brugge, Die Keure, 2010, 1-18.

¹⁵² K. SPAGNOLI, "Hoe vrij is het vetorecht van de fiscus bij een minnelijke schikking in strafzaken?", *TFR* 2015, 143-145.

¹⁵³ Gemeenschappelijke omzendbrief College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei, 2012, 13.

¹⁵⁴ Wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980, *BS* 15 augustus 1980.

¹⁵⁵ Behalve het vorderen van gevangenisstraffen, wat nog steeds het Openbaar Ministerie toekomt.

¹⁵⁶ "In de praktijk zullen onderhandelingen over een VVSBG veelal plaatshebben op het einde van een gerechtelijk onderzoek, of zelfs nadat het dossier is meegedeeld voor eindvordering, gelet op de noodzaak om de feiten waarvoor een minnelijke schikking wordt voorgesteld in tijd en ruimte te omschrijven." in: K. LAMMENS, "De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk",

2.1. De substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden

In totaal betreft het gehele korps van substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden 18 leden¹⁵⁷.

Het Charter van de Belastingplichtige¹⁵⁸ heeft het speciale ambt van substituut-procureur des Konings gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden in het leven geroepen¹⁵⁹. Hun territoriale bevoegdheid onderscheidt hen van gewone parketmagistraten. Deze territoriale bevoegdheid strekt zich voor fiscale misdrijven uit tot het rechtsgebied van het hof van beroep van het arrondissement waar deze werkzaam is. Hierdoor kunnen zij een vordering tot onderzoek richten tot de onderzoeksrechter van een ander arrondissement die zich bevindt in hetzelfde ressort¹⁶⁰. Wanneer substituten hun ambt uitoefenen in een ander ressort staan ze onder het toezicht en de rechtstreekse leiding van de procureur des Konings van dat arrondissement¹⁶¹.

Fiscale substituut-procureurs kunnen optreden in een fiscale strafzaak, doch zijn hiertoe niet verplicht. Ook andere magistraten staat het vrij zich als titularis voor een dossier op te stellen. Onder hun bevoegdheid vallen niet de provinciale en gemeentelijke heffingen noch de misdrijven van douane en accijnzen¹⁶². Hun bijzondere bevoegdheid betreft uitsluitend de misdrijven van fiscale wetboeken¹⁶³, al dan niet gepaard gaande met een gemeenrechtelijk misdrijf¹⁶⁴.

2.2. Referentiemagistraat

RW 2013, (1242) 1245; R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", *NC* 2012, (422) 428.

¹⁵⁷ F. DESTERBECK, *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht En Fiscaal Strafprocesrecht*, Brussel, Larcier, 2015, 83, nr.214.

¹⁵⁸ Wet van 4 augustus 1986 houdende fiscale bepalingen, *BS* 20 augustus 1986.

¹⁵⁹ F. DESTERBECK, "De onderzoeksbevoegdheden van fiscale administraties en gerecht met het oog op fraudebestrijding" in S. FRANK, E.-V. LAMMERS en D. DE BOT, *Fiscale Fraude : Handleiding Voor Risicobeheersing En Sensibilisering Rond Georganiseerde Fiscale Fraude*. Diegem, Ced.Samsom, 1999, (249) 282.

¹⁶⁰ A. DE NAUW, *Fiscaal strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 75, nr.61.

¹⁶¹ L. HUYBRECHTS, *Fiscaal Strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2002, 195, nr.346.

¹⁶² A. DE NAUW, *Fiscaal strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 75, nr.61.

¹⁶³ L. HUYBRECHTS, *Fiscaal Strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2002, 196, nr.347.

¹⁶⁴ *Parl. St.* Senaat 1985-86, nr.310/2-2°, 69; Kamer 1985-86, nr.576/7, 50.

De omzendbrief van 30 mei 2012 gebiedt dat de magistraat die een minnelijke schikking wil treffen zich moet laten bijstaan door een referentiemagistraat¹⁶⁵. Het openbaar ministerie dient in zijn eigen magistratenkorps één referentiemagistraat aan te duiden.

De referentiemagistraat vervult een coördinerende rol. Conform de scharnierfuncties beschreven in de omzendbrief van 18 mei 2010¹⁶⁶ dient de functie uitgevoerd te worden door een ervaren en welbeslagen magistraat. Verder dient de referentiemagistraat bij ECOFINFISC-zaken ook begaan te zijn met de materie en over sociale vaardigheden te beschikken.

Vooraleer het overleg plaats vindt moet de referentiemagistraat ingelicht zijn over de stand van zaken door de titularis van het dossier¹⁶⁷. Wanneer de titularis van het dossier tevens zijn verslag overmaakt aan de procureur-generaal, moet de referentiemagistraat dit verslag eerst doornemen en goedkeuren. De referentiemagistraat waakt erover dat de formele toepassingsvoorwaarden voor de VVSBG gerespecteerd worden. Lopende vertrouwelijke gesprekken zal de referentiemagistraat de ‘parketfarde minnelijke schikking’ bijhouden. Deze parketfarde bevat alle vertrouwelijke stukken die ter sprake kwamen tijdens het overleg eventueel aangevuld met het advies van de onderzoeksrechter.

2.3. Procureur-generaal

Voor een verruimde minnelijke schikking inzake fiscale strafzaken moet de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden eerst toestemming van de territoriaal bevoegde procureur-generaal krijgen. Inzake fiscale strafzaken is dit akkoord vereist zowel bij het voorstellen van een VVSBG als bij het afsluiten ervan¹⁶⁸.

¹⁶⁵ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 8.

¹⁶⁶ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 12/2010, Brussel, 18 mei 2010.

¹⁶⁷ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 2012, 422-461.

¹⁶⁸ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 20.

Vroeger kon de procureur-generaal eveneens tot een VVSBG overgaan op het niveau van het hof van beroep, doch dit is door Potpourri II¹⁶⁹ thans niet meer mogelijk. Dit neemt echter niet weg dat hij nog steeds bevoegd is voor personen die voorrecht van rechtsmacht genieten of bij evocatie van een dossier¹⁷⁰.

2.4. Onderzoeksrechter

In de situatie waarin de strafvordering werd ingesteld door een gerechtelijk onderzoek, heeft de onderzoeksrechter ook een rol te vervullen bij de VVSBG. Ofschoon een gerechtelijk onderzoek lopende is of afgerond, kan de procureur het op ieder moment opportuun achten om een verruimde minnelijke schikking te treffen. Het staat de procureur dan vrij om aan de onderzoeksrechter een mededeling van het dossier te vragen¹⁷¹. De onderzoeksrechter kan dit verzoek tot mededeling niet weigeren¹⁷². Het parket is weliswaar niet gebonden door dit advies¹⁷³. Dit advies betreft louter de stand van zaken van het gerechtelijk onderzoek en spreekt zich niet uit over de opportuniteit van een minnelijke schikking.

De onderzoeksrechter wordt *de facto* buitenspel gezet. Dit valt echter te begrijpen aangezien de onderzoeksrechter bewijzen verzamelt *à charge* en *à décharge* en in die zin dus geen objectieve partij kan zijn bij het beoordelen van de opportuniteit van een minnelijke schikking¹⁷⁴.

2.5. Bodemrechter

Het is pas na het instellen van de strafvordering en vermits er nog geen vonnis uitgesproken werd met kracht van gewijsde, dat de procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden een officieel bericht stuurt naar de aangevatte rechtbank.

¹⁶⁹ BS 19 februari 2016.

¹⁷⁰ K. BEIRNAERT, "De Minnelijke Schikking" in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT en P. TERSAGO, *Potpourri II – Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, (37) 38.

¹⁷¹ Dit is geen *beschikking tot mededeling* dat een einde aan het onderzoek brengt. De saisine en de onderzoeksmacht van de onderzoeksrechter blijven onverkort gelden. Onderzoekshandelingen blijven gewoon doorgaan.

¹⁷² J. MEESE en P. TERSAGO, "Verruimde minnelijke schikking in strafzaken. Buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken doorbreekt haar ketens", *NjW* 2012, 319, nr.16.

¹⁷³ R. VERSTRAETEN, "De verruiming van de minnelijke schikking" in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht, de advocaat en de rechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, (59) 75, nr.30.

¹⁷⁴ Verslag Commissie voor Justitie, *Parl. St. Senaat* 2010-2011, nr.5-869/4, 29.

Indien er nog een gerechtelijk onderzoek aan de gang is, dan wordt er een officieel bericht gestuurd naar hetzij de raadkamer hetzij de kamer van inbeschuldigingstelling die vervolgens de onderzoeksrechter ontheft. Het zijn ook de onderzoeksgerechten die vervolgens de formele voorwaarden controleren¹⁷⁵. Indien de zaak ter zitting voorkwam, is het de vonnisrechtbank die de formele voorwaarden van de VVSBG toetst.

Het officieel bericht dat de rechter ontvangt bevat slechts wat alle partijen via het vertrouwelijk overleg zijn overeengekomen, alsook het proces-verbaal van vaststelling van het akkoord. Het vertrouwelijk dossier met alle informatie uit het overleg blijft uit handen van de rechter. De zetelende magistratuur dient louter de formele toepassingsvoorwaarden in acht te nemen¹⁷⁶.

Met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof van 2 juni 2016 zal de rol van de rechter inzake de toetsing van de VVSBG uitgebreid worden¹⁷⁷. De kans bestaat dus dat naar de toekomst toe de bodemrechter wel zal kunnen oordelen over de opportuniteit en proportionaliteit van de VVSBG.

Indien er geen hoger beroep is aangetekend tegen de minnelijke schikking, vervalt de strafvordering¹⁷⁸.

¹⁷⁵ H. VAN BAVEL, "De minnelijke schikking in strafzaken drie jaar na de "verruiming"", *T. Strafr.* 2014, (279) 286, nr. 37,38.

¹⁷⁶ De behoefte aan een formele controle door een rechter en het openbaar ministerie dat in alle onafhankelijkheid over de vervolging en opsporing is een terugkoppeling naar art. 151 Gw. Zie: R. VERSTRAETEN, "De verruiming van de minnelijke schikking", 80, nr.39.

¹⁷⁷ X., *Juristenkrant* 2016, nr. 331, 2 (samenvatting).

¹⁷⁸ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", *NC* 2012, (422) 449, nr.73.

Hoofdstuk 7: Methodologie empirisch onderzoek

1. Kwalitatief onderzoek

Kwalitatief onderzoek verschaft inzicht in de leefwereld van respondenten¹⁷⁹. Het laat toe om variabelen en onderzoeksdomeinen te identificeren die nuttig kunnen zijn voor verder onderzoek¹⁸⁰. Het poogt de werkelijkheid zo goed mogelijk weer te geven door gebruik te maken van rijke, gedetailleerde beschrijvingen oftewel *thick descriptions*¹⁸¹.

2. Methodologie

De methodologische keuzes aangaande kwalitatief onderzoek zijn onder meer: de *grounded theory* benadering, gevalstudies, fenomenologie, etnografie en narratief onderzoek. Voor dit onderzoek werd er gekozen voor de *grounded theory* benadering.

2.1. Grounded theory

Als onderzoeksstrategie wordt de *Grounded Theory* benadering van de Amerikaanse sociologen Barney Glaser en Anselm Strauss gehanteerd¹⁸². De gefundeerde theoriebenadering vertrekt niet vanuit veronderstellingen of theorieën. Concepten en hypothesen “are discovered in the data and have to prove themselves in the data”¹⁸³. Onderzoek geënt op de gefundeerde-theoriebenadering wil een verschijnsel begrijpen vanuit de kennis die directe betrokkenen erover hebben. Vandaar de voorkeur om met diepte-interviews te werken bij deze methodologie.

Er zijn al veel thesen verschenen over de minnelijke schikking, doch deze zijn allemaal juridisch-technische werkstukken. Omwille van het gebrek aan praktijkonderzoek en omdat

¹⁷⁹ E. FOSSEY, C. HARVEY, F. MCDERMOTT and L. DAVIDSON, “Understanding and evaluating qualitative research”, *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry* 2002, 717-732.

¹⁸⁰ R. ENDACOTT, “Clinical Research 4: Qualitative data collection and analysis”, *International Emergency Nursing* 2008, 48-52.

¹⁸¹ U. FLICK, E. VON KARDORFF and I. STEINKE (eds.), *A Companion to Qualitative research*, London: Sage Publications 2004, xii+ 428p.

¹⁸² J. CORBIN and A. STRAUSS, *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, Los Angeles: Sage, 2008, 379 p.

¹⁸³ U. FLICK, E. VON KARDORFF and I. STEINKE (eds.), *A Companion to Qualitative research*, London: Sage Publications 2004, 18.

dit onderzoek zich beperkt tot een niche, bleek de beste methodologische keuze voor dit onderwerp de gefundeerde theoriebenadering te zijn.

3. Steekproefmethode

3.1. Doelgerichte steekproef

Wanneer in onderzoek een doelgerichte steekproef wordt gebruikt, dan gaat de onderzoeker respondenten benaderen die over de meeste informatie beschikken. Na een uitvoerige literatuurstudie werd er besloten om de substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden te bevragen vermits deze groep de spilfiguur vormt voor de verruimde minnelijke schikking bij fiscale fraude¹⁸⁴.

4. Dataverzameling

4.1. Diepte-interviews

Het diepte-interview is een kwalitatieve onderzoekstechniek die toelaat om respondenten hun zienswijze bij bepaalde ideeën of situaties te achterhalen. Diepte-interviews zijn te verkiezen in de plaats van focusgroepen indien de onderzoeker individuele gedachten wil uitdiepen¹⁸⁵. Dit type onderzoek kent doorgaans minder waarnemingseenheden dan kwantitatief onderzoek omdat interviews meer tijd vergen om af te nemen dan een gesloten vragenlijst. Bovendien is het achteraf arbeidsintensiever om vervolgens abstracte ideeën en concepten uit de dialogen te abstraheren via inductie¹⁸⁶. De hoeveelheid interviews is afhankelijk van wanneer er saturatie optreedt in de onderzoeksresultaten¹⁸⁷. “Saturatie betekent dat je in kwalitatief onderzoek net zolang doorgaat met de dataverzameling, totdat zich geen nieuwe informatie aandient”¹⁸⁸.

¹⁸⁴ “Researchers choose cases that they believe to be especially important because of the position they hold” B. HANCOCK, E. OCKLEFORD and K. WINDRIDGE, *An Introduction to qualitative research*, The NIHR Research design Service for the East Midlands 2009, 22.

¹⁸⁵ C. BOYCE and P. NEALE, “Conducting in-depth-interviews: A guide for designing and conducting in-depth interviews for evaluation input”, <http://www2.pathfinder.org> (geraadpleegd op 02.08.2016).

¹⁸⁶ I. BLEIJENBERGH, *Kwalitatief Onderzoek in organisaties*, Boom, Lemma, 2015, 127p.; B. DICICCO-BLOOM and B.F. CRABTREE, “The qualitative research interview”, *Medical Education* 2006, 314-321.

¹⁸⁷ B. BAARDA, *Dit is onderzoek. Handleiding voor kwalitatief en kwantitatief onderzoek*, Groningen, Noordhoff Uitgevers, 2014, 192p. (hierna: B. BAARDA, *Dit is onderzoek. Handleiding voor kwalitatief en kwantitatief onderzoek.*).

¹⁸⁸ *Ibid*, 74.

Er werden in totaal 7 interviews afgenomen: 6 interviews met substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden en 1 interview met een substituut-procureur generaal.

4.1.1. Semigestructureerde interviews

Er zijn drie soorten kwalitatieve interviews, namelijk gestructureerde, semigestructureerde en ongestructureerde interviews¹⁸⁹. In dit onderzoek werd geopteerd voor semigestructureerde interviews omwille van twee redenen. Ten eerste omdat fiscale fraude en de verruimde minnelijke schikking dermate complex zijn dat een vragenlijst noodzakelijk is. Ten tweede om enige flexibiliteit aan de interviews te geven zodat respondenten bijkomende informatie kunnen verschaffen.

Er werd een vragenprotocol gehanteerd om alle thema's aan bod te laten komen¹⁹⁰, doch tegelijkertijd was er ruimte voor de respondenten om uit te weiden bij bepaalde onderwerpen¹⁹¹. Het vragenprotocol dat werd gebruikt is gebaseerd op de literatuurstudie¹⁹². Het betrof bovendien een iteratief onderzoeksproces waardoor er vragen konden bijkomen of afvallen naarmate het onderzoek vorderde¹⁹³.

4.2. Taperecorder

De interviews werden opgenomen met een taperecorder. Het feit dat de gesprekken werden opgenomen verhoogt de betrouwbaarheid van de data omdat andere onderzoekers evenzeer de conversaties kunnen analyseren¹⁹⁴. Er werden ook notities gemaakt tijdens de gesprekken.

¹⁸⁹ N. J. PETTY, O.P. THOMSON and G. STEW, "Ready for a paradigm shift? Part 2: Introducing qualitative research methodologies and methods", *Manual Therapy* 2012, 378-384.

¹⁹⁰ Zie bijlage II.

¹⁹¹ S.Q. QU and J. DUMAY, "The qualitative research interview", *Qualitative Research in Accounting & Management* 2011, 238-264.

¹⁹² M. BROD, L.E. TESLER and T.L. CHRISTENSEN, "Qualitative research and content validity: developing best practices based on science and experience", *Qual Life Res* 2009, 1263-1278.

¹⁹³ B. DICICCO-BLOOM and B.F. CRABTREE, "The qualitative research interview", *Medical Education* 2006, 314-321; M. BROD, L.E. TESLER and T.L. CHRISTENSEN, "Qualitative research and content validity: developing best practices based on science and experience", *Qual Life Res* 2009, 1263-1278.

¹⁹⁴ N. MAYS and C. POPE, "Qualitative research. Rigour and qualitative research.", *British Medical Journal* 1995, 109-112.

Deze nota's werden gebruikt tijdens het transcriberen van de interviews als mnemotechnisch hulpmiddel en bij het vormen van codes¹⁹⁵.

5. Dataverwerking

Voor de analyse van de gegevens werd inductief tewerk gegaan¹⁹⁶. Hier blijft de onderzoeker dicht bij zijn data aanleunen¹⁹⁷. De begrippen die de respondenten hanteren om een verschijnsel te beschrijven tezamen met de literatuurstudie vormen de basis voor de coderingen. Het is aan de onderzoeker zelf om er patronen, categorieën en hypothesen uit te abstraheren¹⁹⁸. Dit gebeurt door de data te coderen. Coderen is het verwerken van de data zodat ze door de onderzoeker kunnen geïnterpreteerd worden. De te volgen stappen worden omschreven als open coderen en axiaal coderen. Het softwareprogramma Nvivo als *data management tool* hielp bij het categoriseren van de data.

5.1. Open coderen

De stukken tekst werden in grote fragmenten opgedeeld. Er werd nog geen interpretatie aan de data gegeven, maar enkel algemene labels. Als leidraad voor de opdeling van deze fragmenten werden de concepten en thema's van de literatuurstudie toegepast¹⁹⁹.

5.2. Axiaal coderen

De brede concepten gebruikt voor het open coderen werden vervolgens verfijnd tot categorieën, fenomenen, interacties en handelingen²⁰⁰. De onderzoeker probeert in deze fase van het coderen patronen en verbanden te herkennen in de data.

¹⁹⁵ P. BERNARD, "A method of analysing interview transcripts in qualitative research", *Nurse Education today* 1991, 461-466.

¹⁹⁶ H. BOEIJE, *Analyseren in Kwalitatief Onderzoek: denken en doen*, Den Haag, Lemma, 2014, 224 p.

¹⁹⁷ E. FOSSEY, C. HARVEY, F. MCDERMOTT and L. DAVIDSON, "Understanding and evaluating qualitative research", *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry* 2002, 717-732.

¹⁹⁸ M. BROD, L.E. TESLER and T.L. CHRISTENSEN, "Qualitative research and content validity: developing best practices based on science and experience", *Qual Life Res* 2009, 1263-1278.

¹⁹⁹ U. FLICK, E. VON KARDORFF and I. STEINKE (eds.), *A Companion to Qualitative research*, London: Sage Publications 2004, xii+ 428p.

²⁰⁰ B. BAARDA, *Dit is onderzoek. Handleiding voor kwalitatief en kwantitatief onderzoek*, 161.

6. Kwaliteit data

6.1. Validiteit

Validiteit betreft het waarheidsgehalte van onderzoeksbevindingen. Het betreft de vraag in welke mate de resultaten een correcte weergave zijn van het empirisch onderzoek²⁰¹. Bij kwalitatief onderzoek wordt ook weleens gesproken over *geldigheid* i.p.v. validiteit.

6.1.1. Interne Validiteit

Het meetinstrument dat gehanteerd werd was het semigestructureerd interview. De interne validiteit van dit instrument schiet tekort indien de vragen niet aanleunen bij de centrale onderzoeksvragen. Er zouden ook geen suggestieve vragen mogen gesteld worden om de gesprekken te sturen.

Een ander obstakel bij interviews is de sociale interactie die ontstaat tussen de interviewer en het te bevragen subject. Enerzijds kunnen respondenten andere antwoorden bieden omwille van de gevoeligheid van het onderwerp of de persoon van de onderzoeker. Anderzijds kan de vorser zich laten beïnvloeden door het subject, wat gevolgen heeft voor de verwerking van de data²⁰².

Een bijkomende hindernis bij dergelijke bevestigingen is de wijze waarop respondenten een invulling geven aan herinneringen. De respondent kan namelijk casussen of gebeurtenissen uit het verleden vervormen.

Een vierde probleem situeert zich in de machtsverhouding tussen de onderzoeker en de respondent²⁰³. De macht van de interviewer ligt namelijk in zijn queeste voor kennis.

²⁰¹ T. DIEFENBACH, "Are case studies more than sophisticated storytelling?: Methodological problems of qualitative empirical research mainly based on semi-structured interviews", *Qual Quant* 2009, 875-894.

²⁰² C.A. CHEW-GRAHAM, C.R. MAY and M.S. PERRY, "Qualitative research and the problem of judgement: lessons from interviewing fellow professionals", *Family practice* 2002, 285-289.

²⁰³ O. KARNIELI-MILLER, R. STRIER and L. PESSACH, "Power relations in qualitative research", *Qualitative Health Research*, 279-289.

Daarnaast ligt de macht van de respondent in zijn kennis aangaande het onderwerp. Dit kan tot gevolg hebben dat de respondent zich introverter opstelt tijdens het interview²⁰⁴.

6.1.2. Externe Validiteit

Externe validiteit van gegevens verwijst naar de generalisering van de verworven data. In kwalitatief onderzoek is de externe validiteit van data doorgaans zwak omwille van het kleine aantal onderzoekseenheden²⁰⁵.

6.2. Betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid betreffende onderzoek alludeert naar de mate waarin metingen onafhankelijk zijn van toeval. Onderzoeksconclusies dienen namelijk consistent, overzichtelijk en controleerbaar te zijn. Bij kwalitatief onderzoek zijn er verscheidene elementen die de resultaten kunnen vertekenen. Toevalligheden die de reproduceerbaarheid van kwalitatief onderzoek kunnen tegenwerken zijn onder meer de situatie, de informant, het meetinstrument en de onderzoeker zelf.

6.2.1. Interne betrouwbaarheid

Interne betrouwbaarheid verwijst naar de “mate waarin ‘andere’ onderzoekers tot dezelfde conclusies zouden komen op basis van dezelfde data”²⁰⁶. De getranscribeerde teksten zijn immers vatbaar voor interpretatie, wat van oudsher al een probleem is geweest voor de interne betrouwbaarheid van kwalitatief onderzoek²⁰⁷.

Een methode om de interne betrouwbaarheid van de data te verhogen is door de interviews ettelijke keren te beluisteren. Het opgenomen materiaal werd meerdere keren beluisterd om geen relevante data te missen. Dit met pauzes om te vermijden dat de gemoedstoestand van de

²⁰⁴ K. NUNKOOSING, “The problems with interviews”, *Qualitative Health Research* 2005, 698-706.

²⁰⁵ N. J. PETTY, O.P. THOMSON and G. STEW, “Ready for a paradigm shift? Part 2: Introducing qualitative research methodologies and methods”, *Manual Therapy* 2012, 378-384.

²⁰⁶ T. DECORTE en D. ZAITCH (red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*, Leuven, Acco, 2010, 131 (hierna: T. DECORTE en D. ZAITCH (red.), *Kwalitatieve methoden en technieken*).

²⁰⁷ J.L. CAMPBELL, C. QUINCY, J. OSSERMAN and O.K. PERDERSEN, “Coding in-depth semistructured interviews: problems of unitization and intercoder reliability and agreement”, *Sociological Methods & Research* 2013, 1-27.

onderzoeker een invloed uitoefent op het analyseren van de gegevens²⁰⁸. Het softwareprogramma *Express Scribe Transcription Software* was hierbij zeer behulpzaam.

6.2.2. Externe betrouwbaarheid

Externe betrouwbaarheid is het feit dat een derde bij een nieuw onderzoek in eenzelfde setting tot dezelfde conclusies zou komen. Terwijl interne betrouwbaarheid dus de reproduceerbaarheid van eenzelfde onderzoek beoogt door een andere onderzoeker, verwijst deze term naar de reproduceerbaarheid van resultaten in een nieuw onderzoek in dezelfde setting gebaseerd op dezelfde methodologie.

Het is derhalve aangeraden om zoveel mogelijk informatie te verschaffen over “de onderzoeker (...) de onderzoeksobjecten, de omstandigheden van het onderzoek, de gebruikte theorieën en de toegepaste methodologieën.”²⁰⁹. Deze informatie kan door de onderzoeker vermeld worden in een logboek. Een *decision trail* dat derden toelaat de vorse stap voor stap te volgen bij theoretische, methodologische en analytische keuzes²¹⁰.

7. Ethische reflecties

Ethische reflecties inzake het uitvoeren van een kwalitatief onderzoek verwijzen onder meer naar de anonimiteit van de respondenten en de vertrouwelijkheid van de data. Er werd een introductie naar de respondenten gestuurd en gebruik gemaakt van een *informed consent* formulier. De toelichting over het onderzoek laat de respondenten toe op geïnformeerde en vrijwillige basis te participeren aan dit onderzoek²¹¹. Het zorgt ervoor dat het semigestructureerde interview verloopt in een confidentiële sfeer²¹², terwijl een *informed consent* als waarborg dient voor de respondenten hun anonimiteit²¹³.

²⁰⁸ N. J. PETTY, O.P. THOMSON and G. STEW, “Ready for a paradigm shift? Part 2: Introducing qualitative research methodologies and methods”, *Manual Therapy* 2012, 378-384.

²⁰⁹ T. DECORTE en D. ZAITCH (red.), *Kwalitatieve methoden en technieken*, 133.

²¹⁰ R. ENDACOTT, “Clinical Research 4: Qualitative data collection and analysis”, *International Emergency Nursing* 2008, 48-52.

²¹¹ B. DICICCO-BLOOM and B.F. CRABTREE, “The qualitative research interview”, *Medical Education* 2006, 314-321.

²¹² S.Q. QU and J. DUMAY, “The qualitative research interview”, *Qualitative Research in Accounting & Management* 2011, 238-264.

²¹³ T. MILLER and M. BOULTON, “Changing constructions of informed consent: qualitative research and complex social worlds”, *Social Science & Medicine* 2007, 2199-2211.

8. Methodologische reflecties

“Researchers need to have the ability to self-critique their methods and approaches, and to critique others. The ability to be self-critical means that we, as researchers, can continually develop our skills and contribute to the knowledge and skills of others. This is especially critical to the development of new researchers, especially those undertaking a PhD.”²¹⁴

Betreffende de interne validiteit van het onderzoek waren er niet veel moeilijkheden opgedoken. Suggestieve vragen en het feit dat de vragenlijst voldoende aanleunt bij de onderzoeksvragen kan gecontroleerd worden in bijlage²¹⁵. De interactie tussen subject en onderzoeker vond plaats in een informele en confidentiële sfeer. Respondenten stelden zich zeer coöperatief op en wezen de onderzoeker ook op fouten bij bepaalde verwoordingen. Er was geen sprake van enige *memory bias* vermits de verruimde minnelijke schikking in zijn hedendaagse context werd bevestigd. Er was wel enigszins sprake van een machtsverhouding. De respondenten beschikten immers over voldoende juridische *know how* en poogde af en toe de kennis van de onderzoeker te testen. Soms werd het interview dan even onderbroken voor een didactische uitleg. Dit duurde nooit te lang zodat alle vragen gesteld konden worden en bood ook een meerwaarde bij de uiteindelijke verwerking van de resultaten.

Dit onderzoek is kwalitatief van aard en is met zijn klein aantal onderzoekseenheden niet voor generalisering vatbaar. Een klein pluspunt is daarentegen het aantal substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden. In totaal zijn er in België 18 substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden werkzaam waarvan 7 voor het rechtsgebied Gent en Antwerpen²¹⁶. Dit onderzoek heeft in totaal 6 procureurs weten te bereiken in het rechtsgebied van Antwerpen en Gent. Naarmate het onderzoek vorderde werd het echter duidelijk dat de procureurs-generaal ook bevestigd moesten worden. Omwille van hun drukke agenda en de tijdsduur van het onderzoek was het echter niet mogelijk ook interviews af te nemen met de procureurs-generaal. Er kan dus terecht opgemerkt worden dat dit onderzoek niet voor generalisering vatbaar is.

²¹⁴ S.Q. QU and J. DUMAY, “The qualitative research interview”, *Qualitative Research in Accounting & Management* 2011, (238) 261.

²¹⁵ Zie bijlage II.

²¹⁶ F. DESTERBECK, *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht En Fiscaal Strafprocesrecht*, Brussel, Larcier, 2015, 83, nr.214.

De interne betrouwbaarheid van dit onderzoek is redelijk zwak. De interviews werden getranscribeerd door slechts één persoon. Het valt dus niet uit te sluiten dat derden andere coderingen aanbrengen. Om deze hindernis enigszins te overkomen wordt aangeraden het theoretisch kader van deze dissertatie als leidraad te nemen voor de coderingen. Aan de voorwaarde de data ettelijke keren te beluisteren werd wel voldaan.

Ook de externe betrouwbaarheid van dit onderzoek valt te betreuren. Helaas was het niet mogelijk om een logboek bij te houden om stil te staan bij bepaalde onderzoekskeuzes. Een bijkomend probleem was het feit dat het een iteratief onderzoeksproces betrof. Het werd mettertijd duidelijk dat het bijhouden van een *audit trail* bij een iteratief onderzoek zoals dit niet zo vanzelfsprekend was.

Hoofdstuk 8: Resultaten

Voor het empirisch onderzoek werden in totaal 6 substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden (*SPGFA*) ondervraagd. In Gent werden 4 respondenten bereikt en in Antwerpen 2. Er werd ook één substituut-procureur-generaal bevraagd te Antwerpen, want uit de data bleek dat er veel belang werd gehecht aan deze actor.

Vooraleer ieder interview van start ging werd er een *informed consent* ingevuld om de anonimiteit van de gegevens te verzekeren²¹⁷. In totaal werden er ongeveer 18 vragen gesteld over een tijdspanne van 1 uur.

De resultaten die in dit hoofdstuk besproken worden vormen het sluitstuk van het totaalbeeld dat in het theoretische luik weergegeven werd.

1. Initiatief VVSBG

Het initiatief voor de verruimde minnelijke schikking gaat altijd uit van de raadsman van de verdachte. De procureurs zelf gaan bijna nooit een minnelijke schikking voorstellen. Een aantal van de procureurs stelde dat dit hun onderhandelingspositie zou beknotten omdat het als een zwakgebod overkomt. Ze willen niet als “smekende partij” overkomen want dan lijkt het alsof er ergens een procedurefout in het dossier is geslopen.

Het kan echter wel voorvallen dat er meerdere medeplichtigen en/of mededaders zijn en er al een aantal minnelijke schikkingen zijn afgesloten. Dan kan het weleens voorkomen dat er hints vallen naar de raadsman toe inzake de bereidwilligheid van de procureur. Een tweede uitzondering vormt de overschrijding van de redelijke termijn. De procureurs beseffen bij een overschrijding van de redelijke termijn dat de straf die de rechter zal uitspreken veel te laag is. Om de verdachte toch enigszins te straffen is de VVSBG een betere optie.

Ten slotte sprak een van de procureurs ook over de familiariteit die enigszins ontstaat tussen de fiscale advocaten en de procureurs zelf. Ze zien altijd dezelfde raadsman passeren wat

²¹⁷ Zie bijlage III.

tot gevolg heeft dat de advocaten na verloop van tijd redelijk goed kunnen inschatten wanneer een VVSBG mogelijk is en wanneer niet.

2. Controle en advies VVSBG

Zoals uit de theorie is gebleken, is er controle bij de VVSBG door: de fiscus, de procureur-generaal, de referentiemagistraat en de bodemrechter. Het staat de substituut-procureur ook vrij om advies aan de onderzoeksrechter te vragen indien de strafvordering werd ingesteld door een gerechtelijk onderzoek.

2.1. Controle fiscus

Dat de fiscus zijn instemming moet verlenen inzake de te betalen ontdoken belastingen is een wettelijke voorwaarde van de VVSBG. *De iure* heeft de fiscus dus een vetorecht wanneer hij deze instemming niet verleent. We hebben ook op deze wijze aan de procureurs gevraagd wat hun ervaring met dit vetorecht is.

Vooraleer de onderhandelingen beginnen zal de fiscus al zeggen of er een fiscaal akkoord kan afgesloten worden of niet. Tenzij de verdachte van dit fiscaal akkoord afwijkt tijdens het vertrouwelijk overleg zal de fiscus bijna nooit zijn vetorecht doen gelden lopende de onderhandelingen.

“Die zeggen ni van gij moogt geen minnelijke schikking sluiten, ze weten dat dat niet tot hun takepakket behoort, maar ze zeggen wel van: uit gesprekken hebben wij nog nooit een zinvol voorstel gekregen, dit is gewoon om tijd te rekken, we gaan er nooit uitgeraken en dan weet ge da ge der ni aan moet beginnen.”SPGFA2

Zowel bij de procureurs van Gent als bij die van Antwerpen was het slechts een aantal keer voorgekomen dat de fiscus zich niet akkoord verklaarde lopende de onderhandelingen om tot een minnelijke schikking te komen. Er wordt dus karig omgesprongen met het vetorecht van belastinginspecteurs ten aanzien van fiscale strafzaken lopende de onderhandelingen. We kunnen ons dus vraagtekens stellen bij de zwaarwichtigheid dat dit vetorecht krijgt in de discussies omtrent de VVSBG.

Aan de andere kant lijkt het wegvallen van dit vetorecht aangewezen. Van de weinige voorbeelden die de procureurs gaven blijkt dat de fiscus dit vetorecht hanteerde om ter zitting meer te krijgen dan dat hij bij de VVSBG zou innen. Het omgekeerde bleek veelal waar te zijn. Bovendien gaat er heel wat tijd aan vooraf eer een verruimde minnelijke schikking gesloten kan worden. Dat opeens de belastinginspecteur zijn instemming niet meer verleent ondermijnt bijgevolg de efficiëntie van het parket.

2.2. Controle procureur-generaal

Het toezicht van de procureur-generaal bij de VVSBG is voor elke respondent van prominent belang. Voor elke substituut-procureur was dit van doorslaggevende aard. Alleen de vorm van communicatie naar het hof van beroep toe verschilde enigszins.

Klaarblijkelijk maken ze in het rechtsgebied te Antwerpen gebruik van een meldingsfiche (een standaardformulier), terwijl de procureurs van Gent eerder een omstandig en uitgebreid verslag dienen af te leveren aan de procureur-generaal. Beiden maken weliswaar gebruik van het softwareprogramma REA²¹⁸ waarin ze onder meer noteren wat de gerechtelijke antecedenten van de verdachte, beklaagde of inverdenkinggestelde zijn, wat de voorwaarden van de fiscus zijn en dergelijke meer.

“Het parketgeneraal heeft een cruciale rol in die zin dat als zij zeggen van het is te weinig of we zijn ni akkoord of wat dan ook, dan gaat het niet door dus in die zin zijn wij maar uitvoerders van.” SPGFA2

Omdat er zoveel belang aan werd gehecht, werd er één extra interview afgelegd met een substituut-procureur-generaal van het ressort Antwerpen. Ook op dat echelon wordt er zeer voorzichtig omgesprongen met een akkoord voor een VVSBG. Vooraleer de procureur-generaal of één van zijn substituten hun toestemming verlenen voor een verruimde minnelijke schikking, zal er onderling overleg zijn met de overige substituten-procureur-generaal

²¹⁸ Dit is de lokale gegevensbank van elke sectie van het parket. Gegevens opvragen tussen de parketten onderling is niet mogelijk, aangezien er alleen toegang bestaat tot de eigen lokale gegevensbank. Elke gegevensbank is een verzameling van bestanden met gegevens van één parket. Het bevat niet alleen gegevens, maar ook codetabellen. Er zijn nationaal gedefinieerde codes, maar ook lokale codes (eigen aan een parket). Zie: <http://www.om-mp.be/stat/corr/start/n/dataserver.html>.

alvorens een beslissing genomen wordt. *De facto* is er dus een bijkomende, niet-wettelijke controle bij de VVSBG aanwezig: een horizontale controle op niveau van het ressort.

Wanneer de procureur-generaal zijn fiat geeft voor een VVSBG zal hij dit motiveren. Het is mogelijk dat deze zich slechts gedeeltelijk akkoord verklaart of dat er verschillende scenario's worden afgetoetst.

2.3. Controle referentiemagistraat

De omzendbrief van 30 mei 2012²¹⁹ van het College van procureurs-generaal stelt dat bij ieder vertrouwelijk overleg een referentiemagistraat aanwezig moet zijn. Hier komt één van de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek naar voren. Hoe hiermee wordt omgesprongen verschilt enigszins tussen de twee rechtsgebieden.

Te Gent zal de referentiemagistraat *bij de vertrouwelijke gesprekken* ofwel het sectiehoofd ofwel één van de collega substituten zijn. Er is dus zekerheid dat de betrokkene begaan is met de materie. Voor de Gentse procureurs had de referentiemagistraat vooral een adviserende en ondersteunende rol en deed deze dienst als getuige.

In Antwerpen wordt er iets vrijzinniger met het statuut van referentiemagistraat omgesprongen. Daar doet de gesprekspartner vooral dienst als getuige en zal dit niet noodzakelijkerwijze de aangewezen referentiemagistraat of een collega te zijn. Vooraleer er moord en brand geschreeuwd wordt, is het belangrijk om te verduidelijken waarom er een verschil in aanpak is. Hiervoor werden drie redenen geïdentificeerd.

Ten eerste zijn er 5 substituu-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden te Gent, terwijl er in Antwerpen slechts 3 zijn. Ten tweede zijn ze in Antwerpen bevoegd voor ECOFINFISC-zaken en in Gent enkel voor fiscale strafzaken. Dit heeft enigszins een impact op de werklast van de magistraten.

²¹⁹ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012.

Er is dus een spanningsveld aanwezig bij de procureurs van Antwerpen tussen enerzijds de verplichting een referentiemagistraat erbij te betrekken en anderzijds de goede rechtsbedeling te verzekeren.

Niettemin dient dit probleem genuanceerd te worden. De Antwerpse procureurs gaan creatief om met de vereiste van een referentiemagistraat eigen aan de VVSBG: er is altijd een getuige aanwezig, hoewel deze niet noodzakelijkerwijze begaan is met de materie en de *feedback* die er normaal is van de referentiemagistraat wordt vervangen door informele conversaties met collega's.

Er kan dus geconcludeerd worden dat de referentiemagistraat te Gent begaan zal zijn met de materie in tegenstelling tot de referentiemagistraat te Antwerpen²²⁰. Voor de procureurs van Gent en Antwerpen is de voornaamste functie van de referentiemagistraat bij de vertrouwelijk gesprekken niettemin die van 'getuige'. Dat de referentiemagistraat over voldoende juridische bagage beschikt, begaan is met de materie en over sociale vaardigheden beschikt zoals de bijlage van de omzendbrief van 30 mei 2012 vereist, lijkt eerder van secundair belang te zijn.

2.4. Controle rechter

Alle respondenten spraken over een minimale toetsing door de rechter van de formele voorwaarden eens de strafvordering was ingesteld. Er kan dus terecht van een *marginale* toetsing gesproken worden.

Slechts één procureur beklemtoonde dat de zittende magistratuur hier niet zo tevreden mee is. Desalniettemin zijn er ook rechters die begrip kunnen opbrengen voor de rechtsfiguur. Een andere respondent had het over een puur politieke beslissing, omdat het parket anders teveel macht zou verwerven.

Toen er werd gevraagd of het niet beter zou zijn mocht de zittende magistratuur oordelen over de opportuniteit en proportionaliteit van de VVSBG, antwoordde iedere respondent dat dit niet wenselijk zou zijn. Het beoordelen van de opportuniteit en proportionaliteit van een

²²⁰ Het is belangrijk er hier op te wijzen dat het hier niet gaat over de *aangewezen* referentiemagistraat (het sectiehoofd) maar diegenen die *als* referentiemagistraat functioneren bij de vertrouwelijke gesprekken.

VVSBG gebeurt al door de procureur-generaal en (in zekere mate) de referentiemagistraat. Om er een extra actor bij te betrekken lijkt overbodig. Als een rechter zich bovendien zou willen uitspreken over opportuniteit en proportionaliteit dan zou hij het gehele dossier moeten doornemen, waardoor één van de belangrijkste doeleinden van de VVSBG wordt miskend, namelijk het verlichten van de werklast bij de rechtbanken²²¹.

De respondenten waren ook de mening toegedaan dat dit hun positie als gesprekspartner zou bemoeilijken. Van zodra de rechter zich over de opportuniteit en de proportionaliteit zou buigen dan zouden er geen garanties meer aan de verdachte kunnen geboden worden lopende de onderhandelingen.

2.5. Facultatief advies onderzoeksrechter

Wanneer de substituut-procureur een VVSBG voorstelt en er was sprake van een gerechtelijk onderzoek, dan staat het hem vrij om het advies van de onderzoeksrechter te vragen. Deze spreekt zich niet uit over de opportuniteit van het onderzoek, doch louter over de stand van zaken en lopende onderzoeksdaden. Tijdens de interviews werd gevraagd hoe vaak zij dat advies vragen en hoe belangrijk dat advies is bij hun beslissing om tot een VVSBG over te gaan.

Het advies van de onderzoeksrechter is absoluut niet belangrijk in die zin dat de procureur dat advies nooit zal vragen. Net zoals bij de toetsing van de formele voorwaarden van de VVSBG, was dit facultatief advies een poging van de wetgever om de zittende magistratuur er toch enigszins bij te betrekken. In de praktijk zal dit advies bijna nooit gevraagd worden en zelfs als het voorhanden is zal men er nauwelijks rekening mee houden.

“Persoonlijk heb ik em (de onderzoeksrechter) eigenlijk nog nooit om een advies gevraagd, ik weet ook ni mijn collega's, ik denk ni dat het veel zou gebeuren.” SPGFA6

²²¹ B. DE RUYVER en K. VAN IMPE, “De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken”, *RW* 2000-2001, (445) 460; S. RAVYSE, “De minnelijke regeling van fraude in strafonderzoeken: heden en toekomst” in B. DE BIE (ed.), *De transactie als instrument voor fraudebestrijding. Afstemming van de sociale, fiscale en strafrechtelijke aspecten*, Antwerpen, Intersentia, 2006, (33) 44; B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 11, nr.5.

Als er rekening mee gehouden wordt dat de VVSBG meestal pas op het einde van het onderzoek wordt voorgesteld, wanneer de onderzoeksrechter zijn eindvordering opstelt, dan is een advies natuurlijk overbodig. Er komen dan immers geen nieuwe feiten meer aan het licht.

“De filosofie van de wetgever was je moet het advies van de onderzoeksrechter vragen lopende het gerechtelijk onderzoek maar wij gaan lopende het gerechtelijk onderzoek zelf geen minnelijke schikking vragen.” SPGFA4

Opmerkelijk bij de interviews was de bespreking van de attitude van sommige onderzoeksrechters ten aanzien van de VVSBG en dan vooral in Antwerpen. Niet enkel naar aanleiding van de interviews maar evenzeer uit de informele gesprekken erna bleek dat de werkrelatie tussen de substituut-procureurs en de onderzoeksrechters te Antwerpen erbarmelijk is.

Te Gent was er sprake van minder wrevel tussen de twee functies en zelfs enig wederzijds begrip voor de rechtsfiguur. In welke mate deze wanverhoudingen een impact hebben op de werkvloer kan op basis van dit kleinschalig onderzoek niet nagegaan worden.

3. Subjectief criterium *in concreto*

Het criterium dat het parket hanteert om een minnelijke schikking te vorderen is de straf *in concreto*. Dit wil zeggen dat het parket zich een idee dient te vormen wat voor straf de vonnisrechter zou vorderen indien de zaak ter zitting voorkomt. Zo kan het parket onder meer acht slaan op de aanwezigheid van verzachtende omstandigheden of een schatting maken van de redelijke termijn in strafzaken²²².

Dit subjectief criterium werd opgedeeld in: verzachtende omstandigheden, redelijke termijn en ernst fiscale fraude. Voor deze opdeling werd de literatuurstudie als leidraad gebruikt.

3.1. Verzachtende omstandigheden

²²² Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 7.

Bij de procureurs spelen de verzachtende omstandigheden als overkoepelend begrip enigszins een rol. Verzachtende omstandigheden zijn elementen die de rechter bij de straftoemeting in aanmerking kan nemen om een lagere dan de wettelijk bepaalde straf op te leggen. Verzachtende omstandigheden zijn dus niet te verwarren met verschoningsgronden of schulditsluitingsgronden.

Verzachtende omstandigheden zijn bovendien *facultatief* toe te passen en *persoonlijk*²²³, wat maakt dat zij individueel kunnen toegepast worden. Welke elementen precies als verzachtende omstandigheden in aanmerking kunnen komen laat de wetgever open²²⁴. Uit de interviews bleek dat de substituut-procureurs veel belang hechten aan een blanco strafblad en de medewerking van de verdachte.

3.1.1. Gerechtelijke antecedenten

Hoewel de *vroegere* vorm van de minnelijke schikking, voor de inwerkingtreding van Potpourri II²²⁵, geen opname in het centraal strafregister vereiste, was er geen probleem voor het parket om de gerechtelijke antecedenten van de verdedigende partij te vinden. Indien er sprake was van recidive kon men dit terugvinden in het computersysteem REA, bij het secretariaat en/of de gemeenschapsbulletins.

Vervolgens werd gevraagd in welke mate recidive een rol speelt in de beslissing van de procureurs om een VVSBG voor te stellen. Elkeen gaf weer dat dit een belangrijk element is:

“Het gerechtelijk verleden van de verdachte ook zeer belangrijk, in de zin van als hij het al eens heeft geflikt, dan gaan we het niet voorstellen.” SPGFA6

En:

“Een echte crimineel krijgt geen minnelijke schikking zo eenvoudig is het.” SPGFA1

²²³ C. VAN DEN WYNGAERT, B. DE SMET en S. VANDROMME, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2014, 283-285.

²²⁴ F. VERBURGGEN en R. VERSTRAETEN, *Strafrecht en strafprocesrecht voor bachelors*, Antwerpen, Maklu, 2014, 395-398, nr.1654-1659.

²²⁵ BS 19 februari 2016.

3.1.2. Medewerking verdedigende partij

Als tweede voorbeeld bij verzachtende omstandigheden haalden de procureurs altijd de medewerking van de verdachte aan. Vier van de zes respondenten rapporteerden dat ze dit belangrijk achten. Twee andere respondenten beantwoordde de vraag affirmatief, doch zijn er verder niet op ingegaan.

De VVSBG wordt door de verdachte gepercipieerd als een gunst. Het is dus in hun voordeel om zo goed mogelijk mee te werken. Dit houdt vooral in dat de verdachte de substituut-procureur alle nodige informatie verschaft en bijgevolg het onderzoek vlot laat verlopen:

*“Nu wij voelen wel zelf al aan in een bepaald dossier welke richting het gaat uitgaan afhankelijk van de medewerking van de betrokkenen.”*SPGFA5

Vermits de verdachte zich in het strafrecht bevindt, kan hij het stilzwijgen bewaren. Indien hij echter een verruimde minnelijke schikking wil, is het –na aftastende gesprekken- in zijn voordeel om de substituut-procureur te helpen bij het onderzoek.

3.2. Redelijke termijn

Het subjectief criterium *in concreto* omvat ook de redelijke termijn in strafzaken. Dit laat toe om onder het wettelijk minimum te gaan en de geldboete per feit te verminderen of om zeer zware fiscale fraude alsnog te correctionaliseren²²⁶. Los van de juridische consequenties van het aannemen van de redelijke termijn in strafzaken, werd gevraagd welke impact dit kan hebben bij de procureurs hun voorstel tot een VVSBG.

De redelijke termijn kan op drie manieren een invloed uitoefenen op het voorstel tot verruimde minnelijke schikking bij de procureurs. Enerzijds zal een fiscale fraudezaak waarbij de redelijke termijn overschreden is een zeer kleine straf betekenen bij de vonnisrechter. Anderzijds zal de bewijslast vaak te zwak zijn bij een zaak waarbij de redelijke termijn overschreden is. De raadsman zal in die situatie gewoonweg geen VVSBG vragen.

²²⁶ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 2012, (422) 426, nr.10; B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 22, nr. 61.

Bovendien kunnen advocaten er soms een procedureslag van maken, waardoor een VVSBG meer opportuun is.

Elkeen van deze kwesties kan een rol spelen, doch er wordt hier iets over het hoofd gezien. Het is immers de verdedigende partij die meestal het initiatief neemt voor een VVSBG. Indien de raadsman weet dat de redelijke termijn overschreden is, dan is de kans dat er een minnelijke schikking wordt gevraagd quasi *nihil*. Tenzij natuurlijk de procureur zich zeer soepel opstelt bij de onderhandelingen. Om het wat cynischer te verwoorden:

“We genoeg gaan nemen met een minnelijke schikking die dat niet optimaal is, maar het alternatief is met een heel nauw dossier van 6 jaar oud naar de rechtbank gaan “Wa voor een straf gaan die nog krijgen?”.”SPGFA1

Een andere respondent kwam met een gelijkaardig verhaal. In zijn voorbeeld stelde hij dat het parket de zaak hard kon maken voor de rechtbank, maar dat de rechter het zou laten bij een eenvoudige schuldigverklaring omwille van de overschrijding van de redelijke termijn.

Wanneer de respondenten zulke voorbeelden aanhaalden werd het zeer duidelijk dat niet het credo gevolgd wordt van ‘beter iets dan niets’, maar dat de nakende straffeloosheid voor de rechtbank maakt dat de VVSBG de betere keuze is.

3.3. Ernst fiscale fraude

Wanneer is de fiscale fraude te ernstig om op het niveau van het parket voor een verruimde minnelijke schikking niet in aanmerking te komen? De procureurs hanteren eerder een persoonlijke appreciatie bij ernstige fiscale fraude, maar er is enige unanimiteit aangaande een aantal zaken.

Een voorbeeld van persoonlijke appreciatie betrof een verdachte die petitioneerde om op te komen tegen kanker, doch de vergoedingen in eigen zak stopte. De procureur in kwestie wou de zaak in openbare behandeling om de verdachte te wijzen op de immoraliteit van zijn handelingen. Alle voorwaarden voor een minnelijke schikking waren voorhanden, doch de onderliggende activiteit van de fraude was te ernstig om in aanmerking te komen voor een

VVSBG. Ook witwasmisdrijven met als onderliggende activiteit bijvoorbeeld drugshandel zijn te ernstig om voor een VVSBG in aanmerking te komen.

Eensgezindheid bestaat ook voor btw-carroussels of andere fictieve constructies die geen onderliggende werkelijke activiteiten behelzen. Eén procureur verwoordde het als volgt:

*“De minnelijke schikking op dit moment [is] eerder voorbehouden voor diegenen die werkelijk activiteiten uitoefenen.”*SPGFA6

Het oordeel betreffende de ernst van fiscale fraude is dus afhankelijk van twee zaken, namelijk dat de onderliggende activiteit te gewelddadig, mensonterend en nefast is voor de maatschappij of de fraude gebaseerd is op puur fictieve feiten. Een ondernemer die zwart geld verdient met zijn horecazaken zal dus wel in aanmerking komen voor een VVSBG en een witwasmisdrijf met als onderliggende activiteit mensenhandel absoluut niet.

4. Vertrouwelijk overleg

Bij het onderhandelen van een minnelijke schikking vinden er vertrouwelijke gesprekken plaats tussen de substituut-procureur, de referentiemagistraat, de fiscus en de verdachte. Het probleem dat zich hierbij stelt is dat de fiscus niet gebonden is aan de discretieplicht eigen aan die gesprekken. Er werd gevraagd hoe de procureurs hiermee omgingen en of er naar aanleiding van die gesprekken zich ooit moeilijkheden hadden voorgedaan.

4.1. Vertrouwelijkheid informatie

Bij het voorstel over een verruimde minnelijke schikking zullen er eerst aftastende gesprekken plaatsvinden tussen de raadsman en de substituut-procureur. Vervolgens werd er gevraagd wat het ‘momentum’ was waarop de informatie die verschaft werd vertrouwelijk was. Iedere respondent gaf een ruime invulling aan de vertrouwelijkheid van informatie, namelijk vanaf het eerste gesprek met de raadsman over een VVSBG. Het argument hiervoor was dat het schenden van die vertrouwelijkheid het openbaar ministerie als gesprekspartner zou schaden.

4.2. Discretie fiscus

De procureurs van Gent hadden tot dusver nog nooit moeilijkheden inzake de discretieplicht van de fiscus bij de vertrouwelijke gesprekken ondervonden. In Gent wordt de belastinginspecteur niet bij de gesprekken betrokken als er nieuwe feiten aan het licht komen. Het is pas op het einde van de verruimde minnelijke schikking dat deze betrokken zal worden bij de gesprekken, wanneer de procureur weet dat de verdachte geen nieuwe feiten meer zal aanhalen. Op deze manier omzeilt men de mogelijkheid van de fiscus om een nieuw onderzoek te beginnen. Dit neemt echter niet weg dat nieuwe feiten alsnog door de procureur geregulariseerd kunnen worden. Er mag geen onderzoek gestart worden op basis van nieuwe feiten, maar het staat het parket vrij alsnog deze feiten te regulariseren²²⁷.

“De belangrijkste gesprekken op dat vlak daar zal em [de fiscus] ook nooit bij zijn as men met dit soort info naar boven wilt komen dan zal men dat meestal op voorhand meedelen en vraagt men bilaterale gesprekken zonder de fiscus als de deal quasi rond is en ze willen em enkel nog finaliseren dan ist meestal met de driepartijen.”SPGFA4

In Antwerpen zal binnenkort het driepartijenoverleg gestaag ingevoerd worden. Tot nog toe was er wel overleg met de fiscus in Antwerpen, doch was deze niet aanwezig bij de vertrouwelijke gesprekken. Het was voldoende voor de procureurs dat de fiscale administratie akkoord ging om een minnelijke schikking af te sluiten.

Ook hier zien we weer een verschil inzake de te volgen procedures voor de verruimde minnelijke schikking. Terwijl de Gentse substituut-procureurs de fiscus wel bij de vertrouwelijke gesprekken betrekken, was het akkoord van de fiscale administratie voor de Antwerpse procureurs voldoende. Naar de toekomst toe zal te Antwerpen weliswaar steeds meer een beroep gedaan worden op dit driepartijenoverleg.

5. Proportionaliteit sanctie

²²⁷ K. LAMMENS, “De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk”, *RW* 2013, (1242) 1248; B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 208, nr.533.

De omzendbrief van 30 mei 2012²²⁸ stelt dat de boete vervat in de VVSBG minimum 10 % is voor natuurlijke personen en 15 % voor rechtspersonen. Door de *una via*-wet is een beboeting door de fiscale administratie en het parket thans niet meer mogelijk²²⁹. Als oplossing hiervoor heeft men de boete van het parket vermeerderd. Vermits zij niet gebonden zijn aan de opslorplingsregel van art.65 Sw. Kan het parket immers flexibel omspringen met boetes. Het standaardtarief ligt tussen de 60 en 65 % van de ontdoken belastingen²³⁰. In dit onderzoek werd aan de procureurs gevraagd of er ooit van dit tarief was afgeweken.

5.1. Marge beboeting

De situatie vandaag de dag in Antwerpen is verbeterd ten aanzien van vroeger. Waar in Gent altijd een tarief opgelegd werd tussen de 60 en 65 %, was dat in Antwerpen niet altijd het geval.

“Voor dat ik hier kwam, was dat echt vrijheid blijheid, tging ervan, echt zo de meerdere tapijtenwinkel waar dat je echt zo kon marchanderen en zeggen van....ik ben daar geen fan van. Allé het Gentse model is 60 procent van de ontdoken belastingen als tarief, zowieso, en als je daar wil van afwijken moet je al een heel goede reden hebben, maar iedere advocaat weet als ik in Gent een schikking wil sluiten is dat zestig procent van de ontdoken belasting, hier in Antwerpen was dat helemaal niet, dus ik probeer dat nu zelf ook toe te passen, die zestig procent regel.” SPGFA2

Zowel te Gent als te Antwerpen wordt tegenwoordig dus hetzelfde standaardtarief toegepast. Alleen wanneer bijzondere omstandigheden dit verantwoorden wordt van dit tarief afgeweken. De procureurs springen tevens zeer zorgzaam om met het invoeren van bijzondere omstandigheden. Ze zien immers vaak eenzelfde batterij advocaten passeren, dus één uitzondering in één zaak zal een domino-effect creëren met alle gevolgen van dien.

²²⁸ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012.

²²⁹ K. LAMMENS, “De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk”, *RW* 2013, (1242) 1250-1251, nr.29.

²³⁰ Voor een voorbeeld hiervan zie: K. LAMMENS, “De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk”.

Discussie

Om de resultaten van het huidige empirische onderzoek beter te kaderen, worden deze vergeleken met het recente onderzoek van professor Raes e.a.²³¹. Dit onderzoek betrof rondetafelgesprekken met 60 parketmagistraten die de functie van referentiemagistraat bekleden en een aantal interviews. De bevindingen zijn representatief voor 2012-2013. Hoewel dit onderzoek zich heeft beperkt tot fiscale fraude, kunnen toch een aantal gelijkaardige conclusies getrokken worden.

Het initiatief voor een VVSBG zal bijna altijd uitgaan van de raadsman van de verdediging²³². De substituten zullen dit zelf nooit voorstellen omdat het dan lijkt alsof het parket niet sterk in zijn schoenen staat. De substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden hanteren dus een *afwachtende positie* bij een voorstel tot minnelijke schikking.

Wat betreft de controle van de fiscus zal *voorafgaand* aan de onderhandelingen altijd zijn toestemming gevraagd worden. Hoewel de fiscus over een vetorecht beschikt *lopende de onderhandelingen* zal er bijna geen beroep op worden gedaan²³³. Het openbaar ministerie vindt dus weinig bemoeienis van de fiscale administratie in het uitstippelen van diens vervolgingsbeleid.

Hoewel de fiscus zich vrijwel nooit gaat bemoeien met het vervolgingsbeleid van het openbaar ministerie, zijn de weinige situaties waarin dit wel voorvalt te betreuren. De belastinginspecteur die zijn instemming niet verleent voor de verruimde minnelijke schikking om meer te innen ter zitting komt bedrogen uit. De geldboete ter zitting zal meestal kleiner uitvallen dan verwacht. Dit is niet onlogisch gezien de procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden in tegenstelling tot de bodemrechter niet gebonden is aan de

²³¹ A. RAES, T. VAN WYNSBERGE, S. DE KEULENAER, E. DEVEUX, K. DECRAMER en A. DELADRIERE, "De verruimde minnelijke schikking: een 'meerwaarde' of 'win-win' situatie?", *Panopticon* 2015, 88-102 (hierna: A. RAES e.a., "De verruimde minnelijke schikking: een 'meerwaarde' of 'win-win' situatie?"); Federale overheidsdienst Justitie, Evaluatie COL6/2012 VVSBG, 6 juni 2014.

²³² Vgl. A. RAES e.a., "De verruimde minnelijke schikking: een 'meerwaarde' of 'win-win' situatie?", 95; Federale Overheidsdienst Justitie, Evaluatie COL 6/2012, 6 juni 2014, 36.

²³³ X., Fiscus stemt bijna altijd in met minnelijke schikking, <http://www.monkey.be/secure/documentview.aspx?id=mnma12652794&state=changed> (geraadpleegd op 26.06.2016); A. RAES e.a., "De verruimde minnelijke schikking: een 'meerwaarde' of 'win-win' situatie?", (88) 96.

opsloppingsregel vervat in art. 65 Sw.²³⁴ Bovendien vindt er ook een daadwerkelijke inning van geldboetes en verbeurdverklaringen plaats bij de minnelijke schikking wat bij een beslissing ten gronde niet altijd het geval zal zijn²³⁵.

De doorslaggevende factor bij ieder dossier was het akkoord van de procureur-generaal²³⁶. Elkeen van de procureurs brengt verslag uit bij het hof van beroep, waarna de procureur-generaal verschillende scenario's afoetst vooraleer zich akkoord te verklaren. Een interview met een substituut-procureur-generaal van het hof van beroep te Antwerpen gaf aan dat er ook op dit echelon zeer voorzichtig wordt omgegaan met deze rechtsfiguur. Er zullen namelijk een aantal discussies plaatsvinden met collega's alvorens zich akkoord te verklaren met een minnelijke schikking. *De facto* komt dit neer op een bijkomende controle op het niveau van het hof van beroep, namelijk een *horizontale controle*.

De substituut-procureurs waren het er unaniem over eens dat de belangrijkste functie van de referentiemagistraat die van *getuige* is. Een opmerkelijke bevinding was echter de invulling van het statuut van de referentiemagistraat die erbij dient te zijn lopende de onderhandelingen voor een minnelijke schikking. Te Gent zal de referentiemagistraat ofwel het sectiehoofd zijn ofwel één van de collega substituten. In Antwerpen hoeft de referentiemagistraat daarentegen niet zozeer over de nodige juridische vaardigheden te beschikken of de materie te begrijpen.

Aangaande de controle van de rechter was elkeen van de respondenten het erover eens dat een formele toetsing van de voorwaarden van een VVSBG voldoende is. Een rechter laten oordelen over de opportuniteit en proportionaliteit van de VVSBG zou de onderhandelingspositie van het parket bemoeilijken en de werklast van de zittende magistratuur vergroten.

De kwestie dat de rechter geen oordeel kan vellen over de opportuniteit en proportionaliteit van de VVSBG kwam al ter sprake voor het Grondwettelijk Hof. Het Hof besliste dat art. 216bis §2 Sv. In strijd was met art. 10 en 11 van de Grondwet, het recht op een eerlijk proces

²³⁴ COL 6/2012 van 30 mei van het College van procureurs-generaal, 7.

²³⁵ R. VERSTRAETEN, "De verruiming van de minnelijke schikking" in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht, de advocaat en de rechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, (59) 69, nr.20.

²³⁶ Vgl. A. RAES e.a., "De verruimde minnelijke schikking: een 'meerwaarde' of 'win-win' situatie?", (88) 99.

en met het beginsel van de onafhankelijkheid van de rechter²³⁷. De rol van de rechter zal in de toekomst bijgevolg een grotere invulling krijgen.

Het advies van de onderzoeksrechter bij een VVSBG wordt vrijwel nooit gevraagd. Zelfs wanneer de procureur toch het advies van de onderzoeksrechter inwint, zal deze er nauwelijks acht op slaan.

Het argument van de minister van Justitie ter verdediging van het advies van de onderzoeksrechter was dat “iedereen een eigen rol te vervullen” heeft²³⁸. In theorie is het facultatief advies van de onderzoeksrechter een aalmoes voor diens noeste arbeid, want in de praktijk zal dit advies zelden worden gevraagd. De procureurs kennen de stand van zaken vaak al omwille van hun permanent inzagerecht in het strafdossier en beschouwen dit advies als overbodig. Een niet-bindend advies is dus niet zo cruciaal als de wetgever beaamt²³⁹.

Het subjectief criterium *in concreto* werd opgedeeld in verzachtende omstandigheden en redelijke termijn in strafzaken zoals het staat verwoord in de omzendbrief van het College van procureurs-generaal²⁴⁰. De ernst van fiscale fraude werd hier nog aan toegevoegd omdat de procureurs dit zelf een belangrijk criterium vonden²⁴¹.

Betreffende de verzachtende omstandigheden werd voornamelijk gerapporteerd dat de aanwezigheid van gerechtelijke antecedenten en de medewerking van de verdachte een rol spelen om al dan niet in te gaan op een voorstel tot minnelijke schikking. Als er geen sprake is van recidive en de verdachte goed meewerkt, dan is dit een positieve stimulans voor het afsluiten van een VVSBG.

De redelijke termijn had op drie manieren een effect op het voorstel tot een VVSBG: het kon de geldboete verminderen, de straffeloosheid ter zitting werd in overweging genomen en raadsmanen die dreigen met procedureslagen maakten de VVSBG des te aantrekkelijker.

²³⁷ X., *Juristenkrant* 2016, nr. 331, 2 (samenvatting).

²³⁸ Verslag Commissie voor Justitie, *Parl. St.* Kamer 2010-11, nr. 1344/003, 14.

²³⁹ Verslag Commissie voor Justitie, *Parl. St.* Senaat 2010-2011, nr.5-869/4, 29.

²⁴⁰ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 7.

²⁴¹ “Bij deze opportuniteitsafweging stellen we vast dat zowel overwegingen inzake de verdachte, de aard van de feiten en het dossier, evenals proceseconomische overwegingen een rol kunnen spelen.” A. RAES e.a., “De verruimde minnelijke schikking: een ‘meerwaarde’ of ‘win-win’ situatie?”, (88) 95.

De ernst van de fiscale fraude is evenzeer van belang om al dan niet tot een VVSBG over te gaan. Uit de interviews kon duidelijk afgeleid worden dat er een tweeledig criterium wordt gehanteerd om de ernst van fiscale fraude te bepalen. Enerzijds mag de activiteit die aan de basis ligt van de fiscale fraude niet te nefast zijn voor de maatschappij. Anderzijds komen louter puur fictieve constructies zoals btw-carrouzels en kasgeldvennootschappen niet in aanmerking voor een VVSBG²⁴².

Er werden geen negatieve ervaringen gerapporteerd inzake de geheimhouding van informatie lopende de vertrouwelijke gesprekken. Het ‘momentum’ waarop informatie vertrouwelijk werd kreeg een zeer brede invulling door de respondenten. Anders zou het moeilijk worden voor de parketmagistraten als getrouwe gesprekspartner over te komen tijdens de onderhandelingen.

De discretieplicht waar de fiscus niet toe gebonden is vormt ook geen probleem. In beide rechtsgebieden werd er een manier gevonden om hier mee om te gaan. Te Gent zal de fiscus er pas bij betrokken worden wanneer alles zo goed als afgehandeld is. Als er al nieuwe feiten aan het licht komen, dan zullen er eerst bilaterale gesprekken plaatsvinden tussen de verdachte en het parket. De procureurs zullen dan de nieuwe feiten proberen te regulariseren zodat ze niet meer in aanmerking komen voor een administratiefrechtelijk onderzoek²⁴³. In Antwerpen was de instemming van de fiscale administratie daarentegen voldoende en was het niet nodig om een driepartijenoverleg plaats te laten vinden. Naar de toekomst toe zullen de Antwerpse substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden dit driepartijenoverleg evenwel meer proberen te organiseren.

Ten slotte is nog het standaardtarief voor de minnelijke schikking kort aangehaald en is deze heden ten dage zowel te Gent als in Antwerpen 60 % van de ontdoken belastingen bij een natuurlijke persoon en 65 % voor rechtspersonen. Enkel en alleen bij bijzondere omstandigheden wordt van dit tarief afgeweken. Een bijzondere omstandigheid kan bijvoorbeeld de overschrijding van de redelijke termijn zijn.

²⁴² Zie ook: Federale Overheidsdienst Justitie, Evaluatie COL 6/2012, 6 juni 2014, 22.

²⁴³ Deze regularisatie is niet zonder gevaren. Zie : F. DESTERBECK, “Witwassen en zwarte vermogens bezorgen (nog steeds) grijze haren”, *Fiscale Actualiteit* 2010, nr.28, 8-15.

Het voorgaande betrof een samenvatting van de resultaten en een vergelijking met het enige praktijkonderzoek inzake de VVSBG die ter beschikking staat. Wanneer dit onderzoek vergeleken wordt met dat van professor Raes e.a. blijken een aantal bevindingen gelijkaardig te zijn. Het voorstel voor een VVSBG zal bijna altijd uitgaan van de verdachte. Daarnaast houden parketmagistraten rekening met de houding van de verdachte, gerechtelijke antecedenten en de aard van de feiten. Verder wordt de instemming van de procureur-generaal altijd gevraagd bij ECOFINFISC-zaken. Ten slotte zal de belastinginspecteur lopende de onderhandelingen voor een VVSBG zich bijna nooit beroepen op zijn vetorecht.

In het theoretische kader van deze dissertatie werd ook uitgeweid over de Potpourri II-wet. Het zal niet meer mogelijk zijn om een minnelijke schikking te treffen bij een eindvonnis of eindarrest²⁴⁴. De wetgever heeft hiermee de bevoegdheid van de rechter ten volle erkend, doch inefficiëntie, werklast en verjaringen door procedureslagen loeren om de hoek. De proceseconomische visie die de wetgever aanhangt bij art. 216*bis* Sv. Wordt op deze manier bedreigd. Eén van de doelstellingen van deze rechtsfiguur was immers om de werklast van de zittende magistratuur te verminderen²⁴⁵.

Een ander doel van de minnelijke schikking was om in de vonnisfase daadwerkelijk boetes, vermogensvoordelen of verbeurdverklarde goederen te innen²⁴⁶. Er doen zich vooral problemen voor bij de uitvoering van verbeurdverklarde sommen die nog niet in beslag zijn genomen of zich in het buitenland bevinden²⁴⁷.

Ten slotte nog deze bijzonder merkwaardige gewaarwording. Een citaat van Beirnaert over de Potpourri II-wetgeving²⁴⁸ inzake de melding van de minnelijke schikking op het strafregister eens de strafvordering is ingesteld:

²⁴⁴ Art. 216*bis* §2, 1ste lid Sv.

²⁴⁵ B. DE RUYVER en K. VAN IMPE, "De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken", *RW* 2000-2001, (445) 460; S. RAVYSE, "De minnelijke regeling van fraude in strafonderzoeken: heden en toekomst" in B. DE BIE (ed.), *De transactie als instrument voor fraudebestrijding. Afstemming van de sociale, fiscale en strafrechtelijke aspecten*, Antwerpen, Intersentia, 2006, (33) 44; B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 11, nr. 5.

²⁴⁶ Amendement nr. 18 van de heer Verherstraeten c.s. bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1208/007, 26.

²⁴⁷ R. VERSTRAETEN, "De verruiming van de minnelijke schikking" in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht, de advocaat en de rechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, (59) 69, nr.20.

²⁴⁸ BS 19 februari 2016.

“De bezorgdheid van de wetgever was dat, hoewel het verval van de strafvordering in een dergelijk geval door een rechter moet worden vastgesteld, een rechter bij wie een nieuw strafdossier aanhangig wordt gemaakt ten aanzien van een dader die een minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd, op geen enkele wijze kennis kan hebben van het bestaan daarvan, en dit gegeven niet zonder belang is voor die rechter, zelfs al kan een minnelijke schikking geen grondslag vormen voor recidive.”²⁴⁹

Uit de memorie van toelichting blijkt dat de wetgever de rechter kennis wou verschaffen over minnelijke schikkingen²⁵⁰. De respondenten stelden dat een rechter die zich buigt over een dossier wel op de hoogte zal zijn van het feit dat een verdachte al eerder een minnelijke schikking heeft afgesloten of niet. Afgehandelde minnelijke schikkingen zijn immers terug te vinden op het inlichtingenbulletin van de gemeente²⁵¹.

²⁴⁹ K. BEIRNAERT, “De Minnelijke Schikkin” in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT en P. TERSAGO, *Potpourri II – Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, (37) 41.

²⁵⁰ MvT, *Parl. St.* Kamer 2015-16, nr.1418/1,111.

²⁵¹ J. MEESE en P. TERSAGO, “Verruimde minnelijke schikking in strafzaken. Buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken doorbreekt haar ketens”, *NjW* 2012, (314) 321.

Conclusie

De doelstelling van dit onderzoek was om te achterhalen welke factoren van doorslaggevende aard zijn voor de substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden bij hun voorstel van een VVSBG. Vooreerst werd de procedure van de VVSBG uiteengezet om vervolgens iedere actor en zijn functie in de procedure te bespreken. Hier werden ook een aantal juridisch-technische moeilijkheden besproken. Dit vormde het descriptieve luik van de dissertatie. Dit theoretische kader was noodzakelijk om alle mogelijke factoren te kunnen identificeren die een impact kunnen hebben op een voorstel tot VVSBG. Deze factoren werden vervolgens bevraagd bij de substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden aan de hand van semigestructureerde interviews. Hiermee werd getracht volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:

Door wie wordt de VVSBG toegepast bij fiscale fraude?

Ten eerste werd er in dit onderzoek nagegaan wie er betrokken is bij de verruimde minnelijke schikking bij fiscale fraude. De betrokken actoren bij de onderhandelingen voor een verruimde minnelijke schikking zijn de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden, de procureur-generaal, de fiscus, de referentiemagistraat, de bodemrechter en, indien er sprake was van een gerechtelijk onderzoek, de onderzoeksrechter.

Hoe verloopt de procedure van de VVSBG?

Ten tweede werd uiteengezet hoe de procedure voor een VVSBG verloopt. De substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden zal zelf niet het initiatief voor een VVSBG nemen. Het initiatief tot een VVSBG zal in de praktijk bijna altijd uitgaan van de raadsman van de verdachte. Wanneer de procureur meent dat de fiscale fraude in aanmerking komt voor een VVSBG zal deze een verslag versturen naar de procureur-generaal en hier een motivatie aan toevoegen. Voordat dit verslag wordt verstuurd kijkt de referentiemagistraat dit na. De procureur-generaal zal dan beoordelen of het dossier in aanmerking komt voor een VVSBG of niet. Van zodra de procureur-generaal zich akkoord verklaart roept de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden de betrokken partijen op per gewone brief. Indien er een gerechtelijk onderzoek lopende is, wordt de onderzoeksrechter door de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling ontheft. Vervolgens vinden er dan

vertrouwelijke gesprekken plaats tussen de verdachte zijn raadsman en de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden die wordt bijgestaan door een referentiemagistraat. De substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden doet een voorstel tot minnelijke schikking met een precieze omschrijving van de feiten in tijd en ruimte. De referentiemagistraat houdt de ‘parketfarde minnelijke schikking’ bij dat alle vertrouwelijke stukken bevat. Hij waakt er ook over dat de formele toepassingsvoorwaarden van de VVSBG door de parketmagistraat geëerbiedigd worden. Lopende de onderhandelingen wordt er ook contact opgenomen met de fiscale administratie. De verdachte dient immers de ontdoken belastingen te betalen alvorens een minnelijke schikking te kunnen afsluiten. De fiscale administratie dient namelijk in te stemmen met de VVSBG en beschikt bijgevolg over een *de iure* vetorecht. Indien er een akkoord met de fiscale administratie wordt getroffen, ontvangt de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden een kopie hiervan. Vervolgens controleert de bodemrechter de formele toepassingsvoorwaarden van de VVSBG. Een VVSBG die wordt afgesloten lopende een gerechtelijk onderzoek wordt gecontroleerd door de raadkamer, hetzij de kamer van inbeschuldigingstelling. Indien de zaak ter zitting voorkwam, wordt de VVSBG getoetst door de vonnisrechter. Als alles in orde is stelt de bodemrechter het verval van de strafvordering vast. Wanneer de VVSBG dan uiteindelijk afgehandeld is wordt alles samengevoegd in een fardes ‘voldane minnelijke schikking’ die bij het strafdossier wordt toegevoegd.

Hoewel het wordt voorgesteld als een lineair proces, is dit in de praktijk absoluut niet het geval. Het kan namelijk voorvallen dat de verdachte zich niet akkoord verklaart met de geldboete en dat de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden nogmaals contact dient op te nemen met de procureur-generaal. De substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden vormt de spilfiguur van de onderhandelingen en moet voortdurend communiceren met alle betrokken partijen.

Welke elementen spelen een rol in het oordeel van de substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden om een VVSBG af te sluiten?

Ten derde werd er aan de hand van semigestructureerde interviews nagegaan welke factoren van doorslaggevende aard zijn om in te gaan op een voorstel tot VVSBG bij de substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden.

De objectieve voorwaarden voor een VVSBG zijn het betalen van de ontdoken belastingen en dat het fiscaal misdrijf in aanmerking komt voor correctionalisering krachtens artikelen 1 en 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden²⁵². Een minnelijke schikking is ook niet mogelijk voor misdrijven waar er sprake is van een zware aantasting van de lichamelijke integriteit, doch bij fiscale fraude zal dit nooit het geval zijn. Dit zijn objectieve voorwaarden waar bijgevolg niet van afgeweken kan worden.

Dit onderzoek heeft zich daarom toegespitst op het subjectief criterium *in concreto*. De omzendbrief van het College van procureurs-generaal van 30 mei 2012²⁵³ stelt dat de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden rekening dient te houden met de redelijke termijn en de verzachtende omstandigheden bij een voorstel tot VVSBG. De interviews gaven aan dat er ook nog sprake was van een derde criterium, namelijk de ernst van de fiscale fraude.

Uit de interviews kan afgeleid worden dat de gerechtelijke antecedenten en medewerking van de verdedigende partij een prominente rol spelen als verzachtende omstandigheden. Indien de verdachte over een blanco strafblad beschikt en zijn medewerking verleent lopende het onderzoek, vergroot dit de kans dat de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden zijn akkoord verleent voor een VVSBG.

De redelijke termijn had op drie manieren een effect op het voorstel tot een VVSBG: het kon de geldboetes verminderen, de straffeloosheid ter zitting werd in overweging genomen en raadsman die dreigen met procedureslagen maakten de VVSBG des te aantrekkelijker. Deze effecten beïnvloeden elkaar. Dat de redelijke termijn is overschreden maakt dat de raadsman van de verdachte geen VVSBG zal aanvragen, tenzij het boetetarief bij de VVSBG minder wordt. Vermits er sprake is van een overschrijding van de redelijke termijn kan de procureur onder het wettelijk minimum gaan en bijgevolg kleinere boetes vorderen²⁵⁴. De

²⁵² Wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, BS 5 oktober 1867.

²⁵³ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012 van 30 mei van het College van procureurs-generaal, 7.

²⁵⁴ R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, "De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product", NC 2012, (422) 426, nr.10; B. COOPMAN (ed.) en K. HENS, *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 22, nr. 61.

voordelen die de VVSBG biedt voor de verdachte²⁵⁵ en de nakende straffeloosheid voor de vonnisrechter²⁵⁶ zorgen ervoor dat deze rechtsfiguur voor beide partijen de ideale oplossing is.

Daarnaast werd de ernst van de fiscale fraude door de respondenten aangehaald. De ernst van de fiscale fraude werd voornamelijk bepaald door de onderliggende activiteit ervan. Als er geen werkelijke activiteit aan de basis lag van de fiscale fraude werd er niet verder ingegaan op een voorstel tot VVSBG. Btw-carroussels of kasgeldvennootschappen komen dus niet in aanmerking. Indien er wel een werkelijke activiteit aan de basis lag van de fiscale fraude werd er vervolgens gecontroleerd hoe crimineel die activiteit was. Zo zal een verdachte die een witwasmisdrijf begaan heeft op basis van drugshandel niet in aanmerking komen voor een VVSBG.

Uit het voorgaande kunnen er een aantal aanbevelingen worden afgeleid. De eerste aanbevelingen hebben betrekking op de praktijk en het beleid met betrekking tot de VVSBG. Uiteindelijk wordt er afgesloten met een aantal deviezen voor toekomstig onderzoek.

De situatie waarin een belastinginspecteur zich beroept op zijn vetorecht en bijgevolg een verruimde minnelijke schikking blokkeert komt bijna niet voor²⁵⁷. Hoewel dergelijke situaties bijna nooit voorvallen, zijn ze best te mijden. Dit kan afgeleid worden uit de anekdotes die de substituut-procureurs gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden gaven. Een betere invulling van dit vetorecht is door het gelijk te stellen aan het te betalen bedrag. Er wordt dus de voorkeur gegeven aan een beperkte interpretatie van de instemming van de fiscus²⁵⁸. Andere redenen voor de fiscus om de verruimde minnelijke schikking niet te aanvaarden, vormen zodoende geen obstakel meer. Dit zou eveneens een oplossing kunnen zijn om het openbaar ministerie zijn onafhankelijkheid in het vervolgingsbeleid te erkennen²⁵⁹. Er kruipt ook veel

²⁵⁵ De rechtszekerheid voor de dader, geen honoraria meer betalen aan advocaten, het verval van de strafvordering, geen administratiefrechtelijke sanctie meer mogelijk voor de feiten omschreven in tijd en ruimte...

²⁵⁶ Federale Overheidsdienst Justitie, Evaluatie COL 6/2012, 6 juni 2014, 28.

²⁵⁷ X., Fiscus stemt bijna altijd in met minnelijke schikking, <http://www.monkey.be/secure/documentview.aspx?id=mnma12652794&state=changed> (geraadpleegd op 26.06.2016); A. RAES e.a., "De verruimde minnelijke schikking: een 'meerwaarde' of 'win-win' situatie?", (88) 96.

²⁵⁸ C. VANDERKERKEN, "De minnelijke schikking in fiscale strafzaken: de strafrechter als klerk voor het fiscaal akkoord (?)", *AFT* 2012, (4) 7.

²⁵⁹ Vastgelegd in art. 151 Gw. §1.

tijd in het voorstellen van een VVSBG²⁶⁰. Een weigering van de fiscus bij het afsluiten van een minnelijke schikking kan bijgevolg de efficiëntie van het parket ondermijnen. De aanwezigheid van de fiscus bij het vertrouwelijk overleg zou ook overbodig worden, waardoor enige discussie inzake de discretieplicht wegvalt. Het bepalen van een te betalen minimumbedrag is echter niet zo vanzelfsprekend als op eerste zicht lijkt. In grote fiscale fraudezaken zijn er meestal meerdere betrokkenen, die hoofdelijk aansprakelijk kunnen zijn voor belastingen van anderen²⁶¹. Hoewel het dus aan te raden valt het vetorecht van de fiscus gelijk te stellen met de te betalen bedragen²⁶², is dit niet mogelijk omwille van de complexe fiscale ramingen die ermee gepaard gaan. Een aanpassing van de complexiteit van de fiscale ramingen of een uniform mathematisch model om dit vetorecht in te perken tot het te betalen bedrag is derhalve aan te raden.

Het statuut van de referentiemagistraat verschilt enigszins tussen beide rechtsgebieden. Hoewel de referentiemagistraat die betrokken wordt bij de vertrouwelijke gesprekken in Gent dichter aanleunt bij de vereisten van de omzendbrief van 30 mei 2012²⁶³, is dat in Antwerpen niet noodzakelijk het geval. De verklaring die werd gegeven voor de soepele invulling van het statuut van de referentiemagistraat bij vertrouwelijke gesprekken was de *werklast* en het *personeelstekort* waar het parket mee kampt. De respondenten waren het er weliswaar unaniem over eens dat diens voornaamste functie die van ‘getuige’ is. Een nieuwe discussie over de invulling van deze functie op het niveau van het College van procureurs-generaal lijkt daarom noodzakelijk.

Er dient nogmaals op gewezen te worden hoe een uitgebreide controle van de bodemrechter de onderhandelingspositie van het parket beknort omdat het openbaar ministerie dan geen garanties kan bieden aan de verdachte. Daarnaast vermeerdert dit de werklast voor de zetelende magistratuur omdat oordelen over de opportuniteit en proportionaliteit een gedegen kennis van het dossier vereist²⁶⁴. Hiermee miskent het Grondwettelijk Hof de

²⁶⁰ P. MORRENS, “De rechter buitenspel? Over de toepassing van de minnelijke schikking in de praktijk”, *Panopticon* 1991, 168; B. DE RUYVER en K. VAN IMPE, “De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken”, *RW* 2000-2001, (445) 461; A. RAES e.a., “De verruimde minnelijke schikking: een ‘meerwaarde’ of ‘win-win’ situatie?”, (88) 99.

²⁶¹ K. ANTHONISSEN en G. VERVECKEN, “Hoe en wanneer schikken in fiscale strafzaken”, *AFT* 2012, (11) 13.

²⁶² A. RAES e.a., “De verruimde minnelijke schikking: een ‘meerwaarde’ of ‘win-win’ situatie?”, (88) 96.

²⁶³ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, bijlage.

²⁶⁴ A. RAES e.a., “De verruimde minnelijke schikking: een ‘meerwaarde’ of ‘win-win’ situatie?”, (88) 99.

proceseconomische doelstelling die de minnelijke schikking voor ogen had²⁶⁵. Bovendien is het een gevaarlijke ontwikkeling dat een rechter zich zou gaan uitspreken over de proportionaliteit en opportuniteit van een minnelijke schikking. Wat als de bodemrechter zijn fiat niet geeft? Er gaan veel tijd en middelen aan vooraf alvorens een VVSBG afgesloten wordt²⁶⁶. Een beoordeling van de opportuniteit en proportionaliteit van een VVSBG door een rechter werkt bijgevolg contraproductief. Het kan ook nefaste gevolgen hebben voor de vrijwilligheid van de verdachte om mee te werken aan het onderzoek *net omdat de procureur niets kan garanderen*²⁶⁷. Omwille van de proceseconomische doelstelling van de VVSBG en om de vertrouwelijkheid tijdens de onderhandelingen te vrijwaren, is een toetsing van de bodemrechter inzake proportionaliteit en opportuniteit niet aangewezen.

Aangaande de marge van beboeting wordt in Antwerpen en Gent een standaardtarief gebruikt. Rechtspersonen betalen 65 procent van de ontdoken belastingen en voor natuurlijke personen is het percentage 60 procent. Enkel en alleen bij bijzondere omstandigheden wordt hiervan afgeweken. Gevalstudies zijn de beste manier om te achterhalen in welke zaken hier ooit van afgeweken werd en waarom. Niettemin zou de individualisering van de VVSBG zaak per zaak mogelijk moeten blijven. Algemene tendensen en richtlijnen betreffende dit standaardtarief kunnen wel uitgevaardigd worden, doch de substituut-procureur gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden dient zijn persoonlijke appreciatie te behouden. Geen rigoureuze normen, maar een flexibel kader met minimum-en maximumtarieven zodat persoonlijke appreciatie voldoende flexibel blijft, doch niet arbitrair is.

De Potpourri II-wet²⁶⁸ heeft de nodige wijzigingen aangebracht aan de VVSBG. Ten eerste is een minnelijke schikking niet meer mogelijk bij een eindarrest of een eindvonnis. Zolang het innen van geldboetes en verbeurdverklaringen ter zitting een probleem blijft, is een inperking

²⁶⁵ B. DE RUYVER en K. VAN IMPE, "De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken", *RW* 2000-2001, (445) 460.

²⁶⁶ P. MORRENS, "De rechter buitenspel? Over de toepassing van de minnelijke schikking in de praktijk", *Panopticon* 1991, 168; B. DE RUYVER en K. VAN IMPE, "De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken", *RW* 2000, (445) 461; A. RAES e.a., "De verruimde minnelijke schikking: een 'meerwaarde' of 'win-win' situatie?", (88) 99.

²⁶⁷ "Een systeem van bekrachtiging zou immers betekenen dat in geval van een niet-bekrachtiging de gegevens, die door de verdachte in vertrouwen werden gegeven, te grabbel worden gegooid ten aanzien van de bevoegde rechter. De onzekerheid van een bekrachtiging en dus de totstandkoming van de minnelijke schikking zal de nodige vrijwilligheid in hoofde van de verdachte ondermijnen." C. NYS "Ontwerp memorie van toelichting bij wetsontwerp houdende wijziging van artikel 216bis Sv. houdende het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom" in *VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, Geboeid door het strafrecht – de advocaat en de strafrechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, (59) 95.

²⁶⁸ *BS* 19 februari 2016.

van de VVSBG niet aangewezen. Tegenstanders zouden kunnen poneren dat het behoud van de VVSBG bij de vonnisfase te opportunistisch is voor de verdedigende partij. Indien het vonnis als minimum wordt gehanteerd bij de onderhandelingen vormt dit echter geen probleem. Het onafhankelijke oordeel van de rechter wordt zodoende niet aangetast. Deze optiek werd ook gehanteerd in de omzendbrief inzake de VVSBG²⁶⁹. Indien aan de hand van kwantitatieve evaluaties kan aangetoond worden dat deze ontwikkeling de werklast van de zetelende magistratuur heeft verhoogd, is het aangeraden de klok terug te draaien en deze wijziging ongedaan te maken.

Ten tweede wordt de verdachte bij een afgehandelde minnelijke schikking vermeld op het centraal strafregister. De wetgever stelde dat dit nodig was om de rechter kennis te verschaffen over minnelijke schikkingen²⁷⁰. Nochtans bleek uit de interviews dat een rechter bij een grondige behandeling van het strafdossier hiervan op de hoogte zal zijn door het inlichtingenbulletin van de gemeente²⁷¹. Een minnelijke schikking kan ook niet het voorwerp uitmaken van wettelijke herhaling. Toch is het bijna onvermijdelijk dat de vonnisrechter dit element op één of andere manier in zijn oordeel zal incorporeren. Bovendien is het nog niet wettelijk geregeld dat een rechtspersoon opgenomen wordt in het strafregister na een veroordeling. Het is dus inderdaad zeer vreemd dat een niet-veroordeling leidt tot een melding in het strafregister, doch een veroordeling niet²⁷². Deze bijkomende maatregel heeft dus velerlei aanpassingen nodig in het licht van de VVSBG.

Ten slotte worden er nog een aantal aanbevelingen gegeven inzake verder onderzoek. De interviews gaven aan dat de gerechtelijke antecedenten en medewerking van de verdedigende partij een prominente rol spelen als verzachtende omstandigheden. Er wordt ook rekening gehouden met de redelijke termijn en de ernst van fiscale strafzaken. Er kan echter niet worden bepaald welke factor het meeste doorweegt. Dit is een moeilijke taak omdat dergelijke elementen niet afzonderlijk te beschouwen zijn, maar juist op elkaar inspelen. Misschien dat een btw-carrouselfraude te ernstig is, maar na overschrijding van de redelijke termijn niet meer. Misschien dat een verdachte die zwaar tegenwerkt, doch zeer kleine fraude

²⁶⁹ Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal, COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012, 13.

²⁷⁰ MvT, *Parl. St.* Kamer 2015-16, nr.1418/1,111.

²⁷¹ J. MEESE en P. TERSAGO, "Verruimde minnelijke schikking in strafzaken. Buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken doorbreekt haar ketens", *NjW* 2012, (314) 321.

²⁷² T. BAUWENS, "Verruimde Minnelijke Schikking", *T.Strafr.* 2016, 33-34.

heeft gepleegd alsnog in aanmerking komt voor een VVSBG. Het lijkt daarom beter om een gradatie in deze parameters aan te brengen door substituut-procureurs te confronteren met fictieve casussen die op elkaar gelijken met variatie in dergelijke elementen. Vervolgens kan gekeken worden naar de motivatie die de substituut-procureur opgeeft in zijn verslag aan de procureur-generaal en welke elementen hij hierin opneemt. Ook de repliek van de procureur-generaal verschaft inzicht in wat doorslaggevend is voor het openbaar ministerie. Indien er dan een consensus wordt gevonden kan dit omgevormd worden tot een richtlijn om een verschil in behandeling per parket te vermijden.

Er wordt ook op gewezen dat het zeker nut heeft om procureur-generaals en hun collega's te bevragen. In dit onderzoek werd slechts één substituut-procureur-generaal ondervraagd. De respondent stelde dat er ook op het niveau van het hof van beroep onderling overleg plaatsgrijpt vooraleer zijn akkoord te verlenen bij een VVSBG. Er is dus mogelijks sprake van een bijkomende horizontale controle op het niveau van het hof van beroep. Verder onderzoek op dit echelon is dus aangewezen, vermits één interview te weinig is om te spreken van een algemene tendens. Als verder onderzoek aantoont dat dit courant gebeurt in de praktijk, kan de wetgever dit moeiteloos toevoegen aan art. 216*bis*. Sv. Er wordt zodoende ook komaf gemaakt met de kritiek dat het openbaar ministerie te laks of te soepel omspringt met de minnelijke schikking.

Bibliografie

A. Wetgeving

KB nr.59 van 10 januari 1935, *BS* 13 januari 1935.

Wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, *BS* 5 oktober 1867.

Wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980, *BS* 15 augustus 1980.

Wet van 28 juni 1984 tot uitbreiding van het toepassingsveld van het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven tegen betaling van een geldsom, *BS* 22 augustus 1984.

Wet van 4 augustus 1986 houdende fiscale bepalingen, *BS* 20 augustus 1986.

Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken, *BS* 27 april 1994.

Wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon, *BS* 22 juni 2009.

Wet van 10 april 2003 tot regeling van de afschaffing van de militaire rechtscolleges in vreedstijd alsmede van het behoud ervan in vreedstijd, *BS* 7 mei 2003.

Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen, *BS* 6 mei 2011.

Wet van 11 juli 2011 tot wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, *BS* 1 augustus 2011.

Wet van 20 september 2012 tot instelling van het "una via"-principe in de vervolging van overtredingen van de fiscale wetgeving en tot verhoging van de fiscale penale boete, *BS* 22 oktober 2012.

Wet van 11 juli 2013 tot wijziging van het systeem van fiscale regularisatie en tot invoering van een sociale regularisatie, *BS* 15 juli 2013.

Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19 februari 2016.

B. Voorbereidende werken

Verslag over het wetsontwerp betreffende fiscale bepalingen hoofdstuk III (artikelen 51 tot 115) op 9 juli 1986, *Parl. St.* Senaat 1985-86, 310-2/2.

Wetsontwerp houdende fiscale bepalingen, *Parl. St.* Kamer 1985-86, nr.576/7.

Wetsontwerp houdende diverse bepalingen, Evocatieprocedure, Verslag namens de Commissie voor Justitie, *Parl. St.* Senaat 2010-2011, nr. 5-869/4.

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, Verslag namens de Commissie voor de justitie, *Parl. St.* Senaat 2010-11, nr. 5-893/3.

Amendement nr. 18 van de heer S. VERHERSTRAETEN, Wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl. St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1208/007.

Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, Verslag namens de Commissie voor de Justitie, *Parl. St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1344/003.

Wetsontwerp houdende dringende bepalingen inzake fraudebestrijding, Artikelsgewijze bespreking en stemmingen, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nr.2763/007.

Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, Memorie van toelichting, *Parl. St. Kamer* 2015-16, nr.1418/1.

Adv. RvS nr. 49.792/2 van 7 juni 2011, Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, *Parl. St. Kamer* 2010-2011, nr. 53-1344/005.

C. Parlementaire vragen en antwoorden

Vr. en Antw. Kamer, 12 januari 2012, nr. P0694.

Vr. en Antw. Kamer, 11 maart 2013, nr.310.

Vr. en Antw. Kamer, 15 mei 2013, nr. 17480.

Vr. en Antw. Kamer, 4 juni 2013, nr. 17795.

Vr. en Antw. Kamer, 25 februari 2015, nr. 2462.

D. Rechtspraak

GwH 16 juli 2009, arrest nr.117/2009.

GwH 20 oktober 2009,arrest nr.159/2009.

GwH 14 februari 2013, arrest nr.6/2013.

GwH 28 februari 2013, arrest nr. 20/2013.

Cassatie 22 oktober 2003, arrest P.03.0084.F.

EHRM 27 Februari 1980, arrest nr. 6903/75.

E. Gemeenschappelijke omzendbrieven

Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal bij de hoven van beroep. Betreft: Interpretatie van de artikelen 26§3 en 34 van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, COL 9/2010, Brussel, 18 mei 2010.

Gemeenschappelijke omzendbrief van het College van procureurs-generaal bij de hoven van beroep. Betreft: Toepassing van artikel 216bis Sv., in het bijzonder m.b.t. het verruimd verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom (VVSBG), COL 6/2012, Brussel, 30 mei 2012.

F. Boeken

- BAARDA, B., *Dit is onderzoek. Handleiding voor kwalitatief en kwantitatief onderzoek*, Groningen, Noordhoff Uitgevers, 2014, 192 p.
- BLEIJENBERGH, I., *Kwalitatief Onderzoek in organisaties*, Boom, Lemma, 2015, 127 p.
- BOEIJE, H., *Analyseren in Kwalitatief Onderzoek: denken en doen*, Boom, Lemma, 2014, 224 p.
- COOPMAN, B. (ed.) en HENS, K., *De minnelijke schikking in fiscale strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 237 p.
- CORBIN, J. and STRAUSS, A., *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, Los Angeles, Sage, 2008, 379 p.
- DE JONCKHEERE, M. (ed.), *De fiscale procedure*, Brugge, Die Keure, 2010, 434 p.
- DE JONCKHEERE, M. (ed.), *Een reis doorheen de fiscale basisbeginselen*, Brugge, Die Keure, 2011, 430 p.
- DE NAUW, A., *Fiscaal strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2007, vi + 137 p.
- DECORTE, T. en ZAITCH, D. (red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*, Leuven, Acco, 2010, 574 p.
- DESTERBECK, F., *Krachtlijnen Van het Fiscaal Strafrecht En Fiscaal Strafprocesrecht*, Brussel, Larcier, 2015, 94 p.
- FAES, P., *Het rechtsmisbruik in fiscale zaken. Artikel 344 § 1 WIB – 15 jaar later*, Gent, Larcier, 2008, 211 p.
- FLICK, U., VON KARDORFF, E. and STEINKE, I. (eds.), *A Companion to Qualitative research*, London, Sage Publications, 2004, xii+ 428 p.
- HANCOCK, B., OCKLEFORD, E. and WINDRIDGE, K., *An Introduction to qualitative research*, The NIHR Research design Service for the East Midlands 2009, 39 p.
- HARREWYN, A., *Verruimde minnelijke schikking: Parket bij het Hof van beroep te Gent: opening gerechtelijk jaar 2012-2013*, 3 september 2012, Gent, Openbaar Ministerie, 2013, 58 p.
- HUYBRECHTS, L., *Fiscaal Strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2002, XLII + 317 p.

- VAN CAUTER, J. en DE MEESTER, K., *Justice for sale. Onderhandelen over schuld en boete*, Brussel, Larcier, 2015, 55 p.
- VAN DEN WYNGAERT, C., DE SMET, B. en VANDROMME, S., *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2014, 1470 p.
- VAN DEN WYNGAERT, C., *Strafrecht en Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 1999, xlii + 987 p.
- VERBURGGEN, F. en VERSTRAETEN, R., *Strafrecht en strafprocesrecht voor bachelors*, Antwerpen, Maklu, 2014, 658 p.

G. Bijdragen in verzamelwerken

- BATSELIER, L. en PIRRON, J., “Zwarte vermogens, fiscale regularisatie en vermogensplanning” in MAUS, M. en ROZIE, M. (eds.), *Actuele Problemen van het Fiscaal Strafrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 683-691.
- BEIRNAERT, K., “De Minnelijke Schikking” in DE MEESTER, T. (ed.), AUGUSTYNS, L., BEIRNAERT, K. en TERSAGO, P., *Potpourri II – Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 37-42.
- DESTERBECK, F., “De onderzoeksbevoegdheden van fiscale administraties en gerecht met het oog op fraudebestrijding” in FRANK, S., LAMMERS, E.-V. en DE BOT, D., *Fiscale Fraude: Handleiding Voor Risicobeheersing En Sensibilisering Rond Georganiseerde Fiscale Fraude*, Diegem, Ced.Samsom, 1999, 249-296.
- NELKEN, D., “White-collar crime and corporate crime” in MAGUIRE, M., MORGAN, R. and REINER, R., *Oxford handbook of criminology*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 624-659.
- NYS, C., “Ontwerp memorie van toelichting bij wetsontwerp houdende wijziging van artikel 216bis Sv. houdende het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom” in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht – de advocaat en de strafrechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, 85-107.
- PEETERS, B., “De dunne lijn tussen belastingontwijking en belastingontduiking” in MAUS, M. en ROZIE, M. (eds.), *Actuele Problemen van het fiscaal strafrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 67-78.
- RAVYSE, S., “De minnelijke regeling van fraude in strafonderzoeken: heden en toekomst” in DE BIE, B. (ed.), *De transactie als instrument voor fraudebestrijding. Afstemming van de sociale, fiscale en strafrechtelijke aspecten*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 33-56.

VERSTRAETEN, R., “Afdeling 8 - De visie van een strafrechtsspecialist” in *De hervorming van de strijd tegen de fiscale fraude*, Gent, Uitgeverij Larcier, 2010, 139-143

VERSTRAETEN, R., “De verruiming van de minnelijke schikking” in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN, *Geboeid door het strafrecht, de advocaat en de rechtspleging*, Brussel, Larcier, 2011, 59-83.

H. Tijdschriften

ANTHONISSEN, K. en VERVECKEN, G. “Hoe en wanneer schikken in fiscale strafzaken”, *AFT* 2012, 11-15.

BAILLEUX, A., “Minnelijke schikking in strafzaken” (noot onder GwH 28 februari 2013), *NjW* 2013, 445-447.

BAUWENS, T., “Verruimde Minnelijke Schikking”, *T. Strafr.* 2016, 33-34.

BERNARD, P., “A method of analysing interview transcripts in qualitative research”, *Nurse Education today* 1991, 461-466.

BOYCE, C. and NEALE, P., “Conducting in-depth-interviews: A guide for designing and conducting in-depth interviews for evaluation input”, <http://www2.pathfinder.org> (geraadpleegd op 02.08.2016).

BROD, M., TESLER, L.E. and CHRISTENSEN, T.L., “Qualitative research and content validity: developing best practices based on science and experience”, *Qual Life Res* 2009, 1263-1278.

BUYSSE, C., “Minnelijke schikking: rechterlijke controle moet worden uitgebreid”, *Fiscoloog* 2016, 6-8.

CAMPBELL, J.L., QUINCY, C., OSSERMAN, J. and PERDERSEN, O.K., “Coding in-depth semistructured interviews: problems of unitization and intercoder reliability and agreement”, *Sociological Methods & Research* 2013, 1-27.

CHEW-GRAHAM, C.A., MAY, C.R. and PERRY, M.S. “Qualitative research and the problem of judgement: lessons from interviewing fellow professionals”, *Family practice* 2002, 285-289.

DE RUYVER, B. en VAN IMPE, K., “De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken”, *RW* 2000-2001, 445-463.

DECAIGNY, T., DE HERT, P. en VAN GARSSE, L. “De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming”, *RW* 2011, 550-563.

- DEMEULENAER, S. en MAUS, M., “Omzendbrief over minnelijke schikking ontgoochelt”, *Fisc. Act.* 2012, 1-4.
- DESTERBECK, F., “Fiscale toepassing minnelijke schikking vaak niet evident”, *Fisc. Act.* 2012, 1-4.
- DESTERBECK, F., “Witwassen en zwarte vermogens bezorgen (nog steeds) grijze haren”, *Fisc. Act.* 2010, 8-15.
- DICICCO-BLOOM, B. and CRABTREE, B.F., “The qualitative research interview”, *Medical Education* 2006, 314-321.
- DIEFENBACH, T., “Are case studies more than sophisticated storytelling?: Methodological problems of qualitative empirical research mainly based on semi-structured interviews”, *Qual Quant* 2009, 875-894.
- ENDACOTT, R., “Clinical Research 4: Qualitative data collection and analysis”, *International Emergency Nursing* 2008, 48-52.
- FORUM, “Belastingontwijking en belastingfraude Fiscale Hogeschool 26 november 2009”, *TFR* 2010, 111-132.
- FORUM, “Fraudebestrijding en charter van de belastingplichtige: noodzakelijk een paradox? ”, *TFR* 2010, 327-369.
- FOSSEY, E., HARVEY, C., MCDERMOTT, F. and DAVIDSON, L., “Understanding and evaluating qualitative research”, *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry* 2002, 717-732.
- GOYVAERTS, G. “Kaaimantaks treft oprichters en begunstigen van buitenlandse constructies”, *Fisc. Act.* 2015, 7-14.
- HENS, K. en COOPMAN, B., “De onbestaande discretie van fiscale gesprekken in het kader van de minnelijke schikking”, *RABG* 2014, 1318-1323.
- HEYRMAN, K., “De verruimde minnelijke schikking: hoge verwachtingen worden in de praktijk getemperd”, *TFR* 2011, 583-584.
- KARNIELI-MILLER, O., STRIER, R. and PESSACH, L., “Power relations in qualitative research”, *Qualitative Health Research*, 279-289.
- LAMMENS, K., “De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale strafzaken- Theorie en praktijk”, *RW* 2013, 1242-1253.
- MAYS, N. and POPE, C., “Qualitative research. Rigour and qualitative research.”, *British Medical Journal* 1995, 109-112.

- MEESE, J. en TERSAGO, P., “Verruimde minnelijke schikking in strafzaken. Buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken doorbreekt haar ketens”, *NjW* 2012, 314-321.
- MILLER, T. and BOULTON, M., “Changing constructions of informed consent: qualitative research and complex social worlds”, *Social Science & Medicine* 2007, 2199-2211.
- MORRENS, P., “De rechter buitenspel? Over de toepassing van de minnelijke schikking in de praktijk”, *Panopticon* 1991, 168-173.
- NUNKOOSING, K., “The problems with interviews”, *Qualitative Health Research* 2005, 698-706.
- PETTY, N.J., THOMSON, O.P. and STEW, G. “Ready for a paradigm shift? Part 2: Introducing qualitative research methodologies and methods”, *Manual Therapy* 2012, 378-384.
- QU, S.Q. and DUMAY, J., “The qualitative research interview”, *Qualitative Research in Accounting & Management* 2011, 238-264.
- RAES, A., VAN WYNSBERGE, T., DE KEULENAER, S., DEVEUX, E., DECRAMER, K. en DELADRIERE, A., “De verruimde minnelijke schikking: een ‘meerwaarde’ of ‘win-win’ situatie?”, *Panopticon* 2015, 88-102.
- REYNAERTS, B., “Verruimde minnelijke schikking in strafzaken zet klassieke rechtspleging op de helling”, *Juristenkrant* 2012, afl. 251, 16 (samenvatting).
- ROZIE, J. en WAETERINCKX, P., “Actualia verbeurdverklaring (2010-2015): alles stroomt niets is blijvend”, *NC* 2015, 391-443.
- SALENS, P., “Waardering vruchtgebruik”, *Fisc. Act.* 2016, 5-8.
- SPAGNOLI, K., “Hoe vrij is het vetorecht van de fiscus bij een minnelijke schikking in strafzaken?”, *TFR* 2015, 143-145.
- VAN BAVEL, H., “De minnelijke schikking in strafzaken drie jaar na de “verruiming””, *T. Strafr.* 2014, 279-291.
- VANDERKERKEN, C., “De minnelijke schikking in fiscale strafzaken: de strafrechter als klerk voor het fiscaal akkoord (?)”, *AFT* 2012, 4-11.
- VERACHTERT, G. en DE GOYVAERTS, G., “Grondwettelijk Hof verwerpt vernietigingsberoep tegen ‘ernstige fiscale fraude’”, *Fisc. Act.* 2015, 4-9.
- VERHELST, S., “De efficiëntie van onderhandelde conflictoplossingen in het strafrecht”, *RW* 2011, 1586-1599.
- VERSTRAETEN, R. en BAILLEUX, A., “De verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product”, *NC* 2012, 422-461.

X., “Fiscale fraude zwaarder bestraft”, *Fisc. Act.* 2013, 4-6.

X., “Potpourri II”, *NjW* 2016, 204-211.

X., *Juristenkrant* 2016, nr. 331, 1-2 (samenvatting).

I. Media

BOVÉ, L., “BBI-directeur Anthonissen nog eens aangeklaagd”, *De Tijd* 2015, 28 juli 2015, www.detijd.be (geraadpleegd op 08.11.2015).

BOVÉ, L., “Vete over tweet breekt topman fiscus zuur op”, *De Tijd* 2015, 23 september 2015, www.detijd.be (geraadpleegd op 07.11.2015).

DECEUNYNCK, F., “Zelfs de Kaaimaneilanden zijn geen veilige haven meer”, *De Standaard* 2015, 31 oktober 2015, www.standaard.be (geraadpleegd op 20.11.2015).

MOERAERT, J., “Miljoenenfraudezaak KBC na 20 jaar verjaard”, *De Tijd* 2015, 6 november 2015, www.detijd.be (geraadpleegd op 30.11.2015).

S.G. (20.05.2015), “Met het BBI-tarief brengt de kaaimantaks 20 miljard op”, *Asse, De Persgroep, Het Laatste Nieuws.be*: www.hln.be (geraadpleegd op 08.11.2015).

VANSCHOUBROEK, C., “Regularisatie wordt doodgeboren kind”, *De Standaard*, 23 oktober 2015, www.standaard.be (geraadpleegd op 30.11.2015).

J. Online bronnen

DE MEULENAER, S. en MAUS, M., “Omzendbrief minnelijke schikking? Oh my God, amazing!”, www.fraudebestrijding.be (geraadpleegd op 11.07.2016).

X., Fiscus stemt bijna altijd in met minnelijke schikking, <http://www.monkey.be/secure/documentview.aspx?id=mnma12652794&state=changed> (geraadpleegd op 26.06.2016).

K. Administratieve bronnen

Federale overheidsdienst Justitie, Evaluatie COL6/2012 VVSBG, 6 juni 2014.

CROMBEZ, J., Actieplan van het College voor de Strijd tegen de Fiscale en Sociale Fraude, 2012-13.

GEENS, K., Het justitieplan. Een efficiëntere justitie voor meer rechtvaardigheid, 2015-2016, 119 p.

VAN OVERTVELDT, J., Plan ter bestrijding van de fiscale fraude, 2015-16, 78 p.

Bijlage I: art. 216bis Sv.

§ 1: De procureur des Konings kan, indien hij meent dat een feit niet van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, desgevallend met inbegrip van de verbeurdverklaring, en dat het geen zware aantasting inhoudt van de lichamelijke integriteit, de dader verzoeken een bepaalde geldsom te storten aan de Federale Overheidsdienst Financiën.

De procureur des Konings bepaalt op welke wijze en binnen welke termijn de betaling geschiedt en de precieze feiten omschreven in tijd en ruimte waarvoor hij de betaling voorstelt. Die termijn is ten minste vijftien dagen en ten hoogste drie maanden. De procureur des Konings kan deze termijn verlengen wanneer bijzondere omstandigheden het wettigen of verkorten indien de verdachte hiermee instemt.

Het voorstel en de beslissing tot verlenging stuiten de verjaring van de strafvordering.

De in het eerste lid bedoelde geldsom mag niet meer bedragen dan het maximum van de in de wet bepaalde geldboete, verhoogd met opdecimen en dient in verhouding te staan tot de zwaarte van het misdrijf. Voor de inbreuken in het Sociaal Strafwetboek mag de geldsom bepaald in het eerste lid niet lager zijn dan 40 % van de minimabedragen van de administratieve geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat werknemers, zelfstandigen, stagiairs, zelfstandige stagiairs of kinderen.

Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt, kan de bepaalde som worden verhoogd met het bedrag van die kosten of met een gedeelte ervan; het gedeelte van de som dat gestort is om die kosten te dekken, wordt toegewezen aan de instelling waaraan of aan de persoon aan wie ze verschuldigd zijn.

De procureur des Konings verzoekt de verdachte van het misdrijf waarop de verbeurdverklaring staat of kan staan, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen, of indien de goederen of vermogensvoordelen niet in beslag genomen zijn, deze af te geven op de door hem bepaalde plaats.

Betaling, afstand en afgifte doen de strafvordering vervallen, mits zij binnen de bepaalde termijn plaatshebben.

De aangestelden van de Federale Overheidsdienst Financiën geven de procureur des Konings kennis van de verrichte storting.

§2: Het recht, in paragraaf 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt, indien de verdachte, de in verdenkinggestelde of de beklaagde zijn bereidheid te kennen geeft de aan een ander veroorzaakte schade te vergoeden, **voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is** gewezen in strafzaken. Het initiatief kan ook uitgaan van de procureur des Konings.

In voorkomend geval laat de procureur des Konings zich het strafdossier in mededeling geworden door de onderzoeksrechter, die een advies kan geven over de stand van het onderzoek. Hetzij op vraag van de verdachte, hetzij ambtshalve stelt de procureur des Konings, indien hij van oordeel is dat toepassing kan gemaakt worden van deze paragraaf, de verdachte, het slachtoffer en hun advocaten in kennis dat zij inzage in het strafdossier krijgen voor zover zij dat nog niet hadden.

De procureur des Konings bepaalt dag, uur en plaats van de oproeping van de verdachte, de in verdenkinggestelde of de beklaagde en het slachtoffer en hun advocaten, hij licht zijn voornemen toe en bepaalt op welke feiten omschreven in tijd en ruimte de betaling van de geldsom betrekking zal hebben.

Hij bepaalt het bedrag van de geldsom, de kosten en de goederen of vermogensvoordelen waarvan afstand of afgifte dient gedaan te worden, overeenkomstig de in paragraaf 1 bepaalde wijze.

Hij bepaalt de termijn binnen dewelke de verdachte, de in verdenkinggestelde of de beklaagde en het slachtoffer tot een akkoord kunnen komen in verband met de omvang van de schade en de regeling van de schadevergoeding.

Indien bovenvermelde partijen tot een akkoord zijn gekomen, melden zij dat aan de procureur des Konings die het akkoord akteert in een proces-verbaal.

In overeenstemming met paragraaf 1 vervalt de strafvordering tegen de dader die de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd. De minnelijke schikking doet evenwel geen afbreuk aan de strafvordering tegen de overige daders, mededaders of medeplichtigen, noch aan de vordering van de slachtoffers tegen hen. De wegens hetzelfde misdrijf veroordeelde personen zijn hoofdelijk gehouden tot teruggave

en schadevergoeding en, onverminderd artikel 50, derde lid, van het Strafwetboek, tot betaling van de gerechtskosten, ook al heeft de dader die een minnelijke schikking heeft aanvaard, hieraan reeds voldaan.

Wanneer een minnelijke schikking is uitgevoerd in een zaak die aanhangig werd gemaakt en over de strafvordering nog geen vonnis of arrest werd uitgesproken dat in kracht van gewijsde is gegaan, geeft al naar het geval de procureur des Konings of de procureur-generaal bij het hof van beroep of het arbeidshof daarvan zonder verwijl officieel bericht aan de gevatte politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep en, in voorkomend geval, aan het Hof van Cassatie.

Op vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van §1, eerste lid, of de dader de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd, en het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig §4 en §6, tweede lid, stelt de bevoegde rechter het verval van de strafvordering vast ten aanzien van de dader.

Indien de procureur des Konings geen akkoord kan akteren kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis.

§3: Het bij de eerste en tweede paragraaf bepaalde recht behoort ook, ten aanzien van dezelfde feiten, aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en de procureur-generaal in hoger beroep en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van strafvordering, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

§4: De eventueel aan een ander veroorzaakte schade dient geheel vergoed te zijn vooraleer de schikking kan worden voorgesteld. De schikking kan evenwel ook worden voorgesteld op voorwaarde dat de dader in een geschrift zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkende feit heeft erkend en hij het bewijs heeft geleverd van de vergoeding van het niet-betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan. In ieder geval kan het slachtoffer zijn rechten doen gelden voor de bevoegde rechtbank. In dat geval geldt de betaling van de geldsom door de dader als een onweerlegbaar vermoeden van fout.

§5: De verzoeken bedoeld in dit artikel worden gedaan bij gewone brief.

§6 De hierboven beschreven minnelijke schikking is niet toepasselijk op de misdrijven waaromtrent kan worden getransigeerd overeenkomstig artikel 263 van het koninklijk besluit van 18 juli 1977 tot coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen.

Voor de fiscale of sociale misdrijven waarmee belastingen of sociale bijdragen konden worden omzeild, is de minnelijke schikking pas mogelijk nadat de dader van het misdrijf de door hem verschuldigde belastingen of sociale bijdragen, inclusief de interesten, heeft betaald, en de fiscale of sociale administratie daarmee heeft ingestemd.

Bijlage II: Vragenlijst

1. Hebt u bij fiscale fraude al vaak de verruimde minnelijke schikking toegepast? Waarom wel/niet?
2. Speelt de bewijslast bij uw keuze voor verruimde minnelijke schikking een rol?
3. In welke mate houdt u rekening met verzachtende omstandigheden?
4. Schat u de termijn in die nodig zou zijn om de fiscale fraude te achterhalen? Houdt u derhalve ook rekening met de redelijke termijn in strafzaken volgens art. 6 EVRM?
5. In welke mate houdt u rekening met het gerechtelijk verleden van de verdachte?
6. U dient een minnelijke schikking in tegenstelling tot een seponering niet te motiveren. Vermeldt u nochtans zulke zaken in de farde betreffende minnelijke schikking? Zou u hier nog iets aan willen toevoegen?
7. Bij elk voorstel tot VVSBG, vraagt u dan het akkoord/advies van de procureur-generaal/fiscus/onderzoeksrechter/referentiemagistraat? Hoe gaat dit in zijn werking?
8. Vraagt u advies aan de gewestelijke directeur tijdens het overleg aangaande de dossiers? Waarom wel/niet? Welke actoren hebben de zwaarste impact naar uw oordeel en waarom?
9. Indien een gerechtelijk onderzoek noodzakelijk bleek, vraagt u dan het advies van de onderzoeksrechter bij het voorstellen van een minnelijke schikking? Waarom wel/niet?
10. Speelt capaciteit, de werklast bij de parketten, uw inziens een grote rol bij uw beslissing tot minnelijke schikking?
11. De minnelijke schikking stelt een minimum van 15 procent voor bovenop de niet-betwiste schadevergoeding voor rechtspersonen en minimum 10% voor natuurlijke personen. Is er ooit afgeweken van dit minimum en indien JA herinnert u zich nog waarom?
12. Is via de invoering van het una via-principe waardoor een dubbele beboeting uitgesloten is, de minnelijke schikking een makkelijke uitweg? Of is dit in balans doordat u de boetes hieraan aanpast?
13. Het voorstel tot een minnelijke schikking is een gunst van de procureur. In welke mate start u zelf de informele gesprekken? Of worden deze eerder geïnitieerd door de raadsman(nen) van de verdediging?
14. Vanaf wanneer wordt de informatie die aan u wordt toevertrouwd opgenomen in het vertrouwelijk dossier? Wat is officieel de start van het vertrouwelijk overleg?
15. Vindt u het correct dat een seponering wel een motivatie vereist, doch een minnelijke schikking niet? Bovendien spreekt de nieuwe nota van minister Geens over het feit dat de minnelijke schikking weliswaar in het strafblad zal worden vermeld, doch geen voorwerp kan uitmaken van herhaling. Hoe staat u hiertegenover?
16. Wanneer een feit gepleegd wordt door meerdere daders staat het u vrij om de ene wel en de andere geen schikking voor te stellen. Kunt u zich een zaak herinneren waarbij dit het geval was en waarom u dit deed?
17. De rechter van eerste aanleg kan een toetsing uitoefenen van de formele toepassingsvoorwaarden van de minnelijke schikking indien enkel en alleen de strafvordering werd ingesteld en de zaak aanhangig werd gemaakt. Indien dit ook gebeurt door de referentiemagistraat, is het dan niet overbodig dat de rechter nogmaals een toetsing moet uitoefenen?
18. Vermits één van de formele toepassingsvoorwaarden van VVSBG een correctionele hoofdgevangenisstraf is van maximum 2 jaar, kan dit er aanleiding toe geven om een minnelijke schikking op te starten zodat de gevangenisstraf die men vordert slechts maximaal 2 jaar kan bedragen. Klopt dit?

Indien NEE, is dit dan niet in strijd met het subjectief criterium dat een voorstel tot minnelijke schikking slechts kan gedaan worden vanuit de gedachte wat de rechter in concreto zou vorderen. Andere auteurs zeggen dat een voorstel tot minnelijke schikking slechts kan gebeuren nadat de onbetwiste schade aan het slachtoffer werd verleend. Bij fiscale fraude zal dit de fiscus zijn. Staat of valt de legitimiteit van een voorstel tot minnelijke schikking met de betaling van die onbetwiste schade?

Bijlage III: Informed consentformulier

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID

Akkoordverklaring om te participeren aan interview met audio-opname

Onderzoekstitel:

“De toepassing van de verruimde minnelijke schikking: een verkennend onderzoek.”

Introductie

Mijn naam is **Maxim Verbeeck**. Ik ben Masterstudent aan de Ugent verbonden aan de faculteit rechtsgeleerdheid, in het bijzonder de criminologische wetenschappen. Dit onderzoek wordt mede mogelijk gemaakt door mijn promotor **Professor Jelle Janssens**.

Doelstelling

Ik verzoek u via dit formulier deel te nemen aan mijn onderzoek betreffende de procedurele werking van de verruimde minnelijke schikking en welke wettelijke componenten een rol spelen bij het beslissingsproces. Het gaat erom een beter inzicht te verwerven in het oordeel van procureurs om een minnelijke schikking te vorderen en welke factoren daar een rol bij spelen. Mijn onderzoek spitst zich vooral toe op objectieve juridische elementen van formele en materiële aard die de beslissing beïnvloeden.

Procedure

Indien u instemt te participeren aan dit onderzoek, zal ik een interview met u afleggen. De tijd en plaats van dit interview zal vastgelegd worden via mail of telefoon. Dit interview duurt ongeveer één uur. De vragen zullen peilen naar de wettelijke waarborgen en voorwaarden inzake de verruimde minnelijke schikking en welke zaken een voorstel tot minnelijke schikking beïnvloeden. Indien nodig kan ik u een kopij van de vragen overhandigen.

Met uw toestemming zou ik graag het interview opnemen en tegelijkertijd notities willen nemen als mnemotechnisch middel bij de verwerking van de resultaten. Indien de opname van het gesprek u stoort, dient u dit slechts te melden en wordt de

apparatuur afgezet. Het is evenzeer mogelijk om bij vragen geen antwoord te verschaffen of te vertellen dat u er geen mening over heeft.

Als er tijdens het vorderen van het onderzoek nieuwe informatie bovenkomt, kan het gebeuren dat ik u nogmaals zou contacteren. Mijn vooronderzoek heeft mij tal van vragen aangereikt voor het interview, dus ik verwacht niet veel extra vragen te zullen moeten stellen. Omwille van de drukke agenda van de participant zullen eventuele verdere vragen slechts gesteld worden via mail.

Voordelen van het onderzoek

De bedoeling van dit onderzoek is om meer inzicht te verkrijgen in de toepassing van deze rechtsfiguur. Dit kan leiden tot beleidsaanbevelingen naar justitie toe. Het kan evenzeer leiden tot duidelijkere richtlijnen betreffende de verruimde minnelijke schikking.

Vertrouwelijkheid gegevens

Alle gegevens worden verwerkt door de onderzoeker zelf. Dit gebeurt binnenin een vertrouwelijk kader. Geen enkele gegevens zullen derhalve verstrekt worden aan derden. Ook uitspraken die geciteerd worden zullen geen persoonsnamen bevatten noch kenmerken die u zouden kunnen identificeren.

Indien de resultaten gepubliceerd worden, zullen er geen namen gebruikt worden of enige andere persoonlijke informatie. De opname van het gesprek dient bovendien enkel en alleen ter transcriptie. Ten allen tijde mag de respondent ook het uiteindelijke resultaat inkijken om zich hiervan te vergewissen.

Rechten van de participant

Al dan niet participeren aan dit onderzoek is volledig vrijwillig. U bent derhalve vrij om alsnog te weigeren na het inzien van de vragen. Zelfs tijdens het interview is dit mogelijk.

Extra informatie

Voor bijkomende informatie kan u altijd een mail sturen naar:

Maxim.Verbeeck@Ugent.be

.....

of bellen naar het nr. 04 79 19 32 24.

.....

Een kopij van dit formulier zal worden overhandigd aan de respondent om bij te houden.

Indien u wenst te participeren aan dit onderzoek, gelieve uw naam, datum en handtekening hieronder te plaatsen.

Naam

Handtekening

Datum

Handtekening Onderzoeker

Bijlage IV: Codelijst

1. Advies Onderzoeksrechter
2. Bewijslast VVSBG
3. Controle VVSBG
 - a. Controle fiscus
 - b. Controle procureur-generaal
 - c. Controle rechter
 - d. Controle referentiemagistraat
4. Individualisering VVSBG
5. Initiatief VVSBG
6. Motivering VVSBG
7. Overwegingen VVSBG
 - a. Ernst fiscale fraude
 - b. Finaliteit fraude
 - c. Gerechtelijke verleden verdachte
 - d. redelijke termijn in strafzaken
 - e. negatieve overwegingen
 - f. positieve overwegingen
8. Proportionaliteit sanctie
 - a. Marge beboeting
9. Vertrouwelijk overleg
 - a. Zelfincriminatie
10. Werklast parket
 - a. negatief
 - b. positief